

Siguldas novada pašvaldības Sociālās jomas veicināšanas stratēģija 2023.-2028.

SATURA RĀDĪTĀJS

STRATĒGIJĀ LIETOTIE TERMINI	3
IEVADS	7
1. VALSTS SOCIĀLĀS AIZSARDZĪBAS SISTĒMAS DARBĪBAS PRINCIPI	8
1.1. STRATĒGIJAS SASAISTE AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM	9
1.2. SOCIĀLO PAKALPOJUMU UN SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS VEIDI.....	11
2. SIGULDAS NOVADA ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS UN ANALĪZE	15
2.1. TERITORIJAS VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS	15
2.2. DEMOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS	16
2.3. DARBA TIRGUS UN NODARBINĀTĪBA.....	18
3. SOCIĀLO PAKALPOJUMU UN SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS SISTĒMAS IZVĒRTĒJUMS SIGULDAS NOVADĀ.....	19
3.1. SABIEDRĪBAS VĒRTĒJUMS PAR SNIEGTAJIEM PAŠVALDĪBAS SOCIĀLAJIEM PAKALPOJUMIEM UN PALĪDZĪBU	19
3.2. SIGULDAS NOVADA PAŠVALDĪBAS SOCIĀLĀ DIENESTA SNIEGTIE SOCIĀLIE PAKALPOJUMI UN SOCIĀLĀ PALĪDZĪBA.....	30
3.2.1. SOCIĀLĀ DIENESTA SNIEGTĀ SOCIĀLĀ PALĪDZĪBA.....	33
3.2.2. SIGULDAS NOVADA SOCIĀLĀ DIENESTA NODROŠINĀTIE SOCIĀLIE PAKALPOJUMI	36
3.2.3. PAŠVALDĪBAS BRĪVPRĀTĪGO INICIATĪVU PABALSTI.....	44
4. SOCIĀLĀ DIENESTA DARBĪBAS NOVĒRTĒJUMS.....	45
4.1. EKSPERTU VIEDOKLIS PAR SOCIĀLĀ DIENESTA DARBĪBU	45
4.2. DARBINIEKU APMIERINĀTĪBA AR SOCIĀLĀ DIENESTA DARBA VIDĪ UN NEPIECIEŠAMAJIEM UZLABOJUMIEM.....	48
4.3. SOCIĀLO PAKALPOJUMU UN SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS DARBĪBAS IZVĒRTĒJUMS (SVID ANALĪZE).....	51
5. STRATĒĢISKĀ DAĻA	53
5.1. SOCIĀLĀ DIENESTA DARBĪBAS STRATĒĢISKIE VIRZIENI, MĒRĶI UN UZDEVUMI (VĪZIJA, MISIJA)	53
5.2. SOCIĀLĀ DIENESTA RĪCĪBAS PLĀNS UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI 2023.– 2028.GADAM	56
5.3. STRATĒGIJAS IEVIEŠANAS UZRAUDZĪBA UN MONITORINGS	66
1.PIELIKUMS	68

STRATĒGIJĀ LIETOTIE TERMINI

Aprūpe mājās – pakalpojumi mājās pamatvajadzību apmierināšanai personām, kuras objektīvu apstākļu dēļ nevar sevi aprūpēt.

Dienas aprūpes centrs – institūcija, kas dienas laikā nodrošina sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, sociālo prasmju attīstību, izglītošanu un brīvā laika pavadīšanas iespējas personām ar garīga rakstura traucējumiem, personām ar invaliditāti, bērniem no trūcīgām ģimenēm un ģimenēm, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, kā arī personām, kuras sasniegušas vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju (turpmāk – pensijas vecuma personām);

Bezdarbnieks – darba spējas vecumā esoša persona un bezdarba riskam pakļauta persona, kas nestrādā, meklē darbu, ir reģistrējies pēc savas dzīvesvietas Nodarbinātības valsts aģentūrā (NVA), lai piedalītos aktīvos nodarbinātības pasākumos un bezdarba samazināšanas preventīvos pasākumos

Dzīves kvalitāte – personas, ģimenes, personu grupas un sabiedrības dzīves apstākļu un labsajūtas rādītājs, kas ietver tādas labklājības dimensijas, kā materiālie dzīves apstākļi (ienākumi, materiālā un sociālā nedrošība, patēriņš, mājokļa apstākļi u.tml.), darbs (darba drošība un darba apstākļi), veselība un aktīvs dzīvesveids, izglītība, ekonomiskā un personiskā drošība.

Deinstitucionalizācija (DI) – ir pakalpojumu sistēma, kas sniedz personai ar ierobežotām spējām sevi aprūpēt nepieciešamo atbalstu, lai tā spētu dzīvot mājās vai ģimeniskā vidē. Pašvaldības sociālais dienests ir apzinājis cilvēkus (gan bērnus ar invaliditāti, gan pieaugušos ar garīga rakstura traucējumiem), kam nepieciešami DI sociālie pakalpojumi atbilstoši katra cilvēka individuālajām vajadzībām. Pakalpojumi tiek nodrošināti sadarbojoties vairākām pašvaldībām.

Funkcionālais traucējums – slimības, traumas vai iedzimta defekta izraisīts fiziska vai garīga rakstura traucējums, kas ierobežo personas spējas strādāt, aprūpēt sevi un apgrūtina personas iekļaušanos sabiedrībā.

Grupu māja (dzīvoklis) – māja vai atsevišķs dzīvoklis, kurā personai ar garīga rakstura traucējumiem nodrošina mājokli, individuālu atbalstu sociālo problēmu risināšanā un, ja nepieciešams, sociālo aprūpi.

Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija – sociālā institūcija, kas nodrošina personai, kura vecuma vai veselības stāvokļa dēļ nespēj sevi aprūpēt, kā arī bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem mājokli, pilnu aprūpi un sociālo rehabilitāciju.

Klients – persona, kas saņem sociālos pakalpojumus vai sociālo palīdzību.

Krīzes centrs – sociālā institūcija, kurā tiek sniegta īslaicīga psiholoģiska un cita veida palīdzība krīzes situācijā nonākušām personām.

Naktspatversme – sociālā institūcija, kas personām bez noteiktas dzīvesvietas vai krīzes situācijā nonākušām personām nodrošina naktsmītni, vakariņas un personiskās higiēnas iespējas.

Pamatvajadzības – ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe, obligātā izglītība;

Patversme – sociālā institūcija, kas personām bez noteiktas dzīvesvietas vai krīzes situācijā nonākušām personām nodrošina īslaicīgas uzturēšanās iespējas, uzturu, personiskās higiēnas iespējas un sociālā darba speciālistu pakalpojumus;

Profesionālā rehabilitācija – pasākumu kopums, kas pēc individualizētas funkcionālo traucējumu izvērtēšanas un profesionālās piemērotības noteikšanas personām darbaspējīgā vecumā nodrošina jaunas profesijas, profesionālo zināšanu vai prasmju apguvi vai atjaunošanu, tai skaitā profesionālās izglītības programmu apgūšanu pamata un vidējās izglītības pakāpē un multidisciplinārus pakalpojumus integrācijai darba tirgū;

Psihosociālā palīdzība – sociālā darba virziens, kura nolūks ir palīdzēt indivīdam un ģimenei risināt starppersonu un sociālās vides problēmas, sniedzot psiholoģisku un sociālu atbalstu;

Sociālā darba speciālists – persona, kurai ir šajā likumā noteiktā izglītība un kura veic sociālā darbinieka, karitatīvā sociālā darbinieka, sociālā aprūpētāja, sociālā rehabilitētāja vai sociālās palīdzības organizatora profesionālos pienākumus;

Sociālais dienests – pašvaldības izveidota iestāde, kas sniedz sociālo palīdzību, organizē un sniedz sociālos pakalpojumus pašvaldības iedzīvotājiem;

Sociālais darbs – profesionāla darbība, lai palīdzētu personām, ģimenēm, personu grupām un sabiedrībai kopumā veicināt vai atjaunot savu spēju sociāli funkcionēt, kā arī radīt šai funkcionēšanai labvēlīgus apstākļus;

Sociālās aprūpes pakalpojums – pasākumu kopums, kas vērsts uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības aprūpēt sevi vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ, un ietver sevī pakalpojumus personas dzīvesvietā un ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās;

Sociālās aprūpes pakalpojumi personas dzīvesvietā – pakalpojumi, kas tuvināti ģimenes videi [aprūpe mājās, pakalpojumi dienas aprūpes centrā, servisa dzīvoklis, grupu māja (dzīvoklis) u.c.];

Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi personas dzīvesvietā – pakalpojumi, kas ir pieejami dzīvesvietā (individuāls sociālais darbs ar klientu, specializēto darbnīcu pakalpojumi, krīzes centru, dienas aprūpes centru u.c. pakalpojumi);

Sociālās rehabilitācijas pakalpojums – pasākumu kopums, kas vērsts uz sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu vai uzlabošanu, lai nodrošinātu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā, un ietver sevī pakalpojumus personas dzīvesvietā un sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā vai dzīvesvietā vai sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā;

Sociālo pakalpojumu sniedzējs – persona, kas sniedz sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas, profesionālās rehabilitācijas un sociālā darba pakalpojumus;

Specializētās darbnīcas – sociālās rehabilitācijas pakalpojums, kas nodrošina prasmes veicinošas aktivitātes un speciālistu atbalstu personām ar funkcionāliem traucējumiem;

Tehniskie palīgīdzekļi – aprīkojums vai tehniskās sistēmas, kas novērš, kompensē, atvieglo vai neitralizē funkcijas pazeminājumu vai invaliditāti

Supervīzija – mērķtiecīgi organizēts konsultatīvs un izglītojošs atbalsts sociālā darba speciālistiem viņu profesionālās kompetences un profesionālās darbības kvalitātes pilnveidošanai;

Garīga rakstura traucējums – psihiska saslimšana vai garīgās attīstības traucējums, kas ierobežo personas spējas strādāt un aprūpēt sevi, kā arī aprūtināt tās iekļaušanos sabiedrībā un kas noteikts atbilstoši spēkā esošajai Starptautiskās statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas (SSK) redakcijai;

Darbspējīgs vecums – personas dzīves posms no 15 gadu vecuma līdz valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamajam vecumam;

Karitatīvais sociālais darbs – sociālajam darbam analogs darbs, kura mērķis ir palīdzēt personām, ģimenēm, grupām vai sabiedrībai kopumā atgūt spēju sociāli un garīgi funkcionēt;

Klienta aprūpes līmenis – personas pašaprūpes spēju iztrūkuma pakāpi raksturojoša, skaitliski izteikta vērtība, kuru nosaka sociālā darba speciālista piesaistīta multidisciplināra speciālistu komanda, pamatojoties uz personas funkcionālo traucējumu smaguma pakāpes un vajadzību, kā arī sociālās aprūpes pakalpojuma nodrošināšanai veicamo darbību un piesaistāmo resursu apjoma novērtējumu;

Psihosociāla rehabilitācija – sociālās rehabilitācijas virziens, kurš attiecas uz personu un tās ģimeni un kura mērķis ir nodrošināt atbalstu psihosociālo problēmu risināšanā;

Apgādnieks – persona, kurai saskaņā ar likumu vai tiesas nolēmumu ir pienākums rūpēties par savu laulāto, bērniem vai vecākiem;

Sociālās rehabilitācijas centrs – sociālās rehabilitācijas institūcija, kurā personām ar funkcionāliem traucējumiem, no psihoaktīvām vielām atkarīgām personām, personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas un citām personām ar sociālās funkcionēšanas problēmām nodrošina sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanai nepieciešamo sociālo rehabilitāciju;

Krīzes situācija – situācija, kurā katastrofas vai citu ārēju notikumu dēļ personai vairs nav iespēju izmantot ierastos problēmu risināšanas veidus, pati saviem spēkiem tā nespēj pārvarēt šo notikumu radītās sekas un tai ir nepieciešama psihosociāla vai materiāla palīdzība;

Mājsaimniecība – vairākas personas, kuras dzīvo vienā mājoklī un kopīgi sedz izdevumus, vai viena persona, kura saimnieko atsevišķi;

Sociālā funkcionēšana – personas spēja darboties dažādās dzīves jomās un pildīt atbilstošas sociālās lomas, kuras nemitīgi tiek pakļautas apkārtējās vides ietekmei un ietver sabiedrības gaidas un objektīvās prasības.

Bērnu tiesību aizsardzības grupa – Siguldas novada pašvaldība izveidojusi sadarbības grupu, kuras galvenie uzdevumi ir izskatīt individuālus gadījumus saistībā ar iespējamiem bērna tiesību pārkāpumiem, analizēt situāciju bērnu tiesību aizsardzības jomā un sniegt pašvaldībai priekšlikumus Siguldas novada bērnu tiesību aizsardzības programmas izstrādei, kā arī informēt sabiedrību par aktuāliem bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem, lai Siguldas novadā nodrošinātu saskaņotu darbību ikvienā ar bērna tiesībām un interesēm saistīta jautājuma risināšanā. Sadarbības grupa darbojas piecu locekļu sastāvā – Siguldas novada Pašvaldības policijas priekšnieks, Siguldas novada pašvaldības Sociālā dienesta vadītājs, Siguldas novada pašvaldības Sociālā dienesta Ģimenes atbalsta nodaļas vadītājs, Siguldas novada pašvaldības Izglītības pārvaldes vadītājs, Siguldas novada Bāriņtiesas priekšsēdētājs.

STRATĒGIJĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI

ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DAC	Dienas aprūpes centrs
DI	Deinstitutionalizācija
FT	funkcionālie traucējumi
GMI	Garantētais minimālais ienākums
GRT	garīga rakstura traucējums
ISASR	Ilgstoša sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija
LM	Labklājības ministrija
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūrā
NVO	Nevalstiskā organizācija
SAM	Sociālās aprūpes māja
SAC	Sociālās aprūpes centrs
SNP	Siguldas novada pašvaldība
SOPA	Sociālā dienesta sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu administrēšanas lietojumprogrammas
SPSPL	Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums
VDEĀVK	Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija

IEVADS

Lai īstenotu Siguldas novada pašvaldības sociālās jomas un veselības veicināšanai politiku, tiek izstrādāta Siguldas novada pašvaldības Sociālā dienesta attīstības stratēģija. Siguldas novada pašvaldības Sociāla dienesta attīstības stratēģija ir vidēja termiņa plānošanas dokuments laika posmam no 2023. līdz 2028.gadam. Stratēģija ir dokuments, kas izstrādāts, lai nodrošinātu koordinētu un mērķtiecīgu sociālā darba virzību uz labklājības un dzīves kvalitātes nodrošinājumu nākotnē. Stratēģija izstrādāta, ievērojot hierarhiski augstākus attīstības plānošanas dokumentus – tāds kā Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam, Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2021. – 2027.gadam, sasaistē ar Siguldas novada stratēģiskās plānošanas dokumentiem – Siguldas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2021.–2045.gadam un vidēja termiņa Siguldas novada Attīstības programmu 2021. – 2027.gadam, vienlaikus ņemot vērā Siguldas novada iedzīvotāju un sociālās jomas pārstāvju vajadzības un izteiktos priekšlikumus.

Sociālā dienesta attīstības stratēģija raksturo esošo situāciju sociālās palīdzības un pakalpojumu jomā Siguldas novadā, nosaka attīstības prioritātes, rīcības virzienus, uzdevumus, kā arī to īstenotājus. Stratēģiskajā plānā noteikts sociālās jomas attīstības tālākais redzējums jeb vīzija, analizēta novada esošā situācija sociālajā jomā, nosprausti tālākās virzības mērķi un sniegti risinājumu priekšlikumi šo mērķu sasniegšanai.

Sociālā dienesta stratēģija sastāv no šādām daļām:

- ✓ Valsts sociālās aizsardzības sistēmas darbības principi – analizēti sociālo jomu regulējošie normatīvie dokumenti un plānošanas dokumenti;
- ✓ Siguldas novada esošās situācijas raksturojums un analīze;
- ✓ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sistēmas izvērtējums Siguldas novadā – informācija par pašvaldības īstenotajām aktivitātēm sociālo funkciju nodrošināšanai, iedzīvotāju viedokļu analīze par sociālo palīdzību un pakalpojumiem Sigulda novadā;
- ✓ Sociālā dienesta darbības novērtējums – sociālās nozares pārstāvju un darbinieku viedoklis, informācija par sociālās jomas stiprajām un vājajām pusēm, kā arī iespējām un draudiem;
- ✓ Stratēģiskā daļa – sociālā dienesta darbības stratēģiskie virzieni, mērķi, uzdevumi, rīcības plāns 2023.–2028.gadam, kā arī stratēģijas uzraudzība un monitorings.

VALSTS SOCIĀLĀS AIZSARDZĪBAS SISTĒMAS DARBĪBAS PRINCIPI

Latvijā valsts sociālās aizsardzība sistēma balstās uz vairāku starptautisko līgumu un vienošanos interpretāciju par sociālo aizsardzību un sociālo drošību, t.sk., Eiropas Sociālo hartu, Eiropas sociālo tiesību pīlāru, kā arī nacionālajā likumdošanā noteikto sociālās aizsardzības ietvaru, t.i., Latvijas Satversmes 109. pantā, likumā “Par sociālo drošību” un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā un citos saistošajos tiesību aktos noteikto. Sociālās drošības sistēmas pasākumu mērķis ir aizsargāt sociāli apdrošinātas personas un to apgādībā esošas personas sociālā riska situācijās, t.i., slimības, invaliditātes, vecuma, bezdarba, nāves, nelaimes, kā arī ar bērna piedzimšanu un audzināšanu saistītos gadījumos. Likums „Par valsts sociālo apdrošināšanu” nosaka sociālās apdrošināšanas pamatprincipus: (1) solidaritāti starp sociālās apdrošināšanas iemaksu veicējiem un sociālās apdrošināšanas pakalpojumu saņēmējiem un (2) sociālās apdrošināšanas līdzekļu izmantošanu tikai sociālās apdrošināšanas pakalpojumiem.

Sociāliem pakalpojumiem un sociālai palīdzībai ir nozīmīga loma grūtībās nonākušiem iedzīvotājiem, kas sniedzama personas dzīvesvietā pašvaldības līmenī. Sociālās tiesības noteiktas likumā “Par sociālo drošību”, un tās paredz ikvienam iedzīvotājam no 15 gadu vecuma iespēju saņemt mantisko pabalstu, naudas vai citu pakalpojumu veidā. Sociālie pakalpojumi ir plašāka sociālās aizsardzības sistēma, kas ir valsts, pašvaldības un citu (NVO, privātā sektora) sniegtie sociālie pakalpojumi. Sociālo pakalpojumu veidi ir noteikti Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā (turpmāk – SPSPL), Pašvaldību likumā, Bērnu tiesību aizsardzības likumā, Invaliditātes likumā, Sabiedriskā labuma organizācijas likumā u.c. SPSPL 17. panta pirmajā daļā un Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumos Nr. 338 “Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 2.1. punktā noteikts, ka sociālo pakalpojumu sniedzējs var būt komersants, kooperatīvā sabiedrība, biedrība, nodibinājums, reliģiska organizācija, valsts vai pašvaldības iestāde vai cits tiesību subjekts (piem., iedzīvotāju iniciatīva). Saskaņā ar starptautisko tiesisko ietvaru, piemēram, ANO Cilvēktiesību konvenciju, Bērnu tiesību konvenciju u.c., valstīm ir uzdots īpaši aizsargāt noteiktas mērķa grupas – personas ar invaliditāti, bērni, bēgļi un citas sociāli mazaizsargātas grupas.

Personām ar invaliditāti sociālie pakalpojumi un kārtība ir noteikta Invaliditātes likumā (sociālās rehabilitācijas, profesionālās rehabilitācijas), ar mērķi mazināt vai novērst funkcionēšanas ierobežojumus (8.panta otrās daļas 2.punkts, piektās daļas 2.punkts, 10.panta ceturtā daļa, 11.pants). Bērnu tiesību aizsardzības likumā ir izdalītas bērna sociālās tiesības (12.pants), tostarp tiesības uz valsts un pašvaldības sociāliem pakalpojumiem, sociālo palīdzību (trešā daļa) un Ministru kabineta noteiktajām sociālām garantijām.

Visšaurākā sociālo pakalpojumu definīcija ir piemērota Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 9. punktā, nosakot, ka pašvaldības autonomā funkcija ir “nodrošināt iedzīvotājiem atbalstu sociālo problēmu risināšanā, kā arī iespēju saņemt sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus”, kas iepriekš minēto likumu izpratnē ir interpretējama kā atbalsts naudas vai mantiska pabalsta veidā un līdzfinansējums sociālās aprūpes gadījumā, ja persona pati nespēj segt izdevumus un nav spējīga parūpēties par sevi. Pašvaldības var nodrošināt plašāku sociālo atbalstu, ņemot vērā citos tiesību aktos noteikto, kā arī piemērojot 44.panta otrajā daļā noteiktās tiesības pieņemt saistošos noteikumus, lai nodrošinātu autonomo funkciju un brīvprātīgo iniciatīvu izpildi. Iepriekš minētajos likumos sociālo pakalpojumu definīcija nedaudz atšķiras, bet kopumā tie paredz iedzīvotājiem sniegt atbalstu gan valsts materiālā atbalsta veidā un pašvaldības sociālo palīdzību un sociālo pakalpojumus. Vienlaikus jānorāda, ka pašvaldība sniedz sociālo palīdzību arī sociāli neapdrošinātām personām¹.

¹ Rajevska, F., u.c. (2021). Ziņojums par būtisku sociālo pakalpojumu pieejamības ierobežojumu īstermiņa un vidējā termiņa ietekmi un priekšlikumi uzlabojumiem valsts un pašvaldību sociālās aizsardzības atbalsta pasākumu plānošanā un īstenošanā ārkārtējā situācijā. Projekta papildu rezultāti Nr. 32 un 33. LR IZM “Dzīve ar Covid-19:

1.1. STRATĒGIJAS SASAISTE AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

Sociālā dienesta darbības stratēģija 2023.–2028.gadam (turpmāk – Stratēģija) izstrādāta, pamatojoties uz Ministru kabineta 2014.gada 2.decembra noteikumiem Nr.737 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” un Ministru kabineta 2022.gada 1.februāra instrukciju Nr.1 “Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu”. Stratēģija izstrādāta saskaņā arī ar vairākiem nozīmīgiem valsts un reģionāla līmeņa plānošanas dokumentiem, kas tiks apskatīti turpmāk.

Atbilstoši Attīstības plānošanas sistēmas likuma 9.panta pirmajai daļai, izstrādājot attīstības plānošanas dokumentus, tos savstarpēji saskaņo un ievēro ilgtermiņa konceptuālo dokumentu “**Latvijas izaugsmes modelis: cilvēks pirmajā vietā**”, kas nosaka uz cilvēku centrētu Latvijas izaugsmes modeli.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) ir hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādi nodrošina Ministru kabinets, un to apstiprina Saeima. Tā nosaka valsts ilgtermiņa attīstības prioritātes un telpiskās attīstības perspektīvu. Latvija 2030 ir valsts galvenais plānošanas instruments, un visi tuvākas un tālākas nākotnes stratēģiskās plānošanas un attīstības dokumenti tiek veidoti saskaņā ar Latvija 2030 noteiktajiem virzieniem un prioritātēm. Viena no būtiskām problēmām izaugsmei nākotnē ir atzīta strukturālā nevienlīdzība, nabadzības riski un vidusslāņa neveidošanās. Tamdēļ, kā otra no prioritātēm ir izvirzīta “Ieguldījumi cilvēkkapitālā”. Ar ilgtermiņa investīcijām cilvēkkapitālā paredzēts veicināt visa potenciālā cilvēkresursa attīstību, t.sk., piedāvājot nodarbinātības programmas līdzdalības palielināšanai, uzlabojot veselības un sociālo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību un ietverot sabiedrisko un sociālo pakalpojumu politikā novecošanās un māsaimniecību struktūras izmaiņas. Kā iespējamie risinājumi ir aktīva un elastdroša darba tirgus politika un mūžizglītības pakalpojumi, kas palielinātu visu iedzīvotāju, bet jo īpaši personu ar funkcionāliem traucējumiem, gados vecāku cilvēku un citu nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu līdzdalību darba tirgū. Sociālo pakalpojumu, veselības, sociālās aprūpes un sociālās drošības jomā paredzēts atbalstīt daudzfunkcionālo centru izveidi, atbalstīt energoefektīvu nelielu mājokļu projektus, nodrošināt konsultatīvās, apmācības un psiholoģiskās programmas, veidot individuālos sociālās aprūpes budžetus, kā arī atbalstīt sociālo uzņēmumu attīstību.

Īpaši satraucoša ir bērnu un jauniešu nabadzība Latvijā, kas nav atkarīga no individuālajām spējām vai iemaņām, bet no atšķirīgajām dzīves iespējām. Tāpat ir izteikta dzimuma nevienlīdzība – sievietes ir joprojām ar zemāku atalgojumu nekā vidēji vīrieši, sievietes visbiežāk ir vienīgās bērnu (ģimenes) apgādnieces, kādēļ arī ir pakļautas augstākam nabadzības riskam nekā vīrieši. Viens no iespējamajiem risinājumiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā ir īslaicīgas nabadzības amortizācija, kas paredz operatīvu un mērķētu sociālo palīdzību īstermiņa grūtībās nonākušiem, stiprinot starpnozaru un starpprofesionālo sadarbību. Lai novērstu gados vecāku cilvēku sociālo izolāciju un veicinātu viņu iekļaušanos, priekšlikums ir piedāvāt apmācības un socializācijas programmas, kas ir īpaši aktuālas, piemēram, apmācības informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā u.c.

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam (NAP2027) ir hierarhiski augstākais nacionālā līmeņa vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Nacionālais attīstības plāns nosaka lielākos valsts budžeta ieguldījumus Latvijas attīstībā un cilvēku dzīves kvalitātes uzlabošanā 7 gadu periodā. Tas ietver valsts attīstības prioritātes, mērķus un investīciju virzienus, kā arī plānotās reformas un politikas izmaiņas, lai panāktu Latvijas un ikviena iedzīvotāja izaugsmi un labklājības pieaugumu. Daži no NAP2027 rīcības virziena “Sociālā iekļaušana” uzdevumi paredz:

– Uz individuālām vajadzībām vērstu sociālo pakalpojumu pieejamība un sociālās inovācijas pakalpojumu nodrošināšana prioritārajām grupām, īpaši personām ar invaliditāti, paliatīvās aprūpes pacientiem un senioriem, sekmējot neatkarīgas dzīves iespējas un dzīves kvalitātes saglabāšanu vai uzlabošanu;

– Sociālā darba speciālistu un sociālo pakalpojumu sniedzēju motivācijas sistēmas pilnveide un profesionālās kompetences stiprināšana un specializācijas nostiprināšana demogrāfijas tendencēm un iedzīvotāju vajadzībām atbilstošu inovatīvu, uz klienta vajadzībām balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanai, pilnveidošanai un pieejamības nodrošināšanai reģionos;

– Sociālās politikas plānošanas, uzraudzības un novērtēšanas stiprināšana, uzlabojot datu vākšanu, digitalizēto datu apriti un savietojamību, pakalpojumu administrēšanu, kā arī analīzi pierādījumu balstītu lēmumu pieņemšanā sociālās politikas attīstībai un sociālo pakalpojumu administrēšanai;

– Ģimeniskas vides veidošana ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem, ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu tiesību aizstāvības un interešu pārstāvēniecības, sniegtā atbalsta un pakalpojumu uzlabošana, kā arī atbalsta pakalpojumu pilnveide jauniešiem pēc ārpusģimenes aprūpes, veicinot sociālo iekļaušanu;

– Nabadzības, materiālās nenodrošinātības un ienākumu nevienlīdzības mazināšana, īpaši nabadzības riskam visvairāk pakļautajām iedzīvotāju grupām (pensionāri, personas ar invaliditāti), un labvēlīgāku priekšnoteikumu radīšana materiālajai pietiekamībai nākotnes pensionāriem;

Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2014.–2030.gadam viens no būtiskākajiem stratēģiskajiem mērķiem nosaka sociāli iekļaujošu kopdzīvi labklājīgās kopienās.

Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam izstrādātas ar mērķi sekmēt iedzīvotāju sociālo iekļaušanu, mazinot ienākumu nevienlīdzību un nabadzību, attīstot pieejamu un individuālajām vajadzībām atbilstošu sociālo pakalpojumu un juridiskā atbalsta sistēmu, kā arī veicinot augstu nodarbinātības līmeni kvalitatīvā darba vidē. Mērķa sasniegšanai tiek plānota politikas attīstība šādos rīcības virzienos:

- ilgtspējīgs, stabils un adekvāts materiālais atbalsts, kas nodrošina pietiekamu ekonomisko neatkarību;
- moderna un pieejama sociālo pakalpojumu sistēma, kas cita starpā uzlabo iedzīvotāju iespējas dzīvot neatkarīgi un dzīvot sabiedrībā, iekļauties izglītībā un darba tirgū;
- iekļaujošs darba tirgus ikvienam un kvalitatīvas darba vietas, atbalstot ilgtermiņa līdzdalību darba tirgū;
- attīstīta valsts nodrošinātā juridiskā atbalsta sistēma, paplašinot mazāk aizsargāto personu piekļuvi tiesu sistēmai;
- sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pārvaldības stiprināšana.

Plāns sociālo pakalpojumu pilnveidošanai un attīstībai 2022.–2024. gadam (turpmāk – Plāns) ir **īstermiņa politikas plānošanas dokuments**, kurš ir izstrādāts, pamatojoties uz Ministru kabineta apstiprinātajām "Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnēm 2021.–2027. gadam", lai nodrošinātu sociālo pakalpojumu attīstību. Plāna **mērķis** ir noteikt īstermiņā veicamos pasākumus, lai sekmētu vienmērīgu, personu vajadzībām atbilstošu sociālo pakalpojumu attīstību. Mērķa sasniegšanai Plāns paredz kompleksu pasākumu kopumu divos pamatnostādnēs noteiktajos rīcības virzienos:

1. Moderna un pieejama sociālo pakalpojumu sistēma, kas cita starpā uzlabo iedzīvotāju iespējas dzīvot neatkarīgi un dzīvot sabiedrībā, iekļauties izglītībā un darba tirgū;
2. Sociālo pakalpojumu jomas pārvaldības stiprināšana.

Sociālā dienesta Stratēģija ir izstrādāta ciešā sasaistē ar Siguldas novada stratēģiskās plānošanas dokumentiem – **Siguldas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2021.–2045.gadam un vidēja termiņa Siguldas novada Attīstības programmu 2021. – 2027.gadam**. Šajos dokumentos iekļauta informācija par sociālo situāciju Siguldas novadā kopumā, novada politiku sociālajā jomā, piešķirtajiem finanšu līdzekļiem, izvirzot plānošanas ciklam tādas mērķus

kā paaugstināt sociālo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību, kā arī attīstīt sociālo pakalpojumu infrastruktūru.

1.2. SOCIĀLO PAKALPOJUMU UN SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS VEIDI

Kā jau iepriekš tika minēts, sociālo pakalpojumu sniedzēji var būt gan valsts, gan pašvaldības, gan arī NVO un privātā sektora pārstāvji, kas ir LM reģistrā esošie sociālo pakalpojumu sniedzēji. Sociālo pakalpojumu sniedzējam ir jābūt darba devējam, kas nodarbina personas ar atbilstošu izglītību un nodrošina piemērotas sociālo pakalpojumu sniegšanai piemērotas telpas un darba vidi ar vienmērīgu un racionālu darba uzdevumu sadali atbilstoši Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumiem Nr. 338 “Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma (turpmāk arī – SPSPL) izpratnē, kas ir saistošs sociālo pakalpojumu sniedzējiem–profesionāļiem, var izdalīt šādus sociālos pakalpojumu veidus:

1) Sociālais darbs – profesionāla darbība, lai palīdzētu personām, ģimenēm, personu grupā un sabiedrībai kopumā veicināt vai atjaunot savu spēju sociāli funkcionēt, kā arī radīt šai funkcionēšanai labvēlīgus apstākļus.

2) Karitatīvais sociālais darbs – sociālajam darbam analogs darbs, kura mērķis ir palīdzēt personām, ģimenēm, grupām vai sabiedrībai kopumā atgūt spēju sociāli un garīgi funkcionēt.

3) Sociālās aprūpes pakalpojumi – pasākumu kopums, kas vērsts uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības aprūpēt sevi vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ.

4) Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi – pasākumu kopums, kas vērsts uz sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu vai uzlabošanu, lai nodrošinātu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā.

5) Profesionālās rehabilitācijas pakalpojumi – pasākumu kopums, kas pēc individualizētas funkcionālo traucējumu izvērtēšanas un profesionālās piemērotības noteikšanas, personām darbaspējīgā vecumā nodrošina jaunas profesijas, profesionālo zināšanu vai prasmju apguvi vai atjaunošanu, tai skaitā profesionālās izglītības programmu apgūšanu pamata un vidējās izglītības pakāpē un multidisciplināros pakalpojumus integrācijai darba tirgū.

SPSPL mērķis ir noteikt minēto sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanas un saņemšanas principus, to personu loku, kurām ir tiesības saņemt šos pakalpojumus un palīdzību, kā arī sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksas un finansēšanas principus. **Sociālie pakalpojumi dažādām mērķa grupām var tikt nodrošināti** pašvaldības sociālajā dienestā, ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas (turpmāk – ISASR) institūcijā, vai tās struktūrvienībā, patversmē un nakts patversmē, personas dzīvesvietā un īslaicīgās aprūpes institūcijā (aprūpe mājās, dienas centrā, krīzes centrā, dienas aprūpes centrā, servisa dzīvoklī, grupu mājā (dzīvoklī), kā arī ārpus ģimenes aprūpē (audžuģimenē vai pie aizbildņa u.tml.).

Latvijā 50.4% ir pašvaldības (sociālais dienests, pašvaldības iestāde vai struktūrvienība) nodrošinātie sociālie pakalpojumi. NVO sektora, t.i., biedrības, nodibinājumu un to struktūrvienību, kā arī reliģisko organizāciju, nodrošinātie sociālie pakalpojumi ir 31.2%. Salīdzinoši neliels īpatsvars no visiem pakalpojumu sniedzējiem ir valsts (7.6%) un privātā (10.8%) sektora nodrošinātie sociālie pakalpojumi (LM Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistra dati, uz 10.12.2020.).

Ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi. Valsts finansē ISASR pakalpojumus valsts dibinātās institūcijās un līgumslēdzēja iestādēs, kurām deleģēts valsts pārvaldes uzdevums – ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšana. Tikai tad, ja vietu skaits minētajās iestādēs ir nepietiekams, publiskā iepirkuma kārtībā tiek slēgti līgumi par pakalpojumu sniegšanu ar citiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem (piemēram, pašvaldību vai privātpersonu dibinātām iestādēm).

Pašvaldības saskaņā ar SPSPL 9.panta pirmo daļu nodrošina iespēju saņemt personas vajadzībām atbilstošus ISASR pakalpojumus tām personām, kuras pašvaldības administratīvajā teritorijā ir deklarējušas savu dzīvesvietu. Pašvaldības, kurās nav pieejami ISASR pakalpojumi, slēdz līgumus ar citiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem savā teritorijā vai ar citām pašvaldībām par sociālo pakalpojumu sniegšanu un samaksu. Šie pakalpojumi pilnībā vai daļēji tiek finansēti no pašvaldības budžeta.

Latvijā apmēram puse no visiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem, kas nodrošina **krīzes centra, aprūpes mājās, dienas aprūpes centra, grupu mājas (dzīvokļa) un (nakts-) patversmes** pakalpojumus, galvenokārt ir pašvaldības, kamēr otrs nozīmīgākais pakalpojumu sniedzējs ir NVO, t.i., biedrības, nodibinājumi un to struktūrvienības. Krīzes centri, nodrošina sociālās rehabilitācijas pakalpojumu, ir pieejami gan Rīgā un lielajās pilsētās (47,1%), gan mazākās pilsētās un lauku teritorijā. Valsts nodrošina pusceļa mājas pakalpojumu, kas ir pieejams lielākās un mazākās pilsētās, kā arī lauku apvidos, kuru darbību var nodrošināt no valsts, pašvaldības budžeta līdzekļiem vai saņemt valsts līdzfinansējumu. Citi pakalpojumi, ko piedāvā sociālo pakalpojumu sniedzēji, ir dienas centrs, individuāli sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, ģimenes asistents, krīzes tālrunis vai uzticības tālrunis u.c. sociālie pakalpojumi.

Viens no nozīmīgiem un aktuāliem sociālās rīcībspolitikas reformas procesiem, kas ietekmēja sociālo pakalpojumu jomu un sociālo pakalpojumu klāstu pašvaldībās, ir Deinstitutionalizācijas process (DI plāns 2015.–2020.gadam). DI ietvaros attīstās un ir izveidoti jauni sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi, kas ir pieejami dzīvesvietās dažādām mērķa grupām – bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un to likumiskajiem pārstāvjiem, personām ar garīga rakstura traucējumiem, bērniem sociālās aprūpes iestādēs. Līdz šim DI plāna ietvaros sniegto pakalpojumu novērtējums ļauj secināt, ka pašvaldību sociālie dienesti piedāvā sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, aktīvi sadarbojoties ar sociālo pakalpojumu sniedzējiem NVO sektorā (biedrībām vai nodibinājumiem, asociācijām, fondiem u.c., valsts ISASRI, citām pašvaldībām, kas sniedz atbilstošos sociālos rehabilitācijas pakalpojumus. Pašvaldības un NVO sektora sociālie pakalpojumu sniedzēji nodrošina dienas aprūpes centru darbību, mobilo pakalpojumu un resursu centru darbību (profesionālu palīdzību un atbalstu personām dažādās dzīves grūtībās). Tie pakalpojumi, kas neprasa infrastruktūras izveidi, pašvaldībās ir labāk attīstīti, piemēram, individuālās konsultācijas, sociālā rehabilitācija un asistenta pakalpojumi. Tāpat tiek nodrošināti pakalpojumi sadarbībā ar privātiem partneriem (SIA, veselības aprūpes iestādēm un speciālistiem). DI plāna ietvaros valsts piedalās dienas aprūpes centru un citu sabiedrībā balstītu pakalpojumu attīstīšanā personām ar GRT, t.i., grupu māju (dzīvokļu) un pusceļa māju izveidošanā un aprīkošanas finansēšanā (saskaņā ar SPSPL 13.pantu). Pusceļu māju klienti no valsts ISASRI tiek gatavoti patstāvīgas dzīves uzsākšanai grupu dzīvokļos vai patstāvīgai dzīvei ārpus institūcijas. Daļa no plašā sabiedrībā balstītu pakalpojumu klāsta DI mērķa grupu vajadzībām ir jau pieejama, bet daļa joprojām ir nepietiekama un pārklājums nevienmērīgs, īpaši, grupu māja (dzīvoklis), atelpas brīdis, ģimenes asistents, specializēto darbnīcu u.c. Esošo sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā iekļautie dati un DI plāna ieviešanas ziņojumos situācija pilnībā neatspoguļo informāciju par sociāliem pakalpojumiem, kas ir attīstības un ieviešanas stadijā, piem., specializētām darbnīcām, grupu mājām (dzīvokļi), atelpas brīdis u.c. sociālā atbalsta pasākumiem, kas vēl nav pabeigti (Ziņojumi par DI plāna ieviešanu reģionos, 2019.gads, 2020. gads). Sabiedrībā balstītu pakalpojumu attīstību un pieejamību personām ar invaliditāti var vērtēt arī pēc asistenta pakalpojuma pieejamības. Asistenta pakalpojums ir nozīmīgs, lai nodrošinātu iekļaujošu vidi un sniegtu individuālu atbalstu, vienlīdzīgas iespējas sabiedrībā un tiesības uz pilnvērtīgu un neatkarīgu dzīvi. Pašvaldības nodrošinātais un administrētais asistenta pakalpojums tika ieviests ar mērķi sniegt atbalstu nokļūšanai darba vietā, izglītības iestādē vai pakalpojumu saņemšanas vietā, kā arī, lai sniegtu atbalstu personu ar invaliditāti ģimenes locekļiem un veicinātu to iesaisti darba tirgū. Asistenta pakalpojumu nodrošina personas deklarētās dzīvesvietas pašvaldības sociālais dienests saskaņā ar Invaliditātes likumu. Asistenta pakalpojums ir palīdzības

veids, kas ļauj personai nokļūt uz darbu vai citu saimnieciskās darbības veikšanas vietu un atpakaļ, uz izglītības iestādi un cita veida izglītošanās vietu, t.sk., augstākās izglītības iestādi, uz DAC, dienas centru vai sociālās rehabilitācijas institūciju, ārstniecības iestādēm, kultūras un pasākumu vietu un citiem sociāliem un sabiedriskiem pasākumiem (atsauce uz Covid–19 pētījumu) (LM, par asistenta pakalpojumu)².

Valsts finansētie **profesionālās rehabilitācijas pakalpojumi** nodrošināti personām ar invaliditāti un ar prognozējamo invaliditāti, sociālā rehabilitācija personām ar redzes un dzirdes invaliditāti, pilngadīgām personām un bērniem, kuriem izveidojusies atkarība, personām ar funkcionāliem traucējumiem darbaspējas vecumā un nodarbinātiem sociālās rehabilitācijas institūcijā, cilvēku tirdzniecības upuriem, vardarbībā cietušajiem bērniem.

Valsts apmaksātie **sociālās rehabilitācijas pakalpojumi** vardarbībā cietušajiem un vardarbību veikušajiem ir būtisks sociālais pakalpojums, kas no iesaistītajām pusēm prasa operatīvu un caurspīdīgu sadarbības mehānismu. Bērnu tiesību aizsardzības likums un Ministru kabineta 2017. gada 12. septembra noteikumi Nr. 545 “Noteikumi par institūciju sadarbību bērnu tiesību aizsardzībā” nosaka institūciju sadarbību, bērnu tiesību prioritātes principa ievērošanu un aizsardzību pašvaldību un valsts rīcībpolitikās. Sociālo pakalpojumu sniegšanas kārtību no vardarbības cietušām un vardarbību veikušām pilngadīgām personām regulē Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumi Nr. 790 “Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas kārtība no vardarbības cietušām un vardarbību veikušām pilngadīgām personām”.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65. pants nosaka, ka novada pašvaldība un republikas pilsētas pašvaldība analizē stāvokli bērna tiesību ievērošanas jomā, izstrādā un īsteno bērna tiesību aizsardzības programmu administratīvajā teritorijā, kā arī iesaista sabiedrību un koordinē sabiedrisko organizāciju darbību. Bērnu tiesību aizsardzības kontekstā ir secināts, ka ir nepieciešams **vienots pakalpojumu grozs katrā pašvaldībā**. Speciālisti identificēja, ka visnepieciešamākais šajā pakalpojumu grozā ir: (1) narkologs, (2) psihologs, (3) bērnu psihiatrs un (4) sociālais pedagogs skolās. Tāpat būtu nepieciešami tādi speciālisti, kā (5) psihoterapeits, (6) ģimenes psihoterapija, (7) atbalsta palielināšana bērniem bāreņiem pēc pilngadības sasniegšanas un (8) konsultācijas jauniešiem vecākiem (pēc Kronbergas *et al.* 2019).

Pašvaldības nodrošina sociālās garantijas bāreņiem un bērnam, kurš palicis bez vecāka gādības gan ārpusģimenes aprūpes laikā līdz pilngadībai, kā arī pēc tās līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai, gan arī izmaksā vienreizējo pabalstu pēc pilngadības sasniegšanas sadzīves priekšmetu un mīkstā inventāra iegādei. ***Atlīdzība audžuģimenei*** par audžuģimenes pienākumu pildīšanu un ***audžuģimenē ievietoto bērnu aprūpei*** Ministru kabineta noteiktajā kārtībā ir pabalsts bērna uzturam, kas nedrīkst būt mazāks par 215,00 EUR par bērnu līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai un 258,00 EUR par bērnu vecumā no 7 līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai. Pašvaldību noteiktais ***pabalsts apģērba un mīkstā inventāra iegādei*** par katru audžuģimenē ievietoto bērnu ir atšķirīgs gan izmaksas biežuma, gan apmēra ziņā un svārstās vidēji no 150 EUR līdz 250 EUR, piemēram, piemērojot bērnu skaitu kā vienu no kritērijiem. Vienlaikus Ministru kabineta 2005. gada 15. novembra noteikumi Nr. 857 “Noteikumi par sociālajām garantijām bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās” nosaka, ka pašvaldību izmaksātie ***naudas līdzekļi patstāvīgas dzīves uzsākšanai*** pilngadību sasniegušam bērnam pēc ārpusģimenes aprūpes izbeigšanās audžuģimenē vai pie aizbildņa no 2023. gada 1. jūlija nedrīkst būt mazāki par 40 % no Centrālās statistikas pārvaldes tīmekļvietnē publicētās minimālās ienākumu mediānas jeb 251,00 EUR, bet personām ar invaliditāti kopš bērnības – 60 % no minimālo ienākumu mediānas jeb 376,00 EUR. ***Pabalsts ikmēneša izdevumiem***, ja persona mācās vispārējās vai profesionālās izglītības iestādē – 20 % no minimālo ienākumu mediānas jeb 125,00 EUR, bet personām ar invaliditāti kopš bērnības – 30 % no minimālo ienākumu mediānas jeb 188,00 EUR. ***Vienreizējs pabalsts sadzīves priekšmetu un***

² *Ibid.* Rajevska, F., u.c. (2021).

mīkstā inventāra iegādei sakarā ar patstāvīgas dzīves uzsākšanu minimālo ienākumu mediānas uz vienu ekvivalento patērētāju mēnesī, kurai piemērots koeficients 1,7 jeb 1065,00 EUR. Pašvaldības var noteikt augstākas sociālās garantijas par valstī noteiktajām. (Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumos Nr. 1549 “Kārtība, kādā piešķir un izmaksā atlīdzību par audžuģimenes pienākumu pildīšanu”, Ministru kabineta 2018. gada 26. jūnija noteikumi Nr. 354 “Audžuģimenes noteikumi”.³ (Par sociālo atbalstu pašvaldībās dažādām mērķa grupām skat. vairāk 3. un 4. nodaļā).

Pašvaldības nodrošina sociālos pakalpojumus un pašvaldību sociālais dienests veic sociālo darbu. **Pašvaldību sociālo dienestu nodrošinātie sociālie pakalpojumi** ir individuālais darbs ar klientu, sociālā rehabilitācija, psihosociālā palīdzība, sociālā aprūpe (aprūpe mājās, pakalpojums dienas aprūpes centrā, grupu māja (dzīvoklis), specializēto darbnīcu pakalpojumi, krīzes centrs, dienas centrs un jau iepriekš minētie ISASR. Sociālā palīdzība, ko sniedz pašvaldību sociālie dienesti atbilstoši SPSPL 35.pantam ir pamata sociālās palīdzības pabalsti – garantētā minimālā ienākuma (GMI) pabalsts un mājokļa pabalsts, kā arī papildu sociālās palīdzības pabalsti, piemēram, krīzes pabalsts un citi pašvaldību sniegtie sociālā atbalsta pasākumi, kas bija arī īpaši nozīmīgi ārkārtējā situācijā. Latvijā dominējošais ir publiskais sektors (valsts un pašvaldību) sociālo pakalpojumu nodrošināšanā, kā arī nozīmīga loma ir NVO un privātā sektora līdzdalībai sociālo pakalpojumu nodrošināšanā un pārklājumu veidošanā. Valsts sektoram ir joprojām nozīmīga loma atsevišķu sociālo pakalpojumu nodrošināšanā, īpaši ISASR pakalpojumu sniegšanā, kā arī atbalsts citu pašvaldības sabiedrībā balstītu pakalpojumu attīstībā.⁴

Ar 2023. gada 1. jūliju likumdevējs noteicis GMI sliekšni, trūcīgas un maznodrošinātas mājsaimniecības ienākumu sliekšni, atbilstoši likumā “Par sociālo drošību” noteiktajai metodoloģijai minimālo ienākumu sliekšņu noteikšanā, nosakot, ka minimālo ienākumu sliekšņus sociālās palīdzības sniegšanai nosaka procentuālā apmērā no Centrālās statistikas pārvaldes pārskata gadā publicētās minimālo ienākumu mediānas uz vienu ekvivalento patērētāju, kuru Centrālā statistikas pārvalde ik gadu publicē statistiskajā informācijā “Minimālo ienākumu (MIL) mediāna”:

- Garantētais minimālais ienākumu sliekšnis ir 20 procentu apmērā no ienākumu mediānas;
- Trūcīgas mājsaimniecības ienākumu sliekšnis ir 50 procentu apmērā no ienākumu mediānas;
- Maznodrošinātas mājsaimniecības ienākumu sliekšni katra pašvaldība ir tiesīga noteikt ne augtāku kā 80 procentu apmērā no ienākumu mediānas, bet ne zemāku par trūcīgas mājsaimniecības ienākumu sliekšni.

Minimālo ienākumu sliekšņu apmērus mājsaimniecībai aprēķina, piemērojot attiecīgajam ienākumu sliekšnim šādus koeficientus: 1) pirmajai vai vienīgajai personai mājsaimniecībā – koeficientu 1; 2) pārējām personām mājsaimniecībā – koeficientu 0,7.”

Likumā “Par sociālo drošību” noteikts, ka minimālo ienākumu sliekšņus pārskata vienlaikus katru gadu. Tāpat paredzēts noteikt, ka minimālo ienākumu sliekšņus nepārskata, ja minimālo ienākumu mediāna pārskata gadā samazinās, lai neizveidotos situācija, ka jau tā ļoti zemie minimālie ienākumi trūcīgākajai iedzīvotāju daļai tiek samazināti.

Detalizētāks izklāsts par pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem un palīdzību tiks sniegts stratēģijas 3.2. nodaļā.

³ *Ibid.* Rajevska, F., u.c. (2021).

⁴ *Ibid.* Rajevska, F., u.c. (2021).

2. SIGULDAS NOVADA ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS UN ANALĪZE

2.1. TERITORIJAS VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS

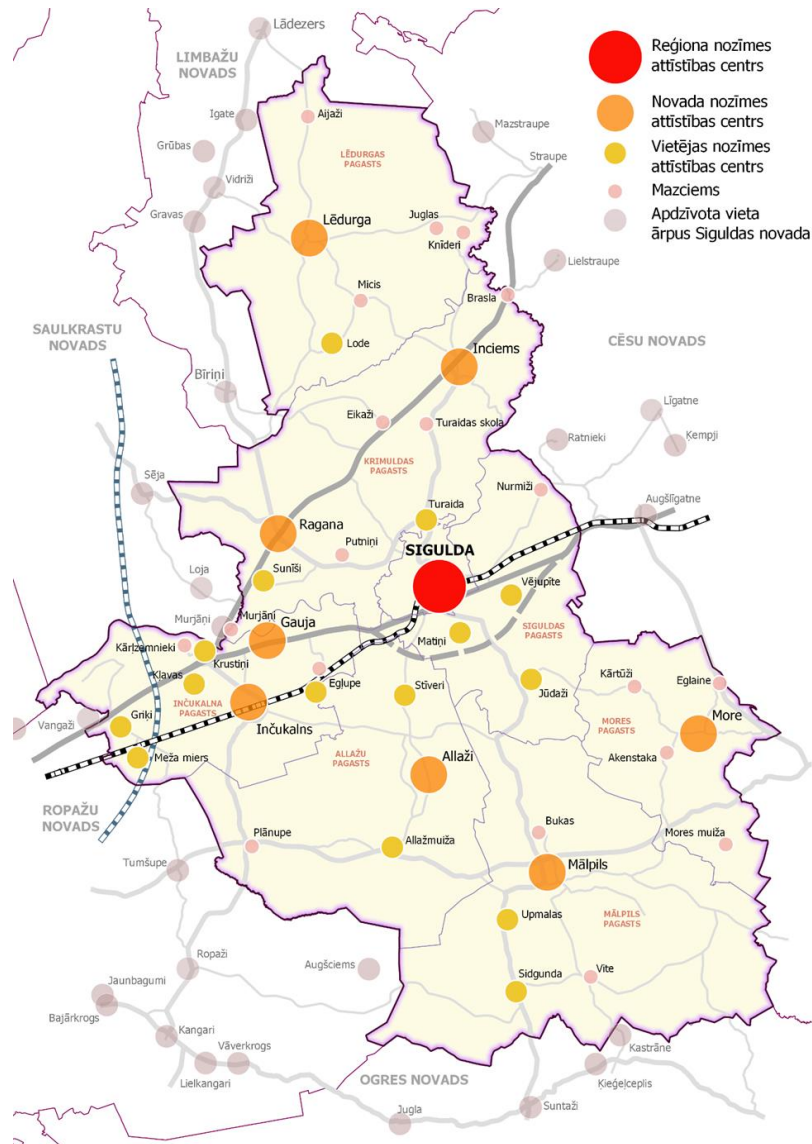
Saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu ar 2021. gada 1. jūliju tika izveidots Siguldas novads, kurā tika apvienots agrākais Siguldas novads, Inčukalna novada Inčukalna pagasts, Krimuldas novads un Mālpils novads. ATR rezultātā pašreiz Siguldas novadu veido Allažu pagasts, Inčukalna pagasts, Krimuldas pagasts, Lēdurgas pagasts, Mālpils pagasts, Mores pagasts, Siguldas pagasts, Siguldas pilsēta. Siguldas novada platība ~1029,4 km².

Siguldas novads atrodas nepilnas stundas braucienā no Rīgas pa Vidzemes šoseju. Reģionālās politikas rezultātā Sigulda ir kļuvusi par reģionālās nozīmes attīstības centru (NAP 2014) un līdz ar ATR Siguldas novads ir Rīgas plānošanas reģiona sastāvā.

Reģionālās politikas pamatnostādņu 2021.–2027. gadam mērķis ir reģionu potenciāla attīstība un ekonomisko atšķirību mazināšana, stiprinot to iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritorijas specifikai atbilstošus risinājumus apdzīvojuma un dzīves vides attīstībai. Siguldas novads ir populārs tūrisma, sporta un aktīvās atpūtas centrs. Siguldas pilsēta attīstās par nacionālas un starptautiskas nozīmes sporta un tūrisma centru, kas ir veicinājis pakalpojumu jomas attīstību. Teritorijā ir izveidotas viesnīcas, kafejnīcas, ir attīstīti aktīvās atpūtas un veselības aprūpes pakalpojumi, kas pieejami tūristiem, sportistiem un citiem aktīvās atpūtas cienītājiem. Siguldas pilsēta ir tirdzniecības un pakalpojumu centrs Vidzemes reģiona iedzīvotājiem. Siguldas iedzīvotāji ir nodarbināti gan Rīgas pilsētā, gan citos blakus esošajos novados, kas sniedz būtisku pienesumu pašvaldības budžetā. Kultūras pasākumu piedāvājums veicinājis Siguldas novada atpazīstamību kultūras jomā. Izglītības jomā ir plašs piedāvājums ar izciliem sasniegumiem (piemēram, Siguldas Valsts ģimnāzijas, Siguldas pilsētas vidusskolas), kas veicina skolēnu pieaugumu. Siguldas novada iestāžu skolēni aktīvi piedalās dažādos nacionāla un reģionāla mēroga konkursos un olimpiādēs, iegūstot godalgotas vietas un atzinības rakstus. Ņemot vērā Covid-19 krīzes ietekmi uz izglītības procesu kopumā un sarežģīto audzināšanas darbu, izglītības iestādes aktīvi iesaistās dažādos projektos. Vidējās un pamatizglītības līmenī 2020./2021.gadā tika īstenoti vairāki projekti ar mērķi sniegt atbalstu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanai, veicināt izglītojamo izpratni un atbildību par cieņpilnām savstarpējām attiecībām, sociālām prasmēm un vērtību orientāciju. Skolēni apguva prasmes izteikt savas emocijas un sadarboties ar vienaudžiem (“PuMPuRS”, Biedrības Rīga Men's Group”, “Garīgās veselības veicināšanai skolā”, „Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”, “Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs”, “Esi tagad” u.c.). Pamatizglītību Siguldas novadā var apgūt ne tikai Siguldas pilsētā, bet arī Allažos, Morē, Inčukalnā, Mālpilī, Krimuldā un Lēdurgā. Katra izglītības iestāde ir unikāla pēc savas darbības principiem. Mores pamatskola piedāvā apgūt pirmsskolas izglītības programmu un pamatizglītību vispārējā izglītībā un speciālajā izglītībā. Savukārt Laurenču sākumskola un Allažu pamatskola aktīvi iesaistās Ekoskolu programmā (Siguldas pilsētas vidusskolas, Siguldas Valsts ģimnāzijas, Siguldas 1.pamatskolas, Allažu pamatskolas, Mores pamatskolas, Laurenču sākumskolas, Krimuldas vidusskolas, Garlība Merķeļa Lēdurgas pamatskolas, Inčukalna pamatskolas, Mālpils vidusskolas pašvērtējuma ziņojumi 2020./2021.gadam). Viens no attīstības galvenajiem priekšnoteikumiem ir bijis pašvaldības mērķtiecīgs darbs pie mūsdienīgas infrastruktūras izveides, radot pievilcīgu un daudzveidīgu vidi. Reģionālā attīstība vērojama arī nekustamo īpašumu jomā, kas piesaista vairāk aktīvu un jauno ģimeņu, kas pārceļas uz dzīvi Siguldā un tuvākajā apkārtnē no Rīgas un citiem novadiem. Siguldas novadu raksturo vienmērīga attīstība gan pilsētā, gan lauku teritorijās, kur veicināta demokrātiska un aktīva sabiedrības līdzdalība. Siguldas novads viens no pirmajiem uzsāka attīstīt privātās partnerības principu pašvaldības darbā.

2021. gadā novadā izveidotas pagastu apvienību pārvaldes, kuras turpina pildīt prioritārās iedzīvotāju apkalpošanas funkcijas. Lai sabalansētu pilsētas un lauku teritoriju iedzīvotāju

vienlīdzīgu pieeju pašvaldības pakalpojumiem, iedzīvotājiem ir iespēja pamatpakalpojumus saņemt Mores, Mālpils, Inčukalna un Krimuldas pagastā, Gaujā, Inciemā, kā arī Siguldas pilsētas Valsts un pašvaldības vienotajā klientu apkalpošanas centrā un Allažu klientu apkalpošanas centrā. Tiek strādāts arī pie Lēdurgas klientu apkalpošanas centra izveides.

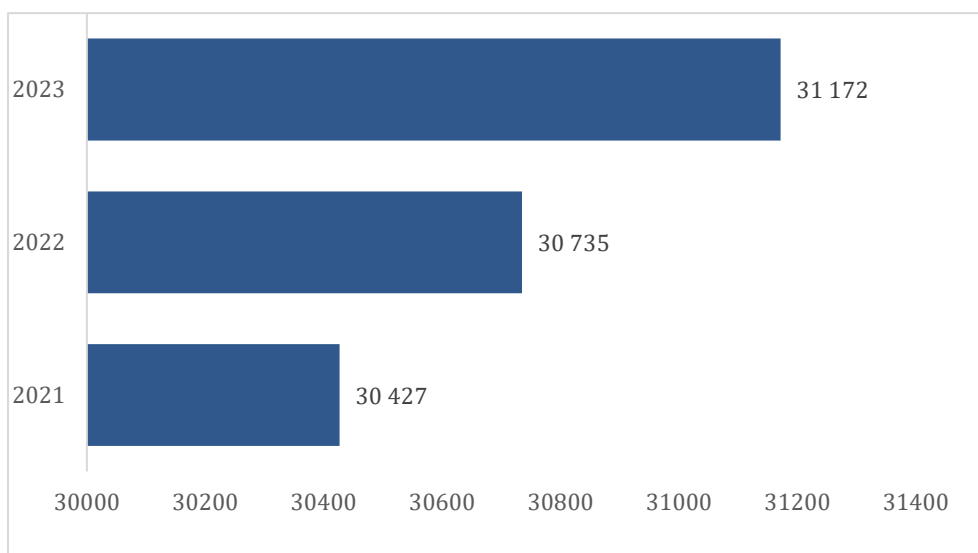

Attēls Nr.1 Siguldas novada apdzīvojuma struktūra

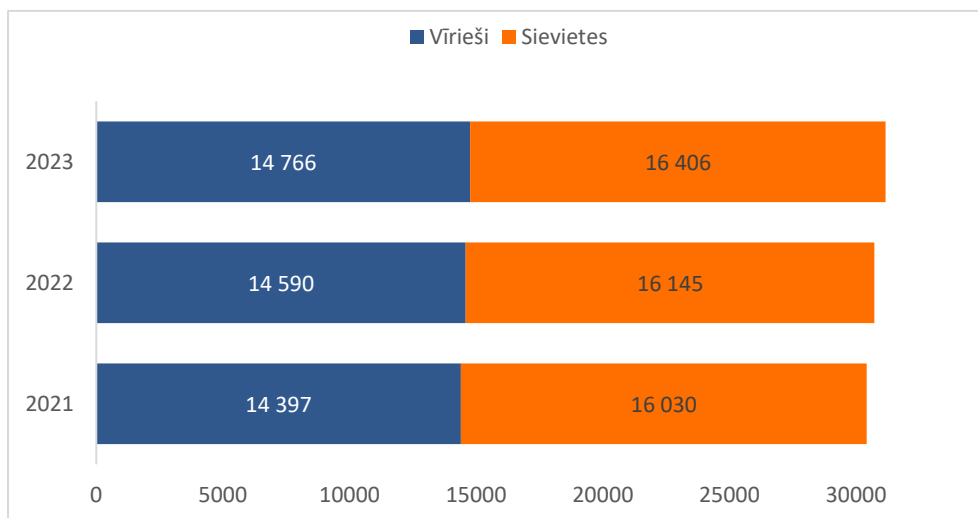
2.2. DEMOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS

Atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem 2023.gada sākumā Siguldas novadā dzīvoja 31 172 pastāvīgie iedzīvotāji, no tiem 47% (14 766) vīrieši un 53% (16 406) sievietes. (https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRD/RIG010) Iedzīvotāji pēc dzimuma un vecuma grupām reģionos, novados, pilsētās, pagastos, ciemos (atbilstoši robežām 2023. gada sākumā), apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās Salīdzinot ar finanšu krīzes periodu, Siguldas iedzīvotāju skaits pēdējo 5 gadu laikā ir ar pieaugošu tendenci, neraugoties uz nelabvēlīgo demogrāfisko situāciju valstī kopumā.

Tabula Nr.2 Iedzīvotāju skaits Siguldas novadā pēc dzimuma no 2021. līdz 2022.gadam

Tabula Nr.3 Iedzīvotāju skaits Siguldas novadā no 2021. līdz 2023.gadam

Iedzīvotāju skaita izmaiņas valstī ietekmē dabiskais pieaugums (starpība starp attiecīgajā gadā dzimušo un mirušo skaitu) un starptautiskās ilgtermiņa migrācijas saldo (starpība starp imigrējušo (iebraukušo) un emigrējušo (izbraukušo) skaitu).

	Iedzīvotāju dabiskais pieaugums	Migrācijas saldo
Latvija	-17180	-286
Siguldas novads (pēc ATR 2021.g)	-56	348
Siguldas pilsēta (pēc ATR, 2021)	32	111

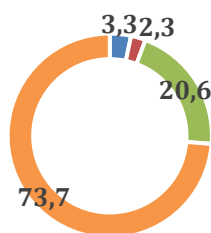
Tabula Nr.4 Iedzīvotāju skaita izmaiņas Latvijā un Siguldas novadā CSP dati:
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRS/IRS031/

Neraugoties uz iedzīvotāju skaita pieaugumu Siguldas pilsētā, tas tomēr nespēs pilnībā kompensēt pārējai apvienotā novada teritorijai raksturīgo mēreno depopulāciju, un līdz 2030.gadam iedzīvotāju skaits Siguldas novadā kopumā saruks par 2% (valstī vidēji – par 10%). Tomēr jāatzīmē, ka Siguldas novads iedzīvotāju skaita ziņā ir viens no lielākajiem salīdzinot ar tās tuvumā esošajiem pašvaldību centriem.

2.3. DARBA TIRGUS UN NODARBINĀTĪBA

Siguldas novada iedzīvotāju skaits darbaspējas vecumā ir 19 667, kas ir 60,91% no visiem iedzīvotājiem. Reģistrētais bezdarba līmenis Siguldas novadā ir salīdzinoši zems 4% jeb pilnas nodarbinātības robežās. No visiem reģistrētajiem bezdarbniekiem (794) 51,5% ir sievietes, 10,7% – personas ar invaliditāti un 7,5% jaunieši vecumā no 15–24 gadi (NVA mājas lapa).

Siguldas novadā no 11 351 nodarbinātā 73,7% strādā privātajā sektorā, bet 20,6% – pašvaldību struktūrās – skatīt 2. attēlu).

- Sabiedriskajā sektorā ārpus valsts un pašvaldību struktūrām
- Valsts struktūrās
- Pašvaldību struktūrās
- Privātajā sektorā

Attēls Nr.2. *Aizņemtās darbavietas Siguldas novadā (%)* CSP 2022. gada dati, https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START/DVA021RECL/table/tableViewLayout1

Lielākais nodarbināto skaits Siguldas novadā ir mazumtirdzniecībā (12,93 %), apstrādes rūpniecībā (8,2 %), izmitināšanā un ēdināšanas pakalpojumos (5%), būvniecībā (3,67 %), veselības un sociālā aprūpē (2,5 %) un lauksaimniecībā (2,5 %).

Siguldas novadā lielākais pieprasījums ir pēc vienkāršās profesijas darbiniekiem (271), vecākiem speciālistiem (39), kvalificētiem strādniekiem un amatniekiem (36) un pakalpojumu un tirdzniecības darbiniekiem (30) (NVA Reģistrēto brīvo darba vietu skaits pa nozarēm uz 22.05.2023.) Pieprasītākās profesijas ir sezonas lauksaimniecības palīgstrādnieki (401), kūdras ieguves palīgstrādnieki (305), būvstrādnieki un remontstrādnieki (96), mazumtirdzniecības veikala pārdevēji un pavāri (49), ceha strādnieki, palīgstrādnieki un apkopēji (57), izglītības un skolu psihologs (21) un iepirkumu speciālisti (18).

Populārākās uzņēmējdarbības nozares ir jauktā lauksaimniecība, mazumtirdzniecība, nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana, grāmatvedība, audita, revīzijas pakalpojumi un būvniecība. Siguldas novads ir viens no līderiem kokapstrādes nozarē.

3. SOCIĀLO PAKALPOJUMU UN SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS SISTĒMAS IZVĒRTĒJUMS SIGULDAS NOVADĀ

Latvijā pēc 2021.gada pašvaldību vēlēšanām izveidotas 42 pašvaldības līdzšinējo 119 vietējo pašvaldību vietā (saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu, spēkā ar 23.06.2020.). Jaunās pašvaldību domes darbu uzsāka 2021. gada jūlijā.

Administratīvi teritoriālās reformas ietvaros izveidots Siguldas novads, kurā tika apvienots agrākais Siguldas novads, Inčukalna novada Inčukalna pagasts, Krimuldas novads un Mālpils novads. Līdz ar to arī paplašinājies Siguldas novada pašvaldības Sociālā dienesta darbības teritorija un klientu loks.

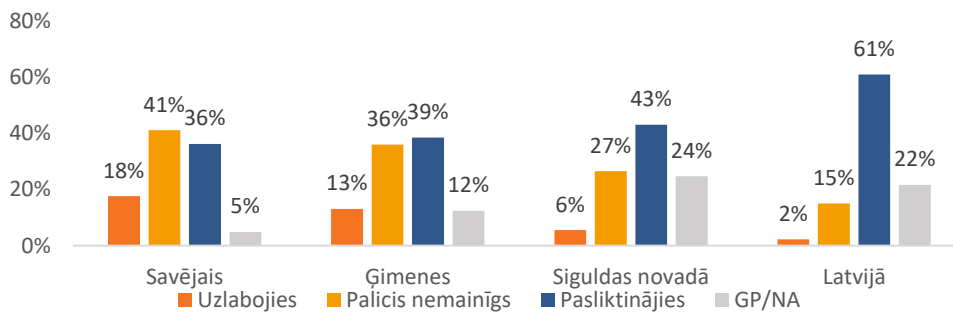
Attēls Nr.3 Siguldas novada pašvaldības Sociālā dienesta darbības teritorija

3.1. SABIEDRĪBAS VĒRTĒJUMS PAR SNIEGTAJIEM PAŠVALDĪBAS SOCIĀLAJĀS PAKALPOJUMIEM UN PALĪDZĪBU

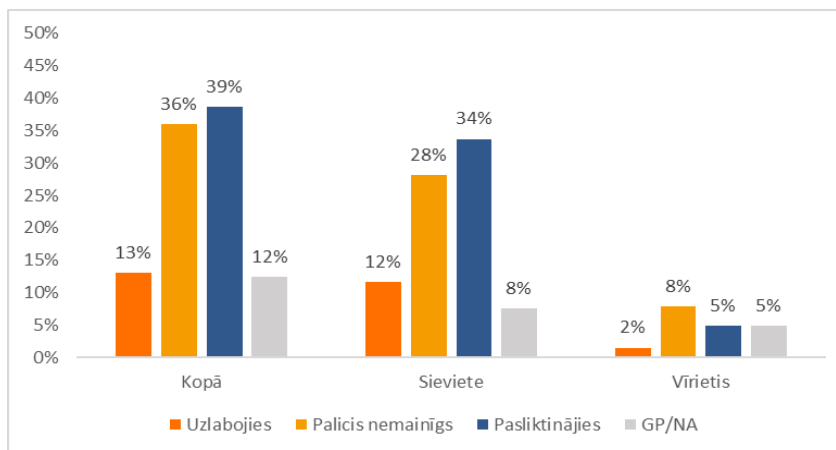
Siguldas novads pēc ATR ir kļuvis lielāks. Lai izstrādātu vidējā termiņa attīstības stratēģiju 2023.–2028. gadam un nodrošinātu mērķtiecīgu atbalstu iedzīvotājiem, Siguldas novada pašvaldības Sociālais dienests veica izvērtējumu par iedzīvotāju labklājību, veselības un dzīves kvalitāti, pieejamo atbalstu, sociālo pakalpojumu un palīdzību, nepieciešamajiem uzlabojumiem un vajadzībām. Iedzīvotāju aptauju (2023.gada aprīlī–maijā) aizpildīja 269 Siguldas novada iedzīvotāji, no kuriem 81% bija sievietes un 19% vīrieši. Tāpat izvērtējumā par atbalsta

pasākumiem piedalījās gan pilsētas (42 %), gan pagastu (58 %) iedzīvotāji. Pēc nodarbošanās lielākā daļa respondentu pārstāv publisko sektoru (43 %), bet 21% – privāto sektoru. Savukārt 36 % – nestrādā, jo ir pensionāri, mācās vai studē. Vairāk kā pusei (67 %) iedzīvotāju personīgo ienākumu līmenis ir salīdzinoši zems, t.i., līdz 700 EUR mēnesī (vidēji), kamēr ienākumi līdz 1500 EUR ir 30 % iedzīvotāju. Tikai 2 % no aptaujāto iedzīvotāju skaita ir virs 1500 EUR un vairāk (skat. vairāk 1. pielikumā).

Vispārējo respondentu labklājības līmeni novērtēt var, izvērtējot atbildes uz jautājumu par dzīves līmeņa izmaiņām pēdējā gada laikā (ģimenē, savā dzīvesvietā un Latvijā kopumā). Datu analīze atklāj, ka personīgais labklājības līmenis palicis nemainīgs 41% iedzīvotāju, kamēr 36% tas ir pasliktinājies. Tikai 18% iedzīvotāju norādīja uz labklājības līmeņa uzlabošanos pēdējā gada laikā. Līdzīgs novērtējums ir par pašreizējo dzīves līmeni arī ģimenē. Attiecīgi 43% norāda par dzīves līmeņa pasliktināšanos Siguldas novadā. Latvijā kopumā, iedzīvotāju vērtējumā 61% respondentu puda viedokli, ka dzīves līmenis ir pasliktinājies. (5. tabula) Uz dzīves līmeņa pasliktināšanos ģimenē pēdējā gada laikā norāda 34 % sievietes un 5% vīrieši. Siguldas novadā izjutuši dzīves līmeņa pasliktināšanos vairāk vīrieši (43 %). Uz dzīves līmeņa pasliktināšanos Latvijā kopumā 24 % iedzīvotāji novērtēja vecuma grupā no 35–64 gadiem. Savukārt nemainīgs tas ir palicis visās vecuma grupās 5–7 % robežās (6., 7., 8.tabula).

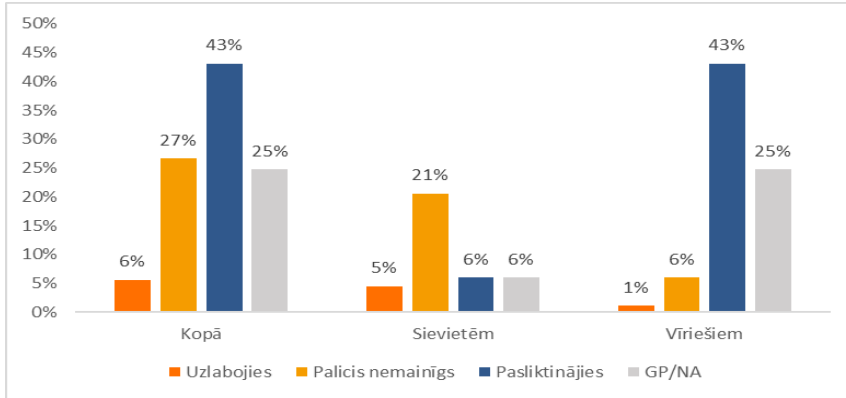

Tabula Nr.5 Dzīves līmeņa izmaiņas pēdējā gada laikā

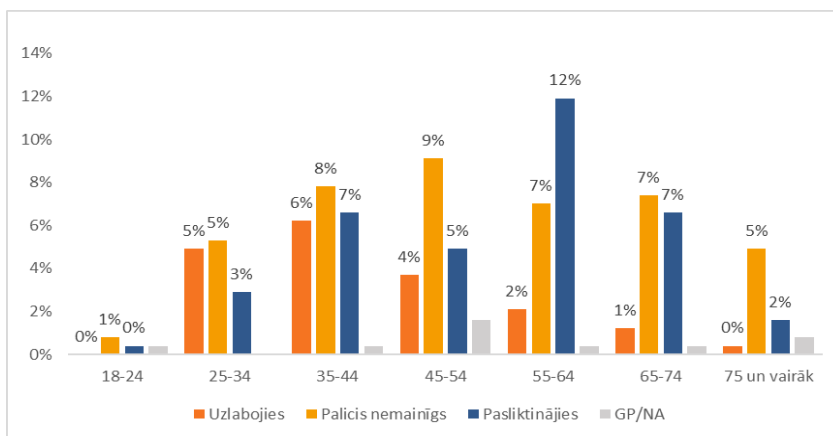

Tabula Nr.6 Dzīves līmeņa novērtējums pēdējā gada laikā savā ģimenē (respondenti–267)

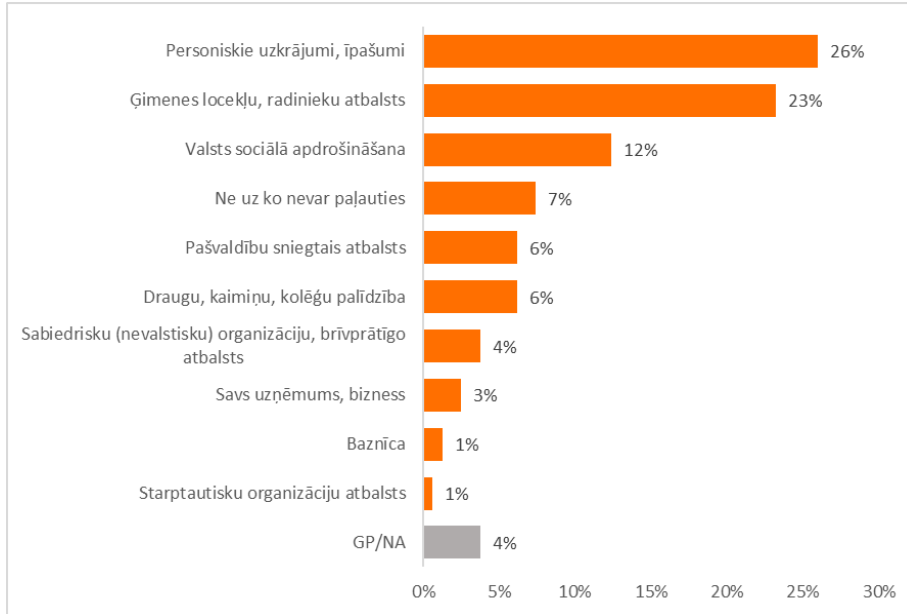
Tabula Nr.7 Dzīves līmeņa pašvērtējums pēdējā gada laikā Siguldas novadā, pēc dzimuma

Tabula Nr.8 Dzīves līmeņa pašvērtējums pēdējā gada laikā savā dzīvesvietā un Latvijā kopumā, pēc vecuma

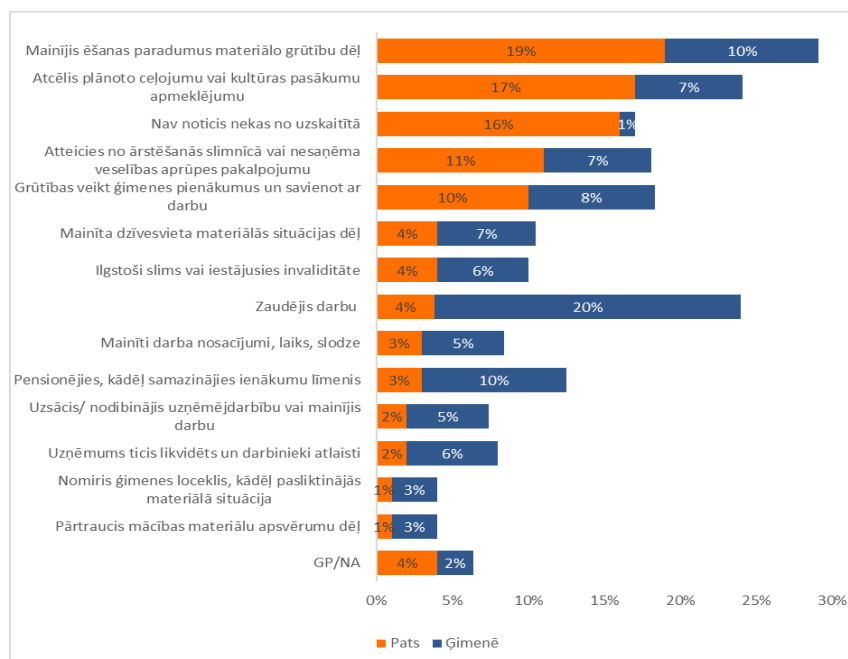
Pēdējo gadu laikā Latvijas iedzīvotāji piedzīvojuši gan Covid–19 pandēmiju, gan arī karadarbības dēļ izraisīto enerģijas krīzi, kas rada ienākumu līmeņa un dzīves kvalitātes krišanās riskus.

Viens no jautājumiem tika uzdots ar mērķi, lai noskaidrotu par iedzīvotāju iespējām griezties pēc palīdzības, piemēram, finansiālu grūtību, slimības vai darba zaudējuma gadījumā. Aptaujas rezultāti liecina, ka 26 % iedzīvotāju var paļauties uz personiskiem uzkrājumiem un 23 % ģimenes un radnieku atbalstu. Tāpat daļa (17 %) paļaujas var uz valsts sociālās apdrošināšanas sistēmu un pašvaldības atbalstu (6 %). Salīdzinoši maza daļa var paļauties uz savu uzņēmumu vai biznesu (3 %), sabiedrisko organizāciju vai starptautisko organizāciju (4 %) palīdzību. 7 % iedzīvotāju norādīja, ka nevar ne uz ko paļauties. Visbiežāk tika norādītas vairākas atbalsta iespējas, piemēram, ģimenes atbalsts un draugu palīdzība, kā arī paļaušanās uz personīgajiem uzkrājumiem. Gadījumos, kad ģimene nebija atzīmēta, tika norādīts sabiedrisko organizāciju, pašvaldības un cita veida atbalsta formas dažādās kombinācijās. (Skat. 9. tabula).

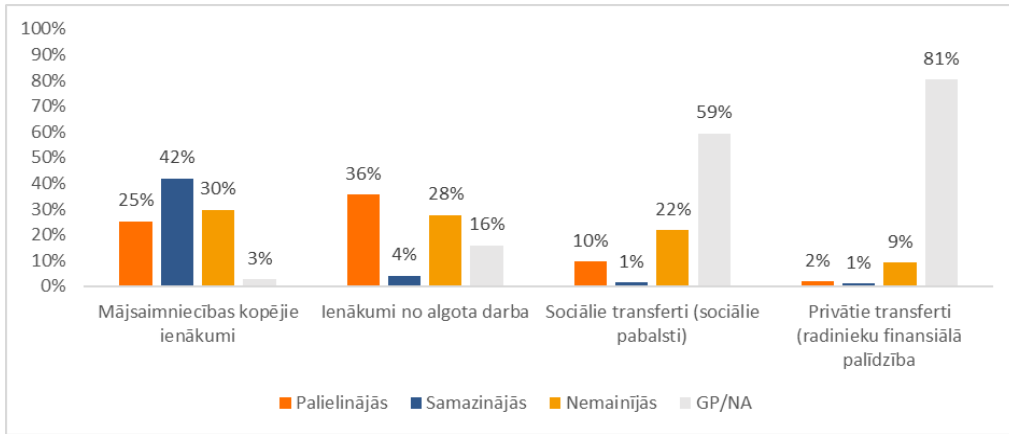

Tabula Nr. 9 Uz ko var paļauties un no kā var saņemt palīdzību finansiālās grūtībās, slimības vai darba zaudējuma gadījumā

Ar iespēju atzīmēt vairākas atbildes, tika uzdots jautājums, ar kādām grūtībām visbiežāk Siguldas novada iedzīvotāji saskaršies pēdējā pusgada laikā. Daļa iedzīvotāju ir atceļusi plānoto ceļojumu vai kultūras pasākuma apmeklējumu (17%), tāpat ir mainīti ēšanas paradumi materiālo grūtību dēļ (19%) un ir atcelta ārstēšanās slimnīcā vai nav saņemts veselības aprūpes pakalpojums (11%). Tāpat daļai (10%) ir bijušas grūtības veikt ģimenes pienākumus un savietot tos ar darbu. Salīdzinoši nelielai daļai ir nācies zaudēt darbu, mainīt dzīvesvietu materiālās situācijas pasliktināšanās dēļ, ilgstoši slimot (4%). Jāatzīmē, ka iedzīvotāji norādīja uz vairākām grūtībām vienlaikus, piemēram, darba zaudējuma gadījumā vai veselības pasliktināšanās dēļ ir nācies mainīt ēšanas paradumus vai ir pārtrauktas mācības. Turklāt darba zaudējums, slimība vai pensionēšanās ir ietekmējusi ienākumu samazināšanos un dzīves veida maiņu gan pašam respondentam, gan arī piedzīvotā situācijā ir ietekmējusi visu ģimeni. (10.tabula)

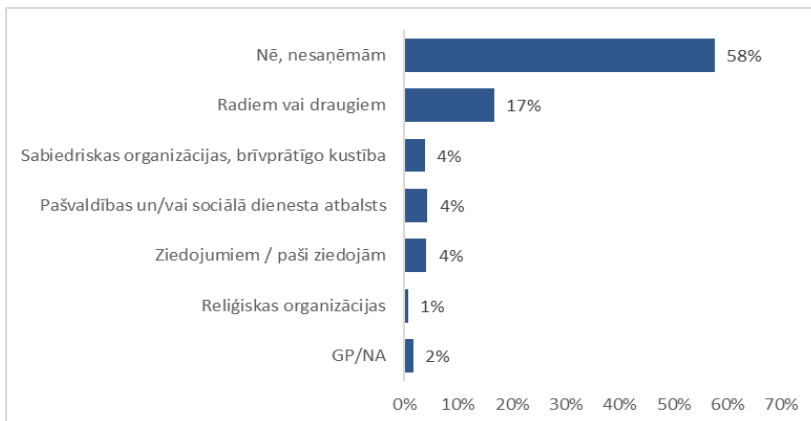
Tabula Nr.10 Vai pēdējo 6 mēnešu laikā Jūs vai kāds no jūsu ģimenes locekļiem ir piedzīvojis kādu no minētajām situācijām?

Tabula Nr.11 *Kā mainījās Jūsu mājsaimniecības kopējie ienākumi pēdējā gada laikā?*

Jautājumā par izmaiņām kopējā mājsaimniecības ienākumu līmenī, 42 % norādīja, ka tie ir samazinājušies pēdējā gada laikā. 30 % iedzīvotāju tie nemainījās un 25% palielinājās. Neskatoties uz dažādu pabalstu (valsts) pieaugumu, tikai 10 % norādīja uz šo ienākumu palielināšanos, bet 22 % gadījumā ienākumi no sociāliem pabalstiem (valsts/ pašvaldības) palikuši nemainīgi (Tabula Nr.11).

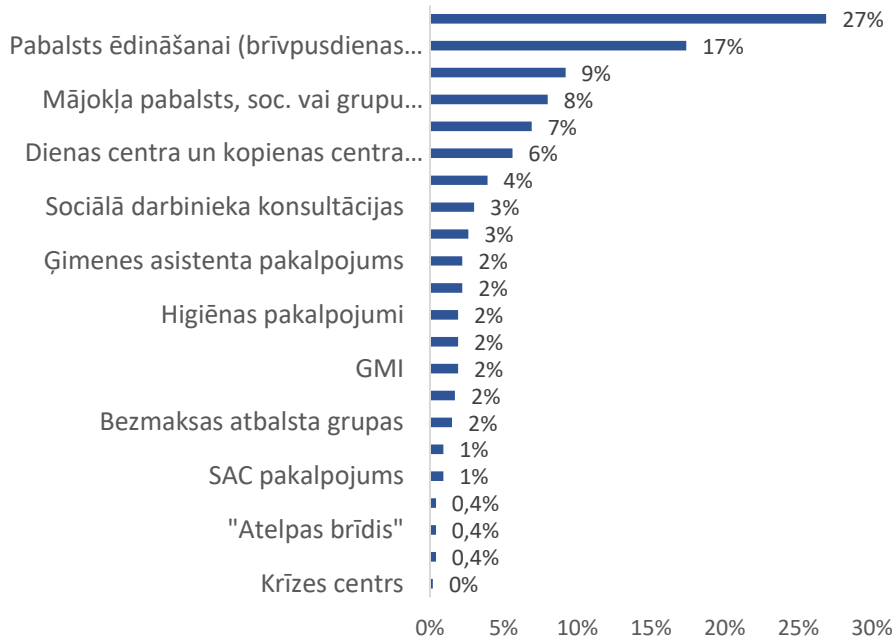
Lai arī Latvijas gadījumā paļaušanās uz ģimeni ir viens no būtiskiem resursiem gadījumos, kad pasliktinās ienākumu līmenis vai ir radušies kādi krīzes apstākļi, vienā no jautājumiem tika vērtēta palīdzība un atbalsts pārtikas, medikamentu vai cita veida finansiālās palīdzības veidā no citiem avotiem. Jāatzīmē, ka vairāk kā puse Siguldas novada iedzīvotāju (58%) norādīja, ka nav saņēmuši atbalstu no citiem avotiem, jo, iespējams, tāda vajadzība nav bijusi vai arī galvenokārt tiek rasts risinājums ģimenē. Attiecīgi no radiem un draugiem palīdzību saņēma 16.7% un pārējie līdzvērtīgā sadalījumā 4% robežās saņēma no sabiedriskām organizācijām, pašvaldības un ziedojumu veidā. (12. tabula)

Tabula Nr.12 *Vai pēdējā gada laikā Jūs vai kāds no ģimenes locekļiem ir saņēmis palīdzību (pārtiku, medikamentu vai cita veida finansiālu palīdzību) no citiem?*

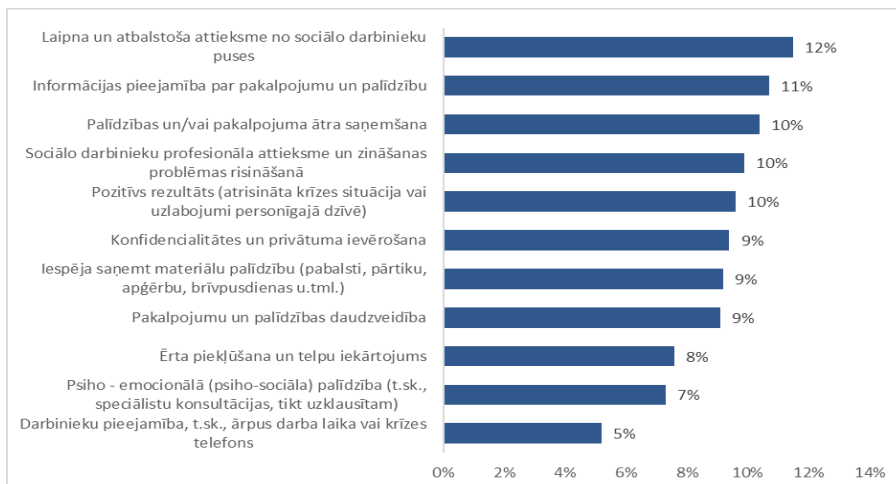
Jautājumā par pašvaldības un sociālā dienesta sniegtajiem pakalpojumiem un palīdzību, kas ir saņemts pēdējā gada laikā, lielākā daļa no aptaujātajiem (27 %) norādīja uz Siguldas novada ID kartes izmantošanu un bezmaksas ēdināšanu izglītības iestādēs (17 %). Iedzīvotāji atzīmē arī daudz bērnu ģimenes atlaidi (7 %), braukšanas maksas atvieglojumu (9 %) un Dienas centra/ kopienas centra aktivitātes (6 %). Tāpat mājokļu jautājums ir bijis aktuāls 8 % iedzīvotāju, kas tika izmantots gan mājokļa pabalsta formā, sociālā dzīvokļa vai grupu dzīvokļa pakalpojuma formā, kā arī mājokļa jautājuma risināšana krīzes situācijā. Dati atspoguļo plašo Siguldas novadā piedāvāto pakalpojumu klāstu, kurus iedzīvotāji izmanto saskaroties ar noteiktām grūtībām. Daļa pakalpojumu ir vienota pakalpojumu groza veidā noteiktai mērķa grupai. Piemēram, personām ar

garīga rakstura traucējumiem ir nodrošināti gan Dienas aprūpes centra, specializētās darbnīcas, grupu dzīvokļa u.c. pakalpojumi. Viena persona visaptverošā veidā var saņemt vairākus kompleksus pakalpojumus, kas piemēroti tieši viņa konkrētajām individuālajām vajadzībām (tabula Nr.13). Sīkāk par Sociālā dienesta pakalpojumiem noteiktajām mērķa grupām skat 3.2. nodaļu.

Tabula Nr.13 Kādus no pašvaldības un/vai sociālā dienesta organizētiem pakalpojumiem Jūs vai kāds no ģimenes locekļiem esat/ neesat saņēmis pēdējā gada laikā?

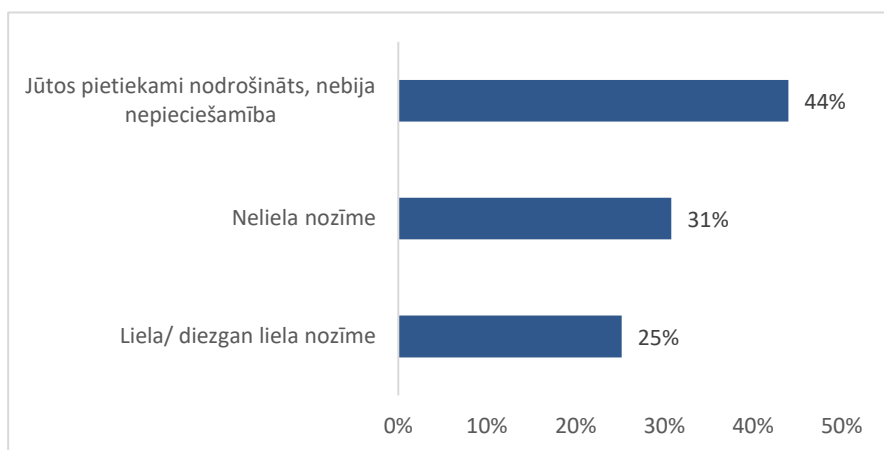
Uz jautājumu par nosacījumiem, kas ir nozīmīgi, lai vērstos sociālā dienestā pēc palīdzības, iedzīvotāji atzīmē vairākus svarīgus nosacījumus – informācijas pieejamība par pakalpojumiem un palīdzību (11 %), sociālo darbinieku laipna un atbalstoša attieksme, zināšanas un profesionalitāte (22 %), palīdzības vai pakalpojuma ātra saņemšana (10 %) un pozitīvs rezultāts – atrisināta krīzes situācija (10 %). Tāpat ir nozīmīga ērta piekļūšana, pakalpojumu daudzveidība, darbinieku pieejamība, t.sk., ārpus darba laika, psiho–emocionālā palīdzība un iespēja saņemt materiālo palīdzību (14.tabula).

Tabula Nr.14 Novērtējiet, kuri nosacījumi ir nozīmīgi, lai Jūs vērstos pēc palīdzības sociālajā dienestā?

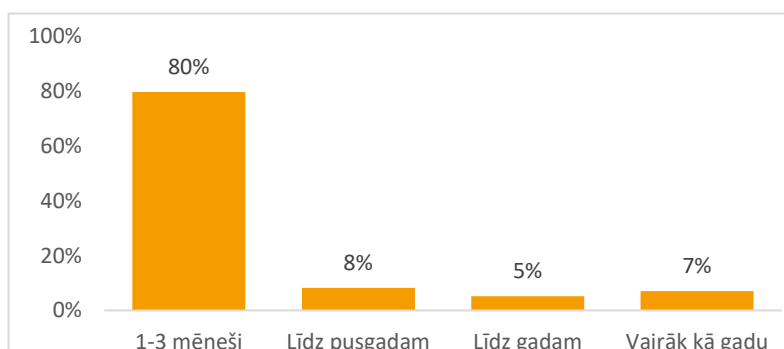

No visiem aptaujātajiem minētos pakalpojumus izmantojušas 159 personas. Uz jautājumu, kāda ir bijusi šo pakalpojumu nozīme personīgās vai ģimenes situācijas risināšanā, 25% atzīmē, ka tam ir bijusi liela un diezgan liela nozīme, 31 % neliela nozīme. 44 % respondentu, kas ir izmantojuši pašvaldības dažādo atbalstu, atzīmē, ka jūtas pietiekami nodrošināti un nav nepieciešamība izmantot tieši sociālos pakalpojumus (Tabula Nr.15).

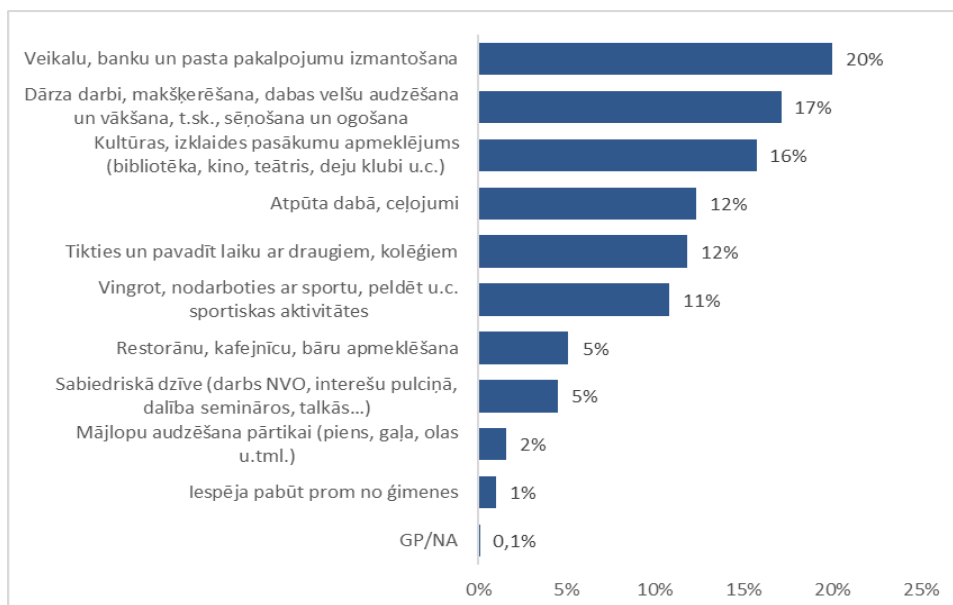
Tabula Nr.15 Kā Jūs vērtējat sociālo pakalpojumu un pabalsta nozīmi Jūsu vai ģimenes locekļa situācijas risināšanā?

Pēdējā gada laikā ekonomiskās nestabilitātes un inflācijas rezultātā ir pieaugusi dzīves dārdzība, kas ir skārusi lielāko daļu iedzīvotāju. Pēc finanšu ekspertu vērtējuma, iedzīvotājiem jābūt uzkrājumiem “nebaltai dienai” vismaz līdz 6 mēnešu periodam. Aptaujā lielākā daļa (80 %) iedzīvotāju norāda, ka izdzīvošanai naudas un pārtikas uzkrājumi pietiktu tikai 1–3 mēnešiem. Līdz pusgadam ir pietiekami resursi 8% aptaujāto, bet līdz gadam 5%. Vairāk kā gadu izdzīvot ar esošajiem uzkrājumiem var tikai 7% respondentu (Tabula Nr.16).

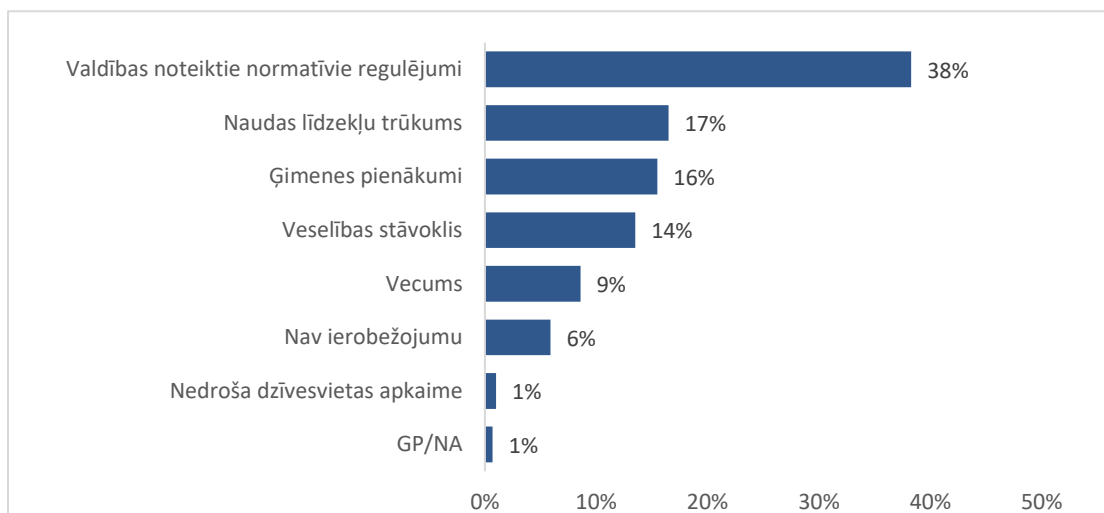
Tabula Nr.16 Ņemot vērā Jūsu pieredzi krīzes situācijā (darba zaudējuma, pandēmijas laikā, u.tml.) cik ilgi Jūsu ģimene varētu izdzīvot ar naudas, pārtikas uzkrājumiem “melnai dienai”?

Ņemot vērā dažādās dzīves grūtības, ar ko savā ikdienā saskaras daļa Siguldas novada iedzīvotāju, tika uzdots jautājums par tām nodarbēm un aktivitātēm, kuras iedzīvotājiem ir pieejamas un kuras viņi var atļauties. Pieejamākā nodarbe ir veikalu, banku un pasta pakalpojumu izmantošana (20 %), kultūras un izklaides pasākumu apmeklējums (16 %) un dārza darbi, makšķerēšana, dabas velšu audzēšana un vākšana (17 %). Tāpat iedzīvotāji labprāt atpūšas pie dabas un ceļo, tiekas ar draugiem un kolēģiem, vingro, sporto, peldas u.c. (11–12 %). Jāatzīmē, ka visiem iedzīvotājiem ir vismaz viena nodarbe, bet ir arī aktīvāki ar trīs un vairāk ikdienas nodarbēm (17.tabula).

Tabula Nr.17 *Lūdzu, miniet būtiskas nodarbes/ aktivitātes (līdz piecām), kuras jums ir pieejamas un varat atļauties ikdienā savā dzīvesvietā?*

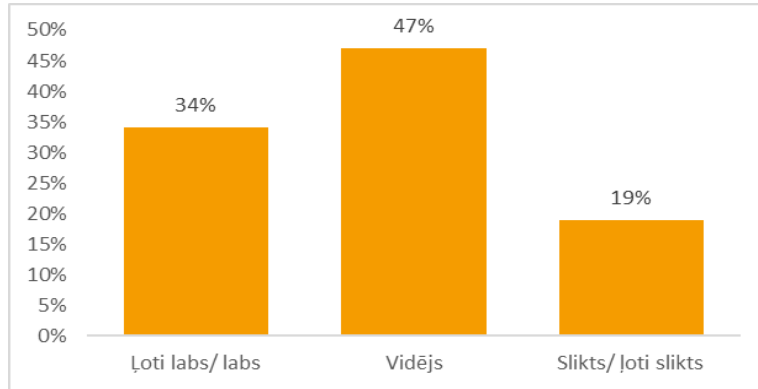
Lai arī Siguldas novada iedzīvotāji kopumā ir aktīvi, tomēr pastāv dažādi iemesli, kas neļauj cilvēkam darīt to, ko viņi būtu vēlējušies. Jautājumā par ierobežojošiem faktoriem, viens no galvenajiem iemesliem tiek minēts naudas līdzekļu trūkums (38 %), kam seko vecums (17 %) un ģimenes pienākumi, t.i., bērna vai aprūpes pienākumi pret vecākiem/ vecvecākiem (16 %). Veselības stāvoklis par iemeslu min 14% respondentu. Tikai 9% atzīmēja, ka nepastāv tādi apstākļi, kas viņam neļautu darīt to, ko viņi paši vēlas (18.tabula).

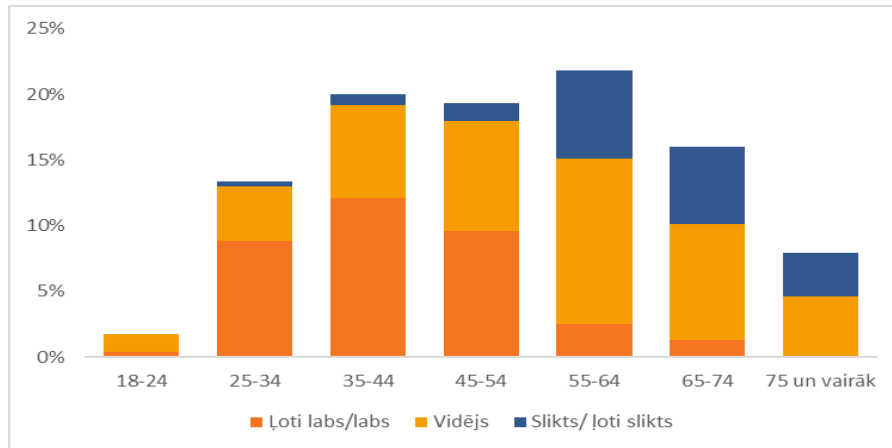
Tabula Nr.18 *Dzīvē mēdz būt dažādi apstākļi / faktori, kas cilvēkiem neļauj darīt to, ko viņi paši vēlētos. Kas Jūs visvairāk ierobežo darīt to, ko vēlaties?*

Veselība

Iedzīvotāju pašvērtējumā par savu veselības stāvokli redzams, ka lielākā daļa iedzīvotāju novērtē to kā vidēju (47 %), sliktu vai ļoti sliktu (19 %). Tikai 34 % norāda, ka tas ir ļoti labs vai labs. (Tabula Nr.19) Veselības stāvokļa novērtējumā pēc vecuma redzams, ka sliktis un ļoti sliktis veselības stāvoklis ir tieši vecumā no 55 gadiem un vairāk. Kamēr labs un ļoti labs ir vairākumam līdz 54 gadiem Tabula nr.20).

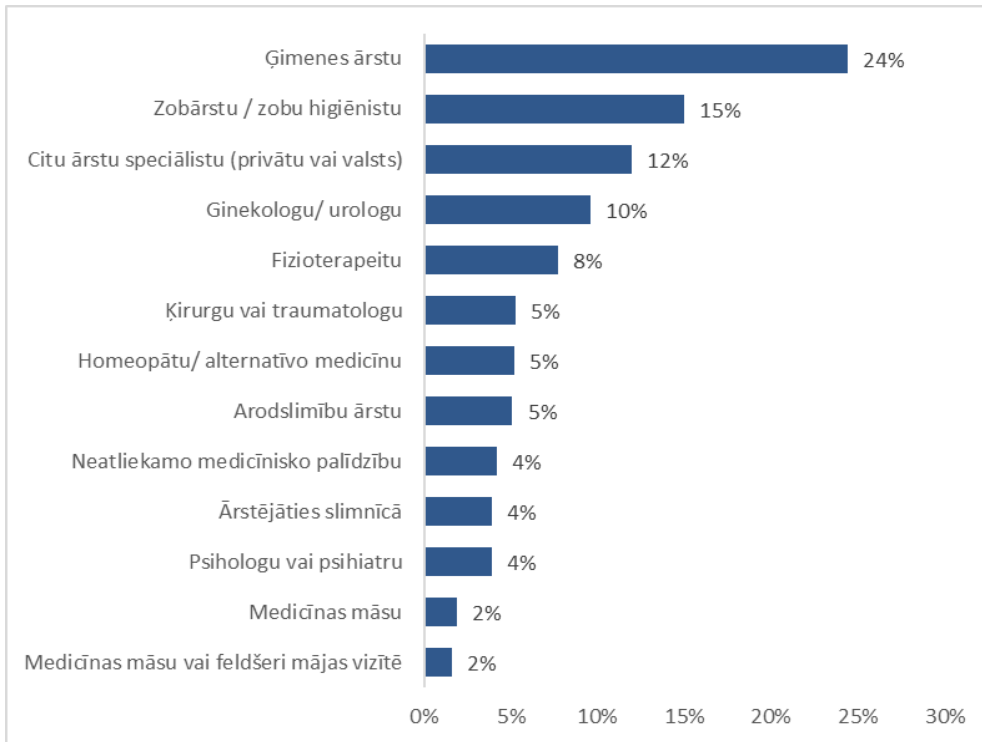

Tabula Nr.19 *Kā Jūs vērtējat savu vispārējo veselības stāvokli? Tas ir...*

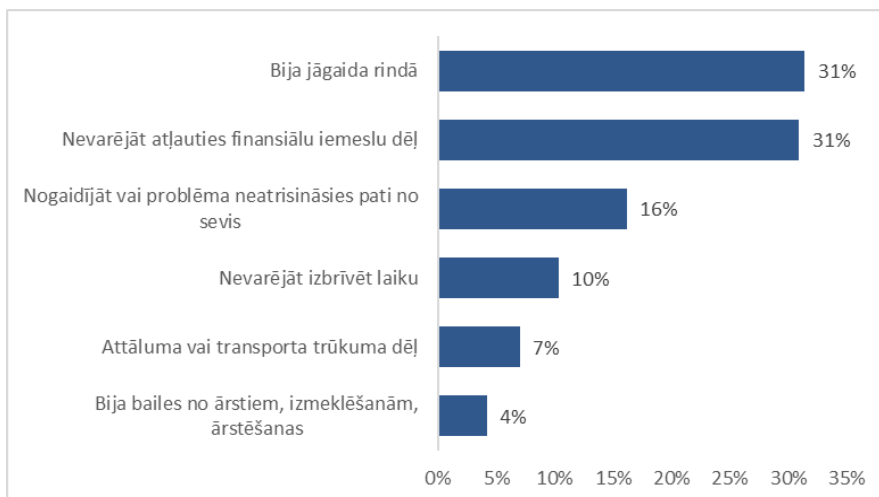
Tabula Nr.20 *Veselības pašvērtējums pēc vecuma*

Veselības stāvoklis ir atkarīgs no daudziem faktoriem – jau pieminētā aktīvā dzīvesveida, finansiālā stāvokļa, ēšanas paradumiem u.c. labklājības un dzīves kvalitātes dimensijām. Tomēr vienlīdz svarīga ir arī veselības aprūpes pieejamība. Jautājumā par veselības aprūpes pakalpojumu izmantošanu pēdējā gada laikā, 24 % iedzīvotāji ir apmeklējuši ģimenes ārstu, 15 % zobārstu vai zobu higiēnistu un 12% citu ārstu speciālistu. Salīdzinoši neliela daļa ir apmeklējusi ginekologu vai urologu (10 %), fizioterapeitu (8 %), psihologu vai psihiatru, arodslimību ārstu un homeopātu vai cita veida alternatīvo medicīnu (5 %). No aptaujātajiem iedzīvotājiem 4 % ir ārstējušies slimnīcā un izmantojuši neatliekamo medicīnas palīdzību. Medicīnas māsas vai feldšera vizīti izmantoja tikai 2 % iedzīvotāju (21. tabula).

Tabula Nr.21 *Kādas minētos veselības aprūpes pakalpojumus pēdējā gada laikā Jūs esat izmantojis (-usi)?*

Pie galvenajiem iemesliem, kādēļ nepieciešamības gadījumā nav izmantota konsultācija ar ārstu vai nav apmeklēts ārsts, ir minēti finansiālie apsvērumi jeb nespēja atļauties (31 %) un gaidīšana rindā (31 %) pie speciālistiem. Minēto šķēršļu dēļ, daudzi norāda arī uz nogaidīšanu, kamēr problēma atrisinās pati no sevis (16 %). 10 % gadījumos nebija iespējams izbrīvēt laiku un 7 % viens no šķēršļiem ir attālums vai transporta trūkums (22. tabula).

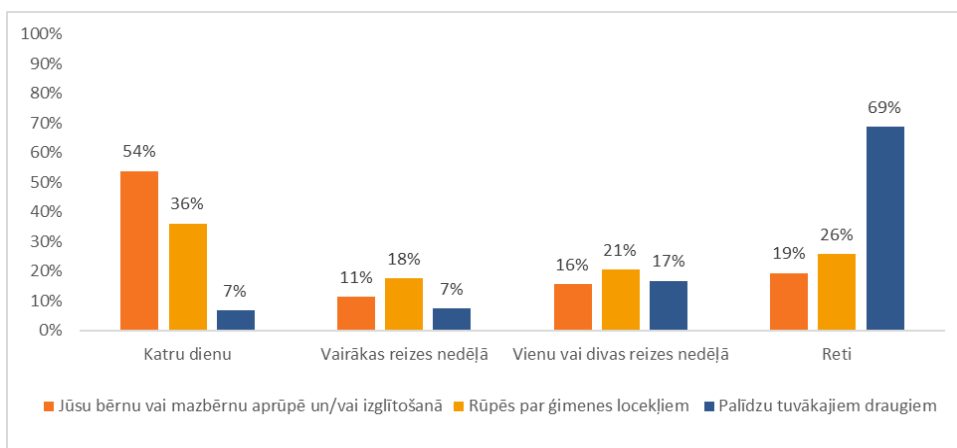

Tabula Nr.22 *Vai pēdējā gada laikā Jums ir bijusi nepieciešamība apmeklēt/ konsultēties ar ārstu, bet Jūs to neizdarījāt?*

Siguldas novada iedzīvotājiem ikdienā ir daudz un dažādu pienākumu un rūpju, tostarp, atbalsta sniegšana un palīdzība saviem piederīgajiem. Atbildot uz jautājumu par iesaistīšanos bērna vai mazbērna aprūpē, liela daļa (54 %) atzīmē, ka to dara katru dienu, 11 % vairākas reizes nedēļā un 16 % vienu–divas reizes nedēļā. 19 % Atzīmē, ka reti iesaistās savu bērnu vai mazbērnu aprūpē vai izglītošanā. Rūpēs par ģimenes locekļiem katru dienu ir iesaistījušies 36 % iedzīvotāju, vairākas reizes nedēļā 18 %, bet vienu vai divas reizes 21 %. Retāk iesaistījušies ir 26 %

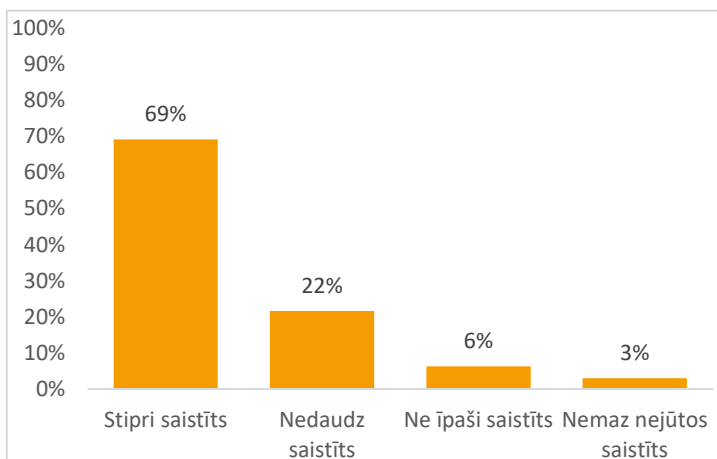

iedzīvotāju. Palīdzību saviem tuvākajiem draugiem 7 % respondentu sniedz katru dienu vai vairākas reizes nedēļā, vienu līdz divām reizēm nedēļā 17 %, bet retu reizi 69 % (23. tabula).

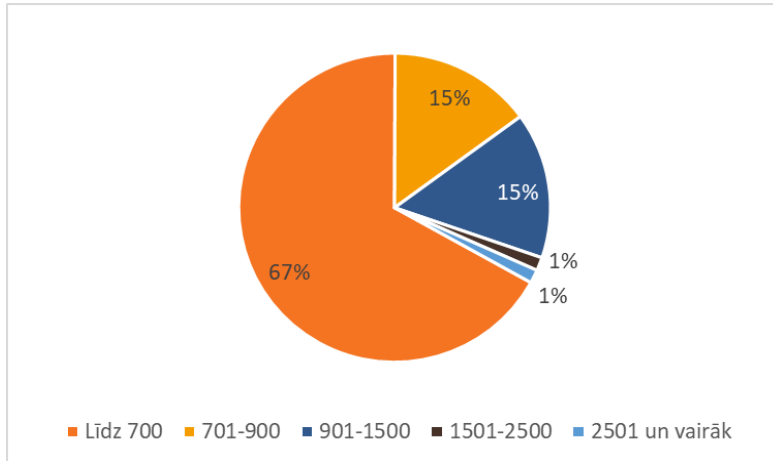
Tabula Nr.23 Cik bieži Jūs esat iesaistīts/–a katrā no šīm aktivitātēm?

Piederības sajūta savai dzīvesvietai ir viens no nozīmīgiem apstākļiem, kas veicina personas pozitīvo mijiedarbību ar apkārtni un sabiedrību kopumā. Augsta piederības sajūta ir 69 % Siguldas novada iedzīvotāju, kamēr 22 % jūtas tikai nedaudz saistīti. 9 % norāda, ka neizjūt īpašu saikni vai nemaz nejūtas saistīti (24.tabula). Pēdējos gados Sigulda piedzīvojusi izaugsmi – ir attīstījušies jaunie dzīvojamie rajoni, privāto māju būvniecība. Daudzas jaunas ģimenes ir pārcēlušās uz dzīvi Siguldā, bet iespējams piederību izjūt ar savu iepriekšējo dzīvesvietu vai darba vietu. ATR rezultātā Siguldas novadam pievienotas jaunas teritorijas, tādēļ iedzīvotāji no apkārtnējiem pagastiem var vēl neizjust piederību tieši Siguldas novadam, kā vienotai teritorijai. Visbeidzot, daļai iedzīvotāju var būt stiprāka saikne ar Rīgu, kur tiek pavadīts daudz laika, strādājot un studējot.

Tabula Nr.24 Kādā mērā Jūs jūtaties saistīts (–a) ar savu dzīvesvietu?

Vērtējot Siguldas novada iedzīvotāju dzīves kvalitāti, redzams, ka lielākai daļai iedzīvotāju pašreizējais dzīves jeb labklājības līmenis ir palicis nemainīgs vai pat uzlabojies, tomēr jāvērs uzmanība, ka trešdaļai tas ir pasliktinājies. Viens no galvenajiem iemesliem ir iedzīvotāju ienākumu līmenis, kas ietekmē materiālo situāciju un spēju atļauties kultūras, ceļojumus un citas socializēšanās iespējas. Vairāk kā pusei (67 %) iedzīvotāju personīgo ienākumu līmenis Siguldas novadā ir līdz 700 EUR mēnesī (vidēji), kamēr ienākumi līdz 1500 EUR ir 30 % iedzīvotāju. Tikai 2 % no aptaujāto iedzīvotāju skaita ir virs 1500 EUR un vairāk.

Tabula Nr.25 *Kādi ir Jūsu personīgie mēneša vidējie ienākumi EUR pēdējo sešu mēnešu laikā (pēc nodokļu nomaksas) ņemot vērā visus Jūsu ienākumus?*

Zemais ienākumu līmenis ne vien neļauj pilnvērtīgi piedalīties kultūras, ceļojumu un citos socializēšanās pasākumos, bet pazemina iedzīvotāju dzīves kvalitāti kopumā, jo īpaši veselību, izglītības iespējas, ekonomisko un personīgo drošību. Liela daļa iedzīvotāju paļaujas uz saviem personīgajiem uzkrājumiem un uz ģimenes atbalstu, kā arī veic savu piederīgo aprūpi un ir izpalīdzīgi pret draugiem un kaimiņiem. Iedzīvotāju uzkrājumi “nebaltai dienai” lielākajai daļai pietiek tikai no 1–3 mēnešiem, kas pēc piedzīvotās krīzes pieredzes, ir nepietiekami. Iedzīvotāji Siguldā ir aktīvi gan sportojot, gan izmantojot dabas un apkārtējās vides dotās iespējas.

3.2. SIGULDAS NOVADA PAŠVALDĪBAS SOCIĀLĀ DIENESTA SNIEGTIE SOCIĀLIE PAKALPOJUMI UN SOCIĀLĀ PALĪDZĪBA

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums nosaka, ka sociālais dienests ir pašvaldības izveidota iestāde, kas sniedz sociālo palīdzību, organizē un sniedz sociālos pakalpojumus pašvaldības iedzīvotājiem.

Sociālais dienests Siguldas novadā sniedz savus pakalpojumus kopš 2003. gada, kad tika izveidots Siguldas novads. Ar Siguldas novada Domes 2009. gada 16. decembra sēdes lēmumu „Par Siguldas novada pašvaldības iestādes „Siguldas novada pašvaldības Sociālais dienests” izveidošanu un nolikuma apstiprināšanu” (prot. Nr.28, §33) Siguldas novada pašvaldības Sociālais dienests (turpmāk – Sociālais dienests) izveidots par iestādi. Kopš 2010. gada 8. jūnija dienests ir reģistrēts sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā.

Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā, pamatojoties uz Siguldas novada pašvaldības domes 2021. gada 12. augusta lēmumu “Par Siguldas novada veidojošo bijušo pašvaldību administrāciju struktūrvienību un iestāžu reorganizāciju” (prot.Nr.6, §5) sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības nodrošināšanai, reorganizējot apvienošanas kārtībā Siguldas novada pašvaldības Sociālo dienestu, Krimuldas pagasta Sociālo dienestu, Inčukalna pagasta sociālo dienestu un pašvaldības aģentūru “Mālpils sociālais dienests”, izveidots Siguldas novada pašvaldības Sociālais dienests (turpmāk – Sociālais dienests).

Sociālā dienesta darbības mērķis ir palīdzēt personām, ģimenēm un personu grupām atrisināt vai mazināt sociālās problēmas, attīstot viņu resursus un iesaistot atbalsta sistēmā, sniegt materiālo atbalstu ģimenēm un personām, lai apmierinātu viņu pamatvajadzības un veicinātu darba spējīgo personu līdzdalību savas situācijas uzlabošanā.

Sociālā ienesta funkcijas paredz:

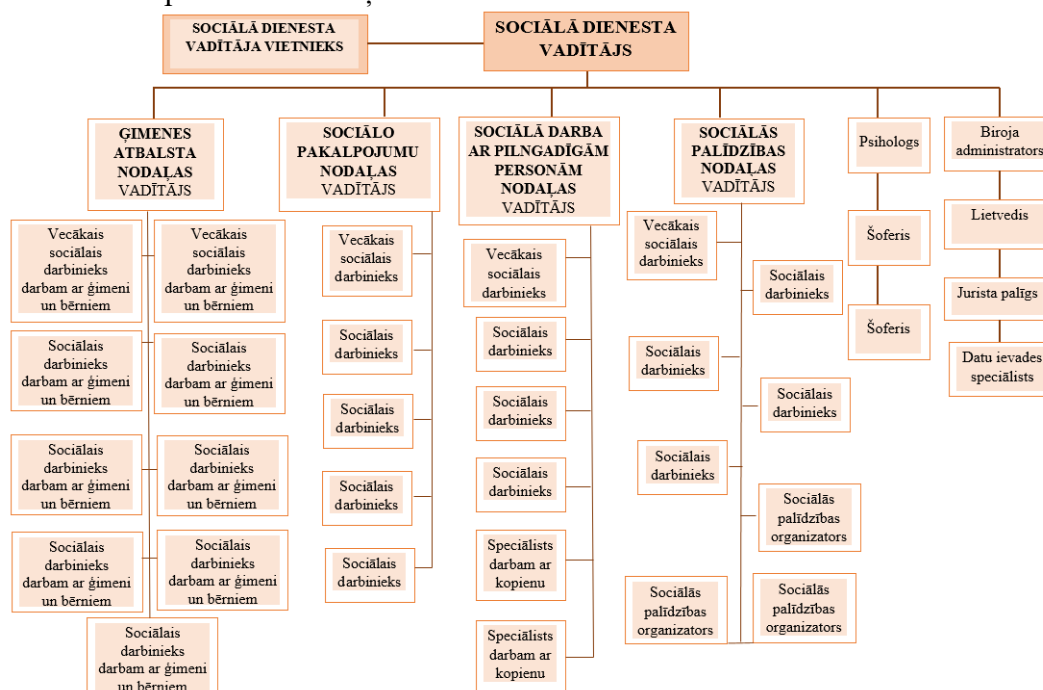
- ❖ plānot, organizēt un sniegt sociālos pakalpojumus un palīdzību personām, kuras ir deklarējušas savu dzīvesvietu Siguldas novada administratīvajā teritorijā un personām krīzes situācijā, kuras uzturas Siguldas novada administratīvajā teritorijā, bez noteiktas dzīvesvietas

un personām, kuru pēdējā deklarētā dzīvesvieta ir bijusi Siguldas novada administratīvā teritorija, kā arī personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss, šo personu ģimenes locekļiem, kuri uzturas Siguldas administratīvajā teritorijā;

- ❖ administrēt pašvaldības budžeta līdzekļus, kas novirzīti dienestam sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanai;
- ❖ novērtēt dienesta administrēto un pašvaldības finansēto sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības kvalitāti;
- ❖ nodrošināt informācijas pieejamību Siguldas novada iedzīvotājiem par tiesībām un iespējām saņemt sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību, kā arī to saņemšanas kārtību un dienesta darbu;
- ❖ veikt kopienas sociālo darbu sadarbībā ar valsts un pašvaldības iestādēm, sabiedriskām (nevalstiskām) organizācijām, fiziskām un juridiskām personām, sekmējot savstarpēju informācijas apmaiņu, labvēlīgas sociālās vides veidošanai Siguldas novada administratīvajā teritorijā;
- ❖ novērst vai mazināt invaliditātes, darbnespējas, brīvības atņemšanas, soda izciešanas, atkarības vai vardarbības un citu apstākļu izraisītās negatīvās sociālās sekas Siguldas novada iedzīvotājiem;
- ❖ veikt citas dienesta kompetencē esošās funkcijas.

Sociālā dienesta darbības īstenošanai dienesta struktūru veido tā darbības virzieniem atbilstošas nodaļas un centrs, kuru vadītāji ir pakļauti dienesta vadītājam (Attēls Nr.4):

- Ģimenes atbalsta nodaļa;
- Sociālo pakalpojumu nodaļa;
- Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļa;
- Sociālās palīdzības nodaļa.

Attēls Nr.4 Siguldas novada pašvaldības Sociālā dienesta struktūra

Siguldas novadā kā atsevišķa iestāde izveidots arī Siguldas novada pašvaldības Sociālās aprūpes centrs (turpmāk– SAC), kas izveidots 2021. gada 1. novembrī, pamatojoties uz Siguldas novada pašvaldības domes lēmumu 2021. gada 12. augusta lēmumu (prot. Nr.6, 5.§).

ATR rezultātā tika reorganizēta Siguldas novada pašvaldības iestāde “Sociālās aprūpes māja “Gaismiņas”, Inčukalna novada pašvaldības aģentūra “Sociālās aprūpes māja “Gauja””, Mālpils novada pašvaldības aģentūra “Mālpils sociālais dienests”, Krimuldas novada Veco ļaužu nams “Pēterupe”, kā rezultātā izveidoja SAC 4 struktūrvienības – Sociālās aprūpes māja “Gaismiņas”, Sociālās aprūpes māja “Gauja”, Sociālās aprūpes māja “Mālpils”, Sociālās aprūpes māja “Pēterupe”.

Sociālās aprūpes centra struktūrvienības ir reģistrētas Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā.

SAC organizatorisko struktūru, funkcijas un uzdevumus nosaka “Siguldas novada pašvaldības Sociālās aprūpes centrs nolikums”, kas apstiprināts ar 2021.gada 26.augusta Siguldas novada pašvaldības domes lēmumu (prot. Nr.7, 43. §).

SAC galvenie uzdevumi ir:

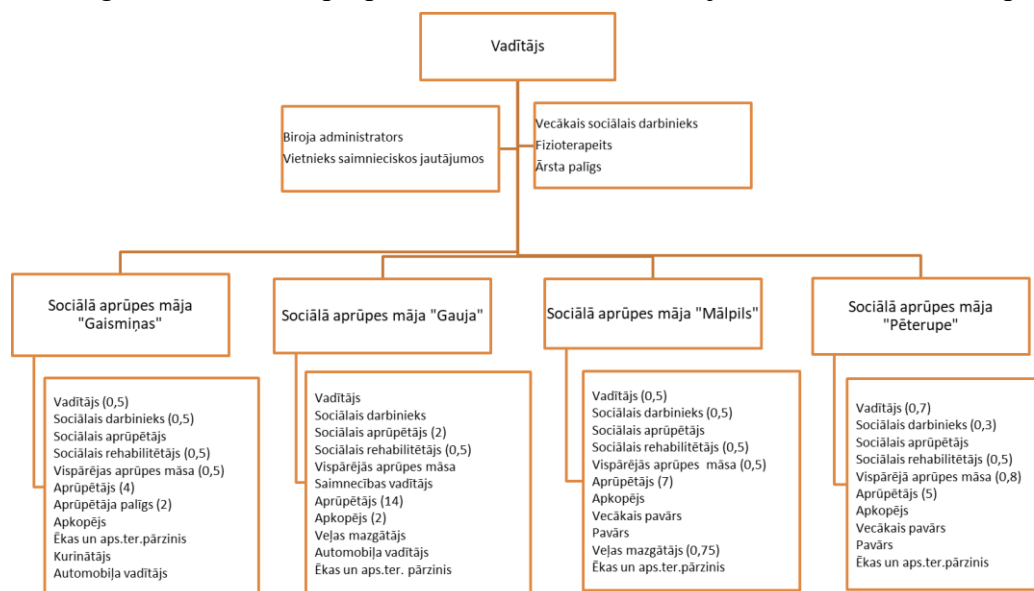
- nodrošināt kvalitatīvu pakalpojumu personām, par kurām Siguldas novada pašvaldības Sociālais dienests ir pieņēmis lēmumu par pakalpojuma nepieciešamību;
- administrēt pašvaldības budžeta līdzekļus, kas novirzīti pakalpojuma nodrošināšanai;
- organizēt informatīvo nodrošinājumu publiskajā telpā par pakalpojumu pieejamību;
- sniegt maksas pakalpojumus un veikt saimniecisko darbību sociālo pakalpojumu, sociālās rehabilitācijas un veselības aprūpes jomā, sniegto pakalpojumu izcenojumus apstiprinot pašvaldības domē.

Sociālās aprūpes māja “Gaismiņas” atrodas Sīveros, Allažu pagastā, Siguldas novadā. Šajā SAM ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas tiek nodrošināts 30 personām.

Sociālās aprūpes māja “Gauja” atrodas Gaujā, Inčukalna pagastā, Siguldas novadā. Šajā SAM ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas tiek nodrošināts 70 personām.

Sociālās aprūpes māja “Mālpils” atrodas Mālpilī, Mālpils pagastā, Siguldas novadā. Šajā SAM ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas tiek nodrošināts 33 personām.

Sociālās aprūpes māja “Pēterupe” atrodas Lodē, Lēdurgas pagastā, Siguldas novadā. Šajā SAM ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas tiek nodrošināts 24 personām.

Attēls Nr.5 Siguldas novada pašvaldības Sociālā aprūpes centra struktūra

ATR rezultātā mainījās darbinieku sastāvs, visvairāk SAM “Gauja” un SAM “Gaismiņas”. Grūtības rada piesaistīt vidējā līmeņa sociālā darba speciālistus (sociālais aprūpētājs, sociālais rehabilitētājs). Speciālisti ir nodarbināti vairākos SAM (sociālais darbinieks, sociālais rehabilitētājs, vispārējās aprūpes māsa). SAC atbalsta darbiniekus, kuri izsaka vēlmi apgūt profesiju, saistītu ar sociālo jomu – sociālais aprūpētājs, sociālā rehabilitētāja vai sociālā darbinieka.

3.2.1. Sociālā dienesta sniegtā sociālā palīdzība

Siguldas novadā budžets sociālajai aizsardzībai ir aptuveni 20 % apmērā no pašvaldības kopējā budžeta.

Gads	Pašvaldības budžeta plāns EUR	Sociālās aizsardzības budžets EUR	Sociālā aizsardzība %
2023.	54 582 196	12 226 102	22,3%
2022.	53 825 638	10 700 667	20%

Tabula Nr.26 Sociālās aizsardzības budžets Siguldas novada pašvaldībā

Sniegtie sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība ir cieši saistīta ar cilvēka pamatvajadzību apmierināšanu, kuras noteiktas Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā. Veidojot sociālās palīdzības un pakalpojumu sistēmu pašvaldībā, galvenais uzdevums ir nodrošināt tādus sociālos pabalstus un pakalpojumus, kas palīdz apmierināt iedzīvotāju pamatvajadzības: ēdiens, mājoklis, veselības aprūpe, obligāta izglītība, vajadzība pēc drošības, piederības un citas sociālās vajadzības. Sociālie darbinieki sniedz sociālā darba pakalpojumu, kas ietver informācijas, psihosociālā atbalsta sniegšanu, klienta situācijas izvērtēšanu, nepieciešamā sociālā pakalpojuma vai palīdzības piešķiršanu, kā arī individuālā rehabilitācijas plāna izstrādāšanu un realizāciju personai vai ģimenei.

Siguldas novada pašvaldības iedzīvotājiem sociālie pabalsti tiek piešķirti atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam, Ministru kabineta noteikumiem un Siguldas novada pašvaldības domes saistošiem noteikumiem, kuros tiek detalizēti izklāstīti gan noteiktām iedzīvotāju grupām ar likumu paredzētie pabalsti, gan tie pabalsti, kurus pašvaldība piešķir pēc savas iniciatīvas.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā paredzēti divi sociālās palīdzības veidi. Pamata sociālās palīdzības pabalsti ir garantētā minimālā ienākumu līmeņa (GMI) un mājokļa pabalsts. Papildu sociālās palīdzības pabalsti ir pabalsti atsevišķu izdevumu segšanai, kā arī pabalsts krīzes situācijā. Sociālās palīdzības pieprasītāju materiālo resursu – ienākumu un īpašumu izvērtēšana, lēmuma pieņemšana par mājāsaimniecības vai atsevišķi dzīvojošas personas atbilstību trūcīgas un maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam tiek organizēta kā administratīvais process, Sociālajam dienestam pieņemot atsevišķu lēmumu.

Tabulā Nr.27 redzama trūcīgo un maznodrošināto personu skaita dinamika. Atspoguļotā informācija norāda, ka pēdējos gados trūcīgo un maznodrošināto iedzīvotāju skaits ir palielinājies, kas ir izskaidrojams ar sociāli ekonomiskās situācijas pasliktināšanos valstī, kas saistīts ar Covid-19 infekcijas izplatību, karadarbību Ukrainā un no tā izrietošo energoresursu straujo cenu kāpumu.

Gads	Trūcīgu personu skaits	Maznodrošināto personu skaits
2022.	732	453
2021.	539	320

Tabula Nr.27 *Trūcīgu un maznodrošinātu personu skaits Siguldas novadā*

Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumos Nr. 809 „Noteikumi par mājāsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu” ir atrunāta GMI pabalsta aprēķināšanas, piešķiršanas un izmaksas kārtība. Tabulā Nr.28 straujais GMI saņēmēju skaita pieaugums 2022.gadā skaidrojams ar atbalsta sniegšanu Ukrainas civiliedzīvotājiem, kuri ieradušies Siguldas novadā Krievijas Federācijas izraisītā bruņotā konflikta dēļ.

Gads	Izmaksāts EUR	Personas
2022.	274 843	744
2021.	52 243	184

Tabula Nr.28 *GMI saņēmēju skaits Siguldas novadā*

Mājokļa pabalsta aprēķināšanas, piešķiršanas un izmaksas kārtība ir noteikta Siguldas novada pašvaldības domes 2021. gada 14. oktobra saistošajos noteikumos Nr.22 “Par maznodrošinātas mājāsaimniecības ienākumu sliekšni un sociālās palīdzības pabalstiem Siguldas novadā” (turpmāk – Saistošie noteikumi Nr.22) un Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumos Nr. 809 “Noteikumi par mājāsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu”, kur 10.punkts paredz mājokļa pabalsta apmēru aprēķināt kā starpību starp garantētā minimālā ienākuma sliekšņu summu mājāsaimniecībai un faktiskajiem izdevumiem (nepārsniedzot noteikumu 2. pielikumā vai pašvaldības saistošajos noteikumos noteiktos mājokļa lietošanas izdevumus) un mājāsaimniecības kopējiem ienākumiem. Līdz ar minimālo ienākumu sliekšņa paaugstināšanu mājokļa pabalsta (iepriekš, *dzīvokļa pabalsts*) apmērs tuvosies faktiskajām mājāsaimniecību vajadzībām. Mājokļa pabalstam tiek vērtēti mājāsaimniecības ienākumi un materiālais stāvoklis, taču tā piešķiršanai un apmēra aprēķinam nav nepieciešams trūcīgā vai maznodrošinātā statuss.

Gads	Izmaksāts EUR	Personas
2022.	159 806	525
2021.	77 257	713

Tabula Nr.29 *Mājokļa pabalsta saņēmēju skaits Siguldas novadā*

Analizējot Tabulā Nr. 29 esošos datus, redzams, ka izmaksātais mājokļa pabalsta apjoms pēdējos gados ir pieaudzis.

Papildus iepriekšminētajiem sociālo pabalstu veidiem pašvaldība izmaksā arī citus pabalstus ģimenes (personas) pamatvajadzību nodrošināšanai (pabalsts veselības aprūpei, bērnu ēdināšanai izglītības iestādēs, mācību līdzekļu iegādei, pabalsts krīzes situācijā).

Saistošie noteikumi Nr.22 paredz šādu veselības aprūpes pakalpojumu apmaksu trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa periodā:

- pilngadīgām personām medicīnas izdevumiem un veselības uzturēšanai operācijas un pēcoperācijas ārstēšanas izdevumu apmaksai;
- bērniem medicīnas izdevumiem veselības uzlabošanai, kā arī medicīniski optisko redzes korekcijas līdzekļu (brīļu vai lēcu) iegādei, medicīnisko palīglīdzekļu iegādei.

Gads	Izmaksāts EUR	Personas
2022	38 152	269
2021	28 792	289

Tabula Nr.30 Pabalsta veselības aprūpei saņēmēju skaits Siguldas novadā

Pabalstu krīzes situācijā nonākušām ģimenēm (personām), neizvērtējot ienākumus, piešķir, ja ģimene (persona) saviem spēkiem nespēj nodrošināt pamatvajadzības un tai ir nepieciešama psihosociāla vai materiāla palīdzība, ņemot vērā radīto zaudējumu sekas. Pabalstu krīzes situācijā piešķir gan katastrofas gadījumā (piemēram, dabas katastrofa vai cilvēku izraisīta katastrofa), gan citu no ģimenes (personas) gribas neatkarīgu apstākļu dēļ (piemēram, zādzība, saslimšana, ceļu satiksmes negadījums, ilgstoša ārstēšanās, u.tml.).

Gads	Izmaksāts EUR	Personas
2022	139 690	575
2021	27 585	97

Tabula Nr.31 Izmaksātais pabalsts krīzes situācijā Siguldas novadā

Straujais krīzes pabalsta izmaksas pieaugums 2022.gadā skaidrojams ar pabalsta izmaksu Ukrainas civiliedzīvotājiem, kas ieradušies Siguldas novadā.

Pašvaldībā tiek nodrošināts arī atbalsts audžuģimenēm un bāreņiem pabalstu veidā, kas regulēti Siguldas novada pašvaldības domes 2021. gada 14. oktobra saistošajos noteikumos Nr.23 “Par sociālajām garantijām bez vecāku gādības palikušam bērnam Siguldas novadā”:

- ✓ pabalsts aizbildņa atbalstam;
- ✓ pabalsts adoptētājam pirmsadopcijas periodā bērna uzturam;
- ✓ pabalsti audžuģimenei (specializētai audžuģimenei):
  - ikmēneša pabalsts bērna uzturam;
  - vienreizējs pabalsts bērna apģērba un mīkstā inventāra iegādei;
  - atlīdzība par audžuģimenes, (specializētās) audžuģimenes pienākumu pildīšanu;
- ✓ pabalsts mācību līdzekļu iegādei aizbildnībā esošam bērnam;
- ✓ pabalsts ēdināšanai bārenim un bērnam, kurš palicis bez vecāku gādības;
- ✓ pabalsti pilngadību sasniegušam bārenim un bez vecāku gādības palikušam bērnam pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās:
  - vienreizējs pabalsts patstāvīgas dzīves uzsākšanai;
  - vienreizējs pabalsts sadzīves priekšmetu un mīkstā inventāra iegādei;
  - pabalsts ikmēneša izdevumu segšanai, ja persona turpina mācības;

- mājokļa pabalsts.

Gads	Izmaksāts EUR	Personas
2022	116 223	61
2021	123 611	56

Tabula Nr.32 *Izmaksātais pabalsts audžuģimenēm un bāreņiem Siguldas novadā*

3.2.2. Siguldas novada Sociālā dienesta nodrošinātie sociālie pakalpojumi

Siguldas novadā pieejamos sociālos pakalpojumus regulē Siguldas novada pašvaldības 2021. gada 12. augusta saistošie noteikumi Nr.8 “Par sociālajiem pakalpojumiem Siguldas novadā” (turpmāk – saistošie noteikumi Nr.8). Sociālie pakalpojumi ir viena no sociālās darbības formām, kas vērsta uz dažādu sabiedrības grupu vajadzību apmierināšanu. Šo pakalpojumu darbība ir vērsta ne tikai uz tām iedzīvotāju kategorijām, kuras ir nokļuvušas sociāli bīstamās vai sociāli grūtās situācijās, bet gan uz visiem iedzīvotājiem. Tas nozīmē, ka sociālo pakalpojumu saņēmējs var būt jebkurš iedzīvotājs, neskatoties uz viņa ienākumu līmeni un citām iezīmēm sociālajā statusā.

Siguldas novada pašvaldībā tiek nodrošināti šādi sociālie pakalpojumi:

- ❖ Sociālie pakalpojumi dzīvesvietā:
  - ✓ sociālā darba pakalpojums;
  - ✓ aprūpe mājās;
  - ✓ asistenta pakalpojums pilngadīgām personām ar invaliditāti;
  - ✓ asistenta un pavadoņa pakalpojums bērniem ar invaliditāti;
  - ✓ aprūpes pakalpojums bērniem ar invaliditāti;
  - ✓ dienas centra pakalpojums pilngadīgām personām;
  - ✓ dienas aprūpes centra pakalpojums pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem;
  - ✓ specializētās darbnīcas personām ar invaliditāti;
  - ✓ sociālā rehabilitācija bērniem ar funkcionālajiem traucējumiem;
  - ✓ sociālā rehabilitācija bērniem, kuri cietuši no prettiesiskām darbībām;
  - ✓ sociālā rehabilitācija vardarbībā cietušām pilngadīgām personām;
  - ✓ sociālā rehabilitācija vardarbību veikušām pilngadīgām personām;
  - ✓ atbalsta un izglītojošās grupas;
  - ✓ ģimenes asistenta pakalpojums;
  - ✓ speciālistu pakalpojumi;
  - ✓ pašvaldības transporta pakalpojums un /vai mobilā pacēlāja pakalpojums;
  - ✓ specializētā transporta pakalpojums;
  - ✓ grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojums;
  - ✓ higiēnas pakalpojums.
- ❖ Sociālie pakalpojumi institūcijā:
  - ✓ atelpas brīža pakalpojums;
  - ✓ sociālās rehabilitācijas pakalpojums institūcijā bērniem vai ģimenēm ar bērniem;
  - ✓ patversmes vai naktspatversmes pakalpojums;
  - ✓ ilgstoša sociālā aprūpe un sociālās rehabilitācija institūcijā pilngadīgām personām;
  - ✓ ilgstoša sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija institūcijā bērniem;
  - ✓ īslaicīga sociālā aprūpe ārstniecības iestādē;
  - ✓ sociālās rehabilitācija pilngadīgām personām vai ģimenēm ar bērniem iestādē.

Siguldas novada pašvaldības Sociālais dienests, pildot Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma III nodaļā noteikto par sociālo pakalpojumu sniegšanu, ir realizējis sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodrošināšanu novada iedzīvotājiem ar mērķi nodrošināt dzīves kvalitātes nepazemināšanos personām, kuras vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ to nevar nodrošināt pašas saviem spēkiem, kā arī novērst vai mazināt invaliditātes, darbnespējas vardarbības un citu faktoru izraisītās negatīvās sociālās sekas personas dzīvē.

Jānorāda, ka liels iedzīvotājiem nodrošināmo pakalpojumu apjoms pašvaldībā tiek nodrošināts ar nevalstisko organizāciju (NVO) – sociālo pakalpojumu sniedzēju starpniecību, sociālajam dienestam veicot iedzīvotāju vajadzību izvērtēšanu, atbalsta plānošanu un procesa novērtēšanu.

Sociālai dienests iepirkumu procedūras rezultātā iepērk vairākus sociālos pakalpojumus no biedrībām. No biedrības „Latvijas Samariešu apvienība” – aprūpe mājās pakalpojumu. Biedrība “Cerību spārni” un biedrība “Aicinājums Tev” – Dienas aprūpes centrs un specializētās darbnīcas pieaugušām personām ar garīga rakstura traucējumiem. Biedrība “Cerību spārni” nodrošina sociālās rehabilitācijas pakalpojumus bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, kā arī grupu mājas un atelpas brīža pakalpojumu. Ilgstošās sociālās aprūpes pakalpojumu nodrošina Sociālās aprūpes biedrība “Saullēkts” un biedrība “Sociālās aprūpes centrs “Allaži””.

Turpmāk aplūkoti galvenie Siguldas novadā nodrošinātie sociālie pakalpojumi.

Aprūpe mājās ir sociālās aprūpes pakalpojums dzīvesvietā, nodrošinot personas pamatvajadzību apmierināšanu, dzīves kvalitātes nepazemināšanos, palīdzību mājas darbu veikšanā un personīgajā aprūpē, kurai vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ ir grūtības sevi aprūpēt.

Aprūpe mājās pakalpojumi ietver personai nepieciešamo aprūpi, izvērtējot katras personas pašaprūpes spējas. Personai piešķiramā aprūpes mājās pakalpojumu apjoms tiek noteikts četros līmeņos. Katram aprūpes mājās pakalpojuma saņēmējam pakalpojuma apjoms tiek atkārtoti izvērtēts pēc nepieciešamības, ja konstatētas klienta funkcionālo spēju izmaiņas. Siguldas novadā pakalpojums aprūpe mājās publiskā iepirkuma rezultātā tiek sniegts sadarbībā ar biedrību „Latvijas Samariešu apvienība”.

Gads	Izmaksāts EUR	Personas
2022	55 544,83	36
2021	78 564,26	36

Tabula Nr.33 *Aprūpe mājās pakalpojuma izmaksas Siguldas novadā*

Aprūpes mājās pakalpojumu nodrošināšanas dinamikā vērojams klientu skaita pieaugums, kas skaidrojams ar Covid–19 pandēmiju, ekonomiskās situācijas ietekmi un pakalpojuma pieejamības attīstību.

Ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija pilngadīgām personām ir pakalpojums, kas nodrošina pilnu aprūpi un sociālo rehabilitāciju personai, kura vecuma vai veselības stāvokļa dēļ nespēj sevi aprūpēt. Ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija nodrošina personai mājokli, nepieciešamā līmeņa sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju.

Gads	Izmaksāts EUR	Personas
2022	493 451,32	104
2021	535 914,80	149

Tabula Nr.34 *Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija pakalpojuma izmaksas Siguldas novadā*

Izvērtējot Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā pilngadīgām personām pakalpojumu, jāņem vērā pakalpojuma pieprasījuma paaugstinājums dinamikā, kas liecina par nepieciešamību paplašināt pakalpojuma attīstību un tam paredzamo finansējumu nākotnē.

Sociālās aprūpes centra struktūrvienības – sociālās aprūpes mājas nodrošina ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu pensijas vecuma personām un personām ar funkcionāliem traucējumiem, kuri veselības stāvokļa vai funkcionālo traucējumu dēļ nevar nodrošināt pašaprūpi. SAC nodrošina pakalpojumu Siguldas novada pašvaldībā deklarētām personām, par kurām Siguldas novada pašvaldības Sociālais dienests pieņēmis lēmumu par pakalpojuma nepieciešamību. Atbilstoši Siguldas novada pašvaldības domes apstiprinātajām uzturēšanās izmaksām SAM, tiek slēgti pakalpojumu līgumi ar citām pašvaldībām vai privātpersonām par pakalpojuma nodrošināšanu. SAC ir noslēdzis Sadarbības līgumu ar Rīgas Sociālo dienestu par pakalpojuma nodrošināšanu Rīgas Sociālā dienesta klientiem, kuriem ir izsniegts nosūtījums pakalpojuma saņemšanai.

SAM	Klientu skaits 2023		Pakalpojuma apmaksā	
	Kopā	Siguldas novadā deklarētie	SNP	Apgādnieki
Gaismiņas	30	21	15	6
Gauja	70	17	14	3
Mālpils	33	15	8	7
Pēterupe	24	17	10	7
	157	70	47	23

Tabula Nr.35 *Sociālās aprūpes centra sniegtie pakalpojumi*

SAC budžetu veido pašu ieņēmumi – līgumi par pakalpojuma nodrošināšanu (SAM “Gauja” arī telpu noma), Siguldas novada pašvaldības samaksa par pakalpojuma nodrošināšanu un ieguldījumi nekustamā īpašuma uzturēšanā.

2022.gads		Gaismiņas	Gauja	Mālpils	Pēterupe
Pašu ieņēmumi	plāns	177 620	521 500	220 500	226 624
	izpilde	157 279	545 094	233 681	146 147
SNP	Saskaņā ar pakalpojumu līgumiem	70 649	50 758	35 361	54 829

finansējums	ēku uzturēšanai un kap.rem.	plānots	17388	144105	0	10 000
		izpilde	0	77 761	0	0
Ieņēmumi (par pakalpojuma apmaksu)			227 928	595 852	269 042	200 976
Izdevumi (pakalpojuma nodrošināšanai)			235 408	541 332	264 870	226 801

Tabula Nr.36 Sociālās aprūpes centra budžets 2022.gadā

Pamatojoties uz straujo cenu pieaugumu 2022.gadā, kas ievērojami palielināja izdevumus par apkuri (kurināmo), elektroenerģiju, ēdināšanas pakalpojuma sadārdzinājums, kā arī minimālās algas paaugstināšanu, 2023.gadā tika paaugstinātas uzturēšanās maksas visos SAM, vidēji par 25%.

2023. gads	Gaismiņas	Gauja	Mālpils	Pēterupe	Administrācija
pašu ieņēmumi	199 637	682 998	280 962	162 097	0
SNP pakalp.apm.	96 296	64 866	45 510	88 625	0
SNP ēku uztur.	34 000	27 500	26 000	21 500	0
SNP kap.rem.	0	79 658*	0	0	0
plānotie izdevumi (kopā)	395 300	865 783	346 635	264 779	152 513**

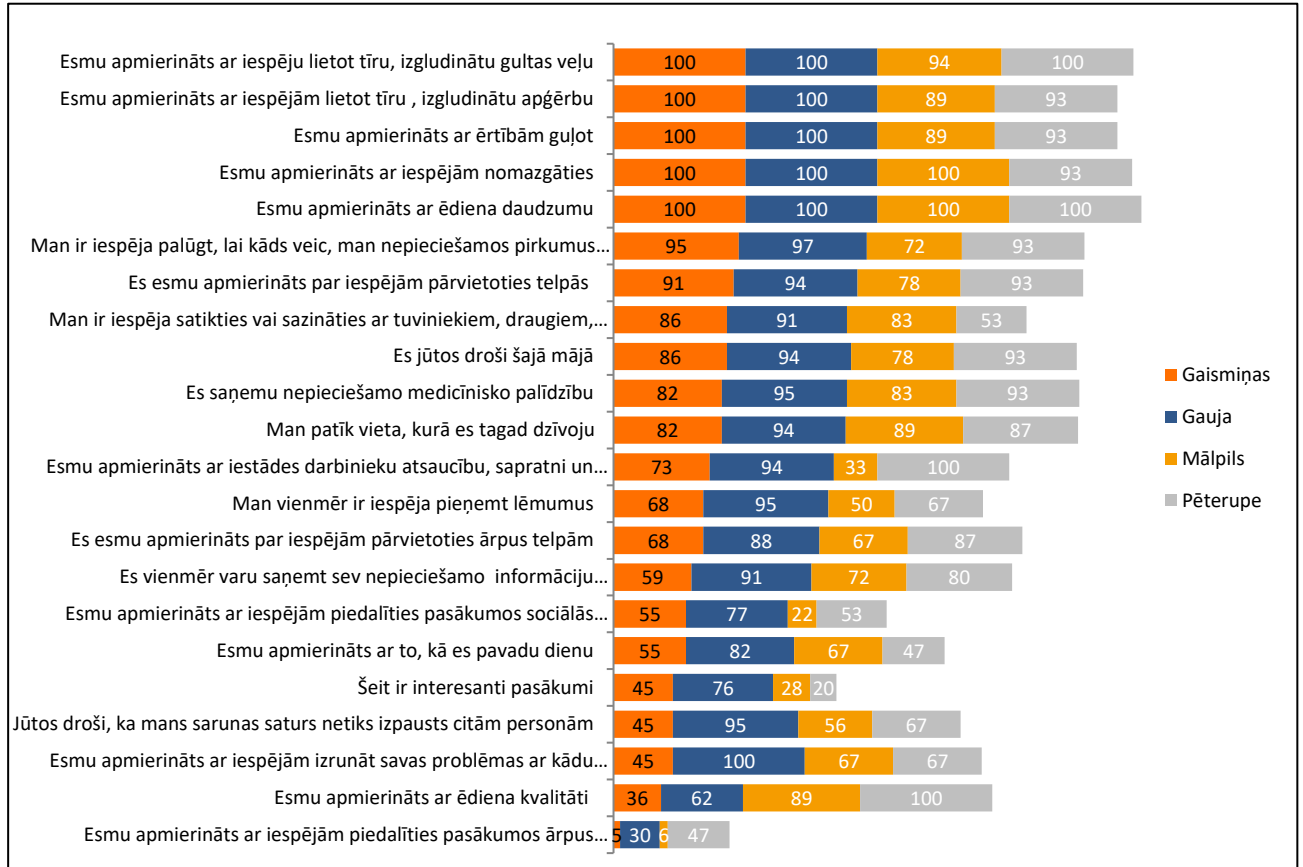
*– pārcelts no 2022.gada budžeta

**– izpilde uz 30.06.2023. – 20% (~30 000)

Tabula Nr.37 Sociālās aprūpes centra budžets 2023.gadā

Sociālais aprūpes centrs 2022. gada augustā veicis klientu anketēšanu, lai noskaidrotu klientu apmierinātību ar sniegto pakalpojumu, tai skaitā ēdināšanu, medicīnisko aprūpi, brīvā laika pavadīšanas iespējām. Anketēti 121 klients – 22 klienti SAM “Gaismiņas”, 66 – SAM “Gauja”, 15 – SAM “Pēterupe”, 18 – SAM “Mālpils”. Tabulā norādīta klientu apmierinātība, atbildes izsakot procentos.

Klienti vismazāk ir apmierināti ar iespēju saturīgi pavadīt brīvo laiku mājā un apmeklēt pasākumus. Klienti vēlētos arī lielāku konfidencialitāti un toleranci no darbinieku puses un labāku ēdināšanu.

Tabula Nr.38 Sociālās aprūpes centra klientu apmierinātība 2022.gadā

Dienas aprūpes centra pakalpojums pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem darbspējīgā vecumā tiek sniegts, lai sekmētu personu sociālās funkcionēšanas spēju uzlabošanu vai attīstību un lai veicinātu personu iekļaušanos sabiedrībā. Tiesības saņemt Pakalpojumu ir pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem.

Gads	Izmaksāts EUR	Personas
2022	123 658,90	41
2021	106 637,86	35

Tabula Nr.39 Dienas aprūpes centra pakalpojuma izmaksas Siguldas novadā

Sociālās rehabilitācijas pakalpojums bērniem tiek sniegts, lai sekmētu bērnu ar funkcionāliem traucējumiem sociālās funkcionēšanas spēju attīstību vai uzlabošanu, lai veicinātu bērnu iekļaušanos sabiedrībā. Tiesības saņemt šo pakalpojumu ir bērniem ar funkcionāliem traucējumiem vai invaliditāti.

Gads	Izmaksāts EUR	Personas
2022	77 501,25	42
2021	75 633,75	34

Tabula Nr.40 Sociālās rehabilitācijas pakalpojuma bērniem pakalpojuma izmaksas Siguldas novadā

Specializēto darbnīcu pakalpojums nodrošina speciālistu atbalstu personām darbspējīgā vecumā darba prasmju un iemaņu attīstīšanā. Specializēto darbnīcu ietvaros tiek nodrošinātas prasmju apgūšanu kādā no atbilstoši profilam aprīkotā darbnīcā, uzraudzību un individuālu atbalstu, nodarbinātības interešu, prasmju un iemaņu novērtēšanu, nodarbinātību veicinošo prasmju attīstīšanu, pilnveidošanu un uzturēšanu.

Gads	Izmaksāts EUR	Personas
2022	67 556,70	30
2021	45 743,80	21

Tabula Nr.41 *Specializēto darbnīcu pakalpojuma izmaksas Siguldas novadā*

Pakalpojumu pieaugums novērojams pēc novadu reformas, kas nodrošināja vienlīdzīgu pakalpojumu pieejamību un saņemšanas iespējas visiem novada iedzīvotājiem.

Deinstitutionalizācijas pakalpojumu ieviešana

Nozīmīgu lomu Siguldas novadā sociālo pakalpojumu nodrošināšanā ieņem Rīgas plānošanas reģionā īstenotais deinstitutionalizācijas process, kas tiek realizēts ESF projekta Nr.9.2.2.1./15/I/002 “Deinstitutionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem” ietvaros. Projekta ietvaros līdz 2023. gada noslēgumam ir plānots padarīt pieejamus sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem (turpmāk – GRT) un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem (turpmāk – FT).

Projekta ietvaros Siguldas novada teritorijā tika nodrošināta personām ar GRT un bērniem ar FT individuālo vajadzību izvērtēšana un izstrādāti individuālie atbalsta plāni sociālo pakalpojumu nodrošināšanai. Pavisam projekta ietvaros tika izstrādāti 112 individuālie atbalsta plāni, no tiem 59 personām ar GRT un 56 bērniem ar FT. Personām ar GRT un bērniem ar FT nodrošināti viņu individuālajām vajadzībām atbilstoši sociālie pakalpojumi un novērsts risks nokļūt ilgstošas sociālās aprūpes institūcijā. Projekta ietvaros personas saņem specializēto darbnīcu, dienas aprūpes centra un grupu mājas pakalpojumu, kā arī plašu klāstu rehabilitācijas pakalpojumus un speciālistu konsultācijas: mākslas un smilšu terapiju, mūzikas un dzīvnieku terapiju, fizioterapiju un masāžas pakalpojumu, psihologa un psihosociālās konsultācijas, Montesori un logopēda nodarbības u.c.

Pakalpojumu saņemšanas kopums nodrošina personai ar GRT iekļaušanu sabiedrībā un iesaisti darba tirgū, veicinot viņu neatkarību un patstāvību.

Gads	Budžeta plāns EUR	Personas
2022	237 241,00	43
2021	47 844,00	22

Tabula Nr.42 *Deinstitutionalizācijas pakalpojumi personām ar GRT Siguldas novadā*

Projekta ietvaros bērniem ar FT un viņu likumiskajiem apgādniekiem tika nodrošinātas dažādu veidu sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, kā mākslas terapijas, smilšu terapijas, fizioterapijas nodarbības, ABA terapijas, Montesori, psihologa konsultācijas. Tā pat tika nodrošināts atelpas brīža pakalpojums un aprūpes pakalpojums bērniem.

Gads	Budžeta plāns EUR	Personas
2022	161 780,00	40
2021	63 225,00	36

Tabula Nr.43 *Deinstitutionalizācijas pakalpojumi bērniem ar FT Siguldas novadā*

Pašvaldības atbalsts ģimenēm ar bērniem

Saskaņā ar Pašvaldību likuma 4.panta pirmās daļas 11.punktu kā viena no pašvaldības funkcijām norādīta bērnu un aizgādībā esošo personu tiesību un interešu aizsardzības īstenošana. Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 11.panta 2.punktam pašvaldības viens no uzdevumiem ir sniegt sociālos pakalpojumus vai organizēt to sniegšanu ģimenēm ar bērniem, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, audžuģimenēm [...]. Līdz ar to, būtiski izvērtēt pašvaldībā esošo situāciju pilnvērtīgas dzīves apstākļu nodrošināšanā, labvēlīgas sociālās vides nodrošināšanā bērniem un nodrošināt bez vecāku gādības palikušo bērnu tiesības augt ģimeniskā vidē.

Pēc Sociālā dienesta sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu administrēšanas lietojumprogrammas (turpmāk – SOPA) datiem secināms, ka Siguldas novada pašvaldībā 2023.gadā ir 197 ģimene, kura ir sociālā dienesta klienti un kurā ir nepieciešams sniegt sociālos pakalpojumus un/vai palīdzību. Turpmāk apskatīti sociālā dienesta sniegtie pakalpojumi.

Asistenta vai pavadona pakalpojums tiek sniegts bērniem no 5 līdz 18 gadu vecumam, kuriem ar VDEĀVK lēmumu ir noteikta invaliditāte un izsniegts atzinums par īpašas kopšanas vai pavadona nepieciešamību, lai nodrošinātu socializāciju ārpus mājas. Asistenta pakalpojums un pavadona pakalpojums ir valsts budžeta apmaksāts, to nodrošina personas deklarētās dzīvesvietas pašvaldības Sociālais dienests.

Bērni, kas Siguldas novadā saņem DI projekta sociālās rehabilitācijas pakalpojumus	Bērni, kas Siguldas novadā saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, par pašvaldības budžeta līdzekļiem	Bērni, kas Siguldas novadā saņem asistenta pakalpojumu
31	46	29

Tabula Nr.44 *Sociālie pakalpojumi bērniem ar FT Siguldas novadā 2023.gadā*

Sociālā rehabilitācijas pakalpojums bērniem ar funkcionāliem traucējumiem vai invaliditāti tiek sniegts, lai sekmētu bērnu ar funkcionāliem traucējumiem sociālās funkcionēšanas spēju attīstību vai uzlabošanu, lai veicinātu bērnu iekļaušanos sabiedrībā. Tiesības saņemt pakalpojumu ir bērniem ar funkcionāliem traucējumiem vai invaliditāti. Persona tiek reģistrēta pakalpojuma reģistrā, ja tā saistošo noteikumu noteiktajā kārtībā ir atzīta par tiesīgu saņemt pakalpojumu. Pakalpojumu nodrošina rindas kārtībā.

Sociālās rehabilitācijas pakalpojums bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām ir sociālās rehabilitācijas pakalpojumu kopums, kas tiek nodrošināts personām, lai tās spētu atgūt fizisko, psihisko veselību un integrētos sabiedrībā. Tiesības saņemt pakalpojumu ir bērniem, kuri cietuši no prettiesiskām darbībām (vardarbības). Pakalpojuma piešķiršanas un saņemšanas kārtību nosaka Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumi Nr. 1613 “Kārtība, kādā nepieciešamo palīdzību sniedz bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām”. Pakalpojums tiek finansēts no valsts budžeta līdzekļiem.

Gads	Izmaksāts EUR	Personas
2022	6 265 EUR (dzīvesvietā)	25
	15 000 EUR (institūcijā)	10
2021	3 150 EUR (dzīvesvietā)	9
	12 000 EUR (institūcijā)	8

Tabula Nr.45 Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem, kuri cietuši no prettiesiskām darbībām

Aprūpes pakalpojumu bērniem piešķir bērniem ar invaliditāti, lai nodrošinātu aprūpi, uzraudzību, pašaprūpes spēju attīstīšanu un saturīgu brīvā laika pavadīšanu dzīvesvietā. Tiesības saņemt pakalpojumu ir bērniem no 5 līdz 18 gadu vecumam, kuriem ar VDEĀVK lēmumu ir noteikta invaliditāte un izsniegts atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību, ja bērna likumiskais pārstāvis vai audžuģimene nodarbinātības vai citu objektīvu iemeslu dēļ nevar nodrošināt šī bērna aprūpi un uzraudzību nepieciešamajā apjomā un sociālais dienests ir konstatējis šādas aprūpes nepieciešamību. Minētais pakalpojums ir pašvaldības budžeta apmaksāts pakalpojums. Minētais pakalpojums tiek apmaksāts no pašvaldības budžeta vai DI projekta finansējuma (līdz 2023.gada septembrim).

Gads	Personas
2022	7
2021	5

Tabula Nr.46 Aprūpes pakalpojums bērniem

Ģimenes asistenta pakalpojums ir sociālais pakalpojums personai vai ģimenei, kuru spējas sociāli funkcionēt un iekļauties sabiedrībā dažādu sociālu, garīgu, fizisku traucējumu dēļ ir apgrūtinātas. Pakalpojums tiek nodrošināts personai vai ģimenei, kuru spējas sociāli funkcionēt un iekļauties sabiedrībā dažādu sociālu, garīgu, darbnespējas, invaliditātes, pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas, atkarības, vardarbības vai ilgstošas nabadzības un citu faktoru izraisīto negatīvo sociālo seku dēļ ir apgrūtinātas, un kam/kuram saskaņā ar sociālā darba speciālista sniegto atzinumu nepieciešams ģimenes asistenta pakalpojums.

Gads	Personas
2022	8
2021	4

Tabula Nr.47 Ģimenes asistenta pakalpojums

Atbalsta un izglītojošās grupas – pakalpojums nodrošina personām iespēju mazināt sociālo izolētību, grupā risināt esošās problēmas, vairot izpratni par sevi, gūt motivāciju un saņemt atbalstu un informāciju to risināšanai, lai uzlabotu savu funkcionēšanu un sociālo situāciju. Pakalpojums ietver profesionāli vadītu nodarbību ciklu saskaņā ar atbilstošu programmu un nodarbību plānu. Tiesības saņemt pakalpojumu ir personai, kura izteikusi vēlēšanos tajā darboties vai to dalībai grupā norīkojis sociālais darbinieks vai cits speciālists. Siguldas novadā sociālais dienests piedāvā šādus izglītojošus un atbalsta grupu pakalpojumu veidus:

- CAP – Ceļvedis, audzinot pusaudzi;
- BEA – Bērnu emocionālā audzināšana;

– “*Izproti sava bērna bailes*”.

Izglītojošas nodarbības lekciju veidā paredzētas gan bērniem un jauniešiem, gan vecākiem. Minēto pakalpojumu ir tiesības saņemt ikvienai personai. Pakalpojums ir pašvaldības budžeta apmaksāts.

3.2.3. Pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu pabalsti

Papildus likumā obligāti noteiktajiem sociāliem pabalstiem, Siguldas pašvaldībā tiek īstenoti arī brīvprātīgās iniciatīvas pabalsti. Atbilstoši Pašvaldību likuma 5.pantam, pašvaldība savas administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs var brīvprātīgi īstenot savas iniciatīvas ikvienā jautājumā, ja tas nav citu institūciju kompetencē un ja šādu darbību neierobežo citi likumi. Siguldas novada brīvprātīgo iniciatīvu izpildes kārtība noteikta Siguldas novada pašvaldības 2021. gada 4. novembra saistošajos noteikumos Nr.24 “Par Siguldas novada pašvaldības brīvprātīgas iniciatīvas pabalstiem” un to finansējumu nodrošina pašvaldība. Brīvprātīgās iniciatīvas plāno un finansējumu to izpildei nodrošina, ja tas netraucē pašvaldības kompetencē esošo autonomo funkciju un deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildei.

Siguldas novadā ir šādi pabalstu veidi:

- vienreizējs bērna piedzimšanas pabalsts;
- pabalsts ģimenei mācību līdzekļu iegādei;
- pabalsts izglītības iestāžu ēdināšanas pakalpojumu apmaksai;
- ikmēneša pabalsts atbalsta ģimenei vai uzticības personai bērna vajadzībām;
- pabalsts aizgādņa atbalstam;
- pabalsts sabiedriskās pirts vai dušas apmeklējumam;
- pabalsts personu apliecinošu dokumentu kārtošanai;
- pabalsts politiski represētai personai vai nacionālās pretošanās kustības dalībniekam;
- pabalsts Goda donoram;
- pabalsts skābekļa aparatūras nomai;
- pabalsts pārtikas iegādei tuberkulozes slimniekam, kurš ārstējas ambulatori;
- pabalsts ceļa izdevumiem hroniskam nieru mazspējas slimniekam, kuram nepieciešama hemodialīze;
- pabalsts bērnam – cukura diabēta slimniekam;
- vienreizējs pabalsts vides pieejamības pielāgošanai personām ar invaliditāti un kustību traucējumiem;
- vienreizējs pabalsts apbedīšanas izdevumu apmaksai.

Turpmāk aplūkoti vairāki pabalstu veidi.

Vienreizējs bērna piedzimšanas pabalsta mērķis uzlabot demogrāfisko situāciju Siguldas novadā un sniegt materiālu atbalstu ģimenei jaundzimušā bērna vajadzību nodrošināšanai. tā apmērs ir:

- par vienās dzemdībās dzimušu vienu bērnu – 350,00 EUR;
- par vienās dzemdībās dzimušiem diviem bērniem – 480,00 EUR par katru bērnu;
- par vienās dzemdībās dzimušiem trīs vai vairāk bērniem – 640,00 EUR par katru bērnu.

Tiesības saņemt pabalstu 100 % apmērā no noteiktās pabalsta summas ir, ja abi vecāki ne mazāk kā 12 (divpadsmit) mēnešus pirms bērna dzimšanas dienas ir deklarējuši savu pamata dzīves vietu Siguldas novadā un bērna dzīvesvieta pirmreizēji ir deklarēta Siguldas novadā.

Gads	Izmaksāts EUR	Personu skaits
2022	90 435	315
2021	88 100	327

Tabula Nr.48 *Izmaksātais bērna piedzimšanas pabalsts Siguldas novadā*

Pabalsts politiski represētai personai vai nacionālās pretošanās kustības dalībniekam ir ar mērķi sniegt materiālu atbalstu politiski represētām personām vai nacionālās pretošanās kustības dalībniekam. Pabalsta apmērs ir 40 EUR. To izmaksā reizi gadā – 4. maijā Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas svētkos.

Gads	Izmaksāts EUR	Personu skaits
2022	6 600	165
2021	10 340	345

Tabula Nr.49 *Izmaksātais pabalsts politiski represētām personām Siguldas novadā*

Vienreizēju pabalstu apbedīšanas izdevumiem piešķir Siguldas novadā deklarēta iedzīvotāja, kā arī personas, kura ir uzturējusies Siguldas novada administratīvajā teritorijā bez noteiktas dzīvesvietas, apbedīšanai. izmaksājamā pabalsta summa ir starpība starp Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izmaksāto Valsts apbedīšanas pabalstu un Siguldas novada pašvaldības noteikto pabalstu 650 EUR.

Gads	Izmaksāts EUR	Personu skaits
2022	21 977	59
2021	19 409	48

Tabula Nr.50 *Izmaksātais apbedīšanas pabalsts Siguldas novadā*

Nozīmīgs atbalsts pašvaldībā tiek sniegts ģimenēm, kurām piešķirts pašvaldības statuss "Siguldas novada pašvaldības ģimene, kuras aprūpē ir trīs un vairāk bērni". No sociālā dienesta budžeta līdzekļiem daudz bērnu ģimenēm tiek piešķirts pabalsts mācību līdzekļu iegādei – 50 EUR apmērā par katru bērnu, kā arī ikmēneša atbalsts ēdināšanas pakalpojumiem izglītības iestādēs.

Gads	Izmaksāts EUR	Personu skaits
2022	83 429	619
2021	112 341	512

Tabula Nr.51 *Izmaksātie pabalsti daudz bērnu ģimenēm Siguldas novadā*

4. SOCIĀLĀ DIENESTA DARBĪBAS NOVĒRTĒJUMS

4.1. EKSPERTU VIEDOKLIS PAR SOCIĀLĀ DIENESTA DARBĪBU

Siguldas novada attīstības stratēģijas izstrādes posmā tika organizēta darba grupa (veselības un sociālo pakalpojumu jomā) ar Siguldas novada pakalpojumu sniedzējiem, izglītības, Bāriņtiesas un citiem sociālās jomas pārstāvjiem. Pētījuma gaitā papildus organizētajai fokusgrupai, notika individuālās sarunas ar dažādām iesaistītajām pusēm par sociālā darba un sociālo pakalpojumu jomas attīstību.

Lai izvērtētu esošo situāciju un noskaidrotu pastāvošās problēmas, diskusijas veidā tika uzklauti visi grupas locekļi, vērtētas atbildes saistībā ar 2023.gada aprīļa–maija veikto aptauju.

Seniori. Viena no iezīmētām problēmām, ar ko īpaši saskaras vecāka gadagājuma iedzīvotāji, ir veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība saistībā ar gaidīšanu rindā pie speciālistiem, transporta problēmu un finansiālie apstākļi. Otrs būtiskākais šķērslis senioru vecuma grupā ir nepietiekami līdzekļi pamatvajadzību nodrošināšanai (“iztikas grozs”). Ierosinājums ir piešķirt lielākas atlaides kultūras pasākumu apmeklēšanai, socializēšanās pasākumu veicināšana un veselīga dzīvesveida (sportiskas aktivitātes, vingrošana utml.) veicināšana, ņemot vērā viņu spējas un fiziskās sagatavotības līmeni. Sadarbībā ar sociālo dienestu aicinājums ir izpētīt senioru vajadzības un veidot kopīgu sadarbības/ aktivitāšu platformu, kur var līdzdarboties dažādas paudžu grupas. Kā norāda pensionāru biedrības “Sigulda” vadītāja, ir seniori, kas ir aktīvi un darbojas dažādās jomās, raksta projektus un ir “visur”. Bet ir zināma daļa senioru, kas ir ļoti norobežoti, vientuļi un patiešām ar zemiem iztikas līdzekļiem, kas nepiedalās un neiesaistās. Sadarbībā ar sociālo dienestu varētu organizēt aktivitātes tiem senioriem, kas ir sociālā dienesta klienti.

Jaunieši. Covid–19 pandēmijas sekas īpaši ietekmējusi jauniešus, tādēļ ir nepieciešami atbalsta pakalpojumi, piemēram, psihologa, psihiatra un citu speciālistu atbalsts, kas strādā mentālās veselības jomā. Viens no ierosinājumiem ir nodrošināt šādus pasākumus jauniešiem atbalstošā vidē (Jauniešu iniciatīvu centrā vai sadarbībā ar NVO sektoru, kuri nodrošina dažādus pakalpojumus jauniešiem). “Jaunieši baidās iet uz formālām iestādēm, t.sk., Sociālo dienestu runāt par savām personiskām problēmām”.

Aicinājums ir īpašu uzmanību pievērst jauniešu veselībai. Arī Siguldas novada jauniešiem ir mūsdienīgu laikmetam raksturīgas problēmas, t.i., paaugstināts svars, kas ir nekvalitatīva un neveselīga uztura un neaktīva dzīvesveida sekas. Viena no problēmām ir nepietiekama seksuālās izglītības pieejamība.

Diskusijā Jauniešu iniciatīvas pārstāvis norādīja uz komunikācijas problēmām jauniešiem piemērotā veidā. Ierosinājums ir rīkot biežākas tikšanās reizes ar jauniešiem, lai kopīgi pārrunātu viņu vajadzības, problēmas un sadarbībā ar iesaistītajām pusēm (izglītības, jauniešu organizācijām, sociālo dienestu, veselības pakalpojumu sniedzējiem u.c.) rastu atbilstošus risinājumus.

Sociālo pakalpojumu sniedzēji norāda uz darbinieku izdegšanas problēmu, kas saistīta ar neaizpildītām vakancēm sociālā darba jomā. Covid–19 pandēmijas laikā un pēc pandēmijas karadarbība Ukrainā paaugstināja sociālās jomas profesionāļu slodzi gan sociālajā dienestā, gan arī sociālo pakalpojumu sniedzēju pašvaldības līgumorganizācijās. Ierosinājums ir nodrošināt sociālo pakalpojumu sniedzējiem Siguldas novadā, kas strādā ar īpaši mazaizsargātām un augstam sociālam riskam pakļautām grupām (piemēram, personas ar GRT, ilgstošie bezdarbnieki, pēc ieslodzījuma atbrīvotiem u.c.) pašvaldības “supervizora” pakalpojumu, ko norādīja biedrība “Cerību spārni” un Sociālā dienesta pārstāvis.

Ģimenes ar bērniem. Ņemot vērā vecāku noslodzi, jo īpaši vecāku – aprūpētāju, asistentu, kā arī vecāku ar bērniem, kuriem ir dažāda veida funkcionālie traucējumi vai veselības problēmas, nepieciešams nodrošināt atbalstu ikdienas atslodzes formātā, piemēram, dienas centra, “Atelpas brīža” u.tml. pakalpojumi. Nepieciešams palielināt jauniešu jēgpilna laika pavadīšanas iespējas. Viena no sarežģītākām mērķa grupām ir nepilngadīgi likuma pārkāpēji, tādēļ ierosinājums ir organizēt vecākiem pasākumus, kas paaugstinātu viņu izpratni par pusaudžu vecumam raksturīgām iezīmēm, attīstību un komunikāciju.

Krīzes situācijās esošie. Īpaši sarežģīti ir strādāt ar to iedzīvotāju grupu, kas ir ilgstoši atradušies krīzes situācijā – bezdarba, nabadzības, parādsaistību, sliktas veselības u.c. apstākļu dēļ. Ierosinājums ir attīstīt esošos un palielināt atbalsta pasākumus, kas ietver psihosociālo rehabilitāciju, sabiedrības veselības veicināšanas, izglītojošu pasākumu kopumu par dažādām

dzīves jomām (sevis izziņa, pilnveide, emocionālā un mentālā veselība, uztura, aktīvā dzīvesveida, bērnu aprūpes un audzināšanas prasmes, jaunieša – pusaudža attīstības, fizioterapija u.c.).

Aprūpes centri. Pēc Covid-19 pandēmijas aprūpes centra klientiem ir nopietnas veselības problēmas, tādēļ aprūpes darbiniekiem ir jāpilda veselības aprūpes speciālistu funkcija. Tāpat pietrūkst socializēšanās iespējas, jēgpilnas nodarbes un sabiedriskie pasākumi aprūpes iestāžu iemītniekiem. Viens no šķēršļiem ir lauku teritorijā pieejamo resursu trūkums un kopienas līdzdalības trūkums, lai sniegtu atbalstu un veicinātu aprūpes iestāžu iemītnieku veselību, socializēšanos un dzīves kvalitāti kopumā.

Aprūpes pakalpojumi senioriem – aprūpe mājās. Viena no problēmām, ar ko ikdienā saskaras sociālo pakalpojumu sniedzēji, ir personu nespēja uzņemties un nodrošināt kvalitatīvu un profesionālu aprūpi saviem piederīgajiem – vecākiem. Jaunās paaudzes aizņemtības dēļ seniori ir vientuļi un nevēršas pēc savlaicīgas palīdzības un atbalsta. Viens no priekšlikumiem ir izpētīt senioru dzīves kvalitāti un noskaidrot viņu vajadzības, kā arī vēlmes, lai organizētu mērķtiecīgus pasākumus un piedāvātu kvalitatīvu senioru aprūpi dzīvesvietā.

Personas ar GRT un bērni funkcionāliem traucējumiem. Nepieciešams lielāks atbalsts personas funkcionēšanas spēju paaugstināšanai ikdienas nodarbēs, piemēram, asistents vai pavadošā persona, kas palīdz risināt dažādus ikdienas sadzīves jautājumus. Ir nepieciešami speciālisti pašvaldībā (psihiatri, neirologi, psihologi, ergoterapeits, utml.) – aktuāli vairākām grupām. Pašreizējo sabiedrībā balstīto pakalpojumu sniedzēji norāda uz telpu trūkumu, jo pieaug bērnu skaits ar invaliditāti. Sadarbībā ar Sociālo dienestu ir nepieciešama ciešāka sadarbība sociālo gadījumu izvērtēšanā, kā arī informācijas/ zināšanu apmaiņai par individuālajām personas vajadzībām.

Ārpus ģimenes aprūpes pakalpojumi un personas aizgādība. Brīdī, kad bērns tiek šķirts no ģimenes, nepieciešama ātra intervence, nodrošinot ģimenei narkologa, psihiatra, psiholoģiskos pakalpojumus. Aizbildņi šobrīd norāda, ka nejūtas novērtēti, kādēļ būtu jāpiešķir plašāks atbalsts, piemēram, kultūras vai sabiedrisko pasākumu apmeklēšanai. Atbalsts un palīdzības krīzes situācijā, īpaši gadījumos, kad tas ir saistīts ar bērniem, nevar būt par daudz.

Aizgādņa pienākumus daļa personu šobrīd nevēlas uzņemties, jo ir nepietiekams atbalsts no pašvaldības aizgādņa pienākumu pildīšanai.

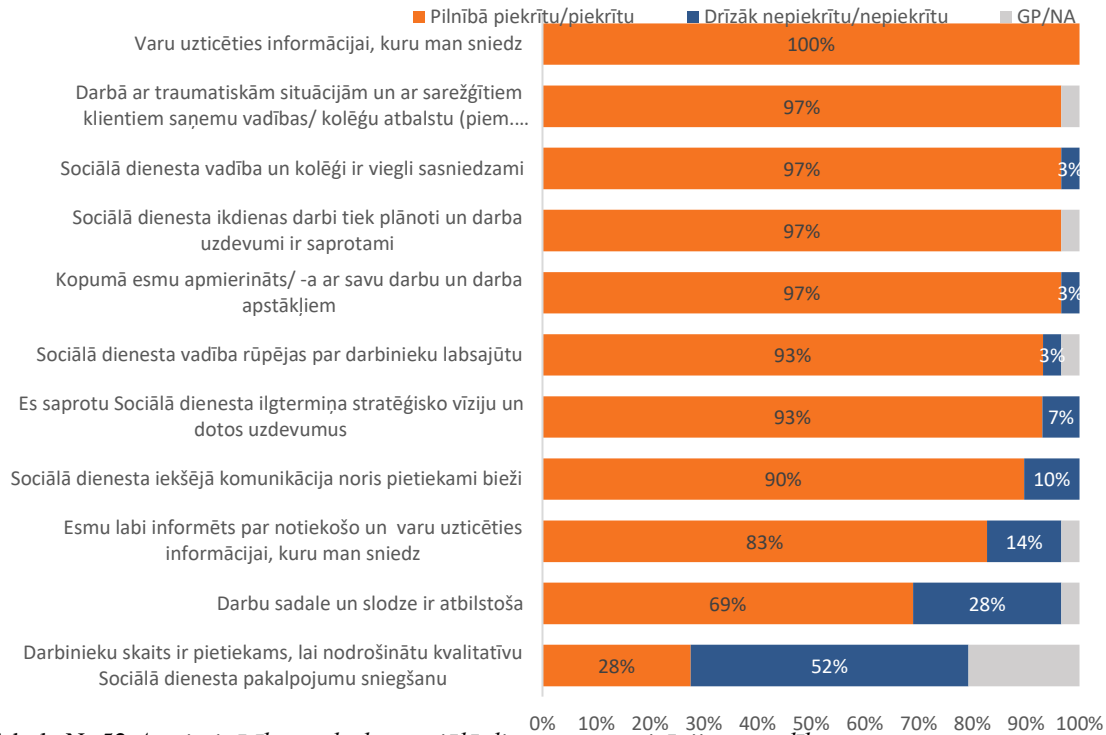
Apkopojot dažādu iesaistīto pušu viedokļus, viens no ieteikumiem ir uzlabot komunikācijas rīku mājas lapā, t.sk., par Sociālā dienesta sniegtajiem pakalpojumiem. Informācijas sniegšana un komunikācija ar iedzīvotājiem ir jānodrošina mūsdienām atbilstošā formātā, ņemot vērā katras atsevišķās mērķa grupas informācijas un komunikācijas telpu (sociālie mediji, drukātie mediji, infolapa, vieglā valodā u.c.). Plašāka sabiedrības informēšana par novadā pieejamiem pakalpojumiem.

Fokusgrupas diskusijas kopsavilkums:

- Jauniešu grupa;
- Seniori dažādās sociālekonomiskās vidēs;
- Ģimenes ar bērniem un jauniešiem, ģimenes sistēmas (ne-)funkcionēšana – zemas prasmes un zināšanas par bērnu audzināšanu, aprūpi un labsajūtu;
- Komunikācija: uzlabojumi tīmekļa vietnē, sociālie mediji u.c. tiešās – personiskās komunikācijas metodes;
- Jēgpilnas nodarbes dažādām mērķa grupām;
- Ciešāka starpinstitūciju sadarbība darbā ar dažādām iedzīvotāju grupām;
- Sociālās jomas speciālistu un profesionāļu trūkums;
- Veselības vecināšanas aktivitātes un veselības aprūpes pieejamība (transports, finansiālais atbalsts);
- Administratīvais slogs.

4.2. DARBINIEKU APMIERINĀTĪBA AR SOCIĀLĀ DIENESTA DARBA VIDU UN NEPIECIEŠAMAJIEM UZLABOJUMIEM

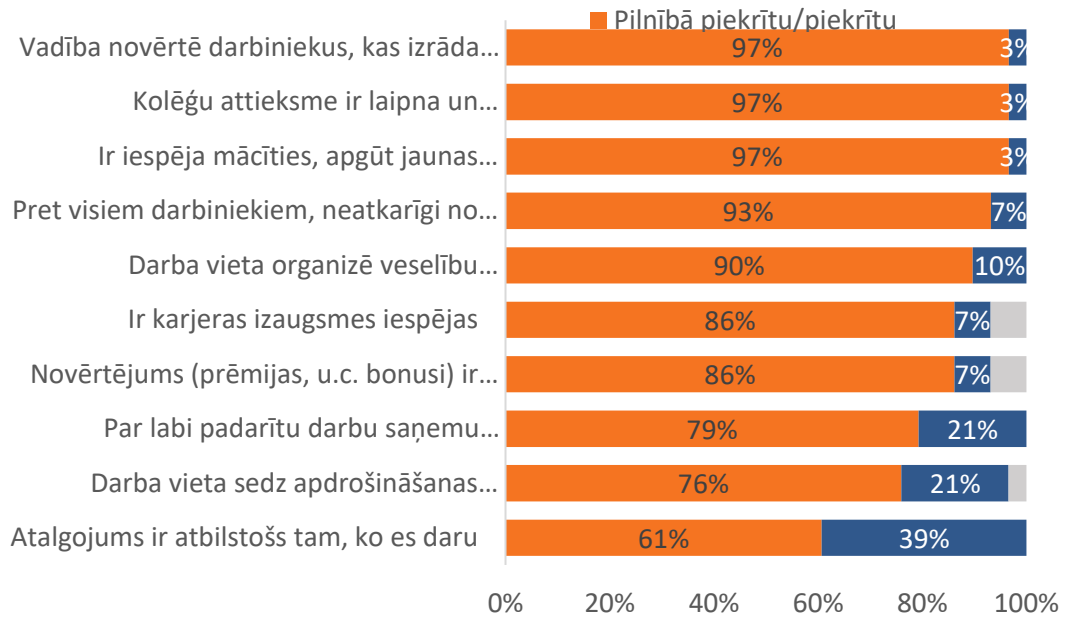
Siguldas novads pēc Administratīvi Teritoriālās reformas ir kļuvis lielāks. Lai izstrādātu vidējā termiņa attīstības stratēģiju 2023.–2028. gadam un nodrošinātu mērķtiecīgu atbalstu Sociālais dienests veica izvērtējumu par Sociālā dienesta darba vidi un nepieciešamajiem uzlabojumiem. Tika veikta 29 Sociālā dienesta darbinieku aptauja par dienesta organizāciju un vadību, atalgojumu, sava darba novērtējumu un tēlu, kā arī nepieciešamajiem uzlabojumiem.

Tabula Nr.52 Apmierinātība ar darbu, sociālā dienesta organizāciju un vadību

Pilnībā visi sociālā dienesta darbinieki norāda, ka var uzticēties informācijai, kuru viņiem sniedz. Četri galvenie apgalvojumi, kuriem piekrīt gandrīz visi (97 %) darbinieki ir: (1) Darbā ar traumatiskām situācijām un ar sarežģītiem klientiem saņemu vadības/ kolēģu atbalstu, (2) Sociālā dienesta vadība un kolēģi ir viegli sasniedzami, (3) kopumā esmu apmierināts/ –a ar savu darbu un darba apstākļiem un (4) Sociālā dienesta ikdienas darbi tiek plānoti un darba uzdevumi ir saprotami.

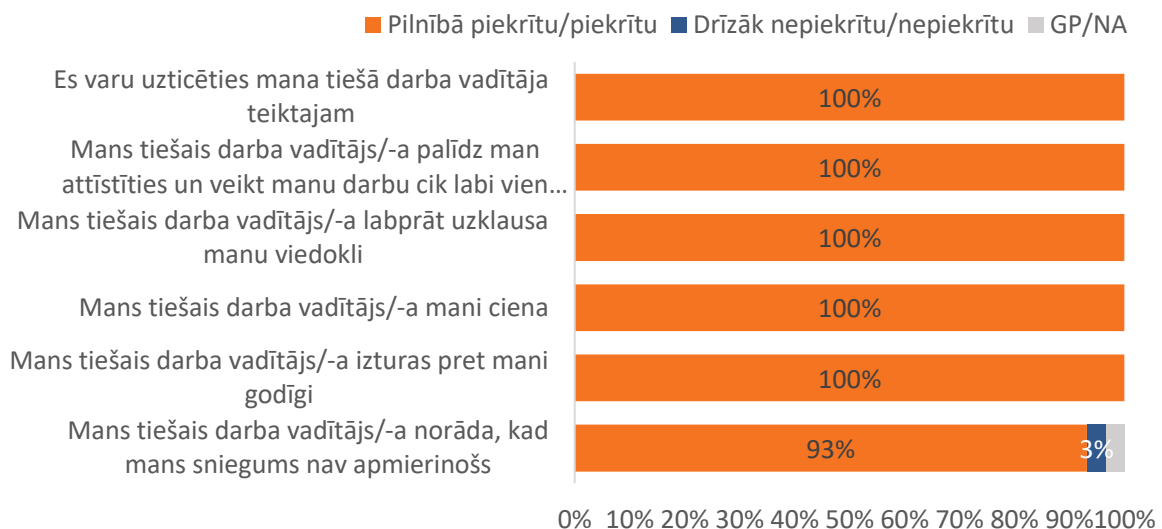
Vienīgie apgalvojumi, kuri tiek vērtēti mazāk pozitīvi ir saistīti ar darba organizāciju un slodzi. Aptuveni trešā daļa (28 %) darbinieku nepiekrīt, ka darbu sadale un slodze ir atbilstoša. Un puse (52 %) darbinieku nepiekrīt tam, ka darbinieku skaits ir pietiekams, lai nodrošinātu kvalitatīvu Sociālā dienesta pakalpojumu sniegšanu. Jānorāda, ka 2023. gada aprīlī Sociālā dienestā ir pieejamas piecas sociālā darba speciālistu vakances.

Tabula Nr.53 *Novērtējums par darbu*

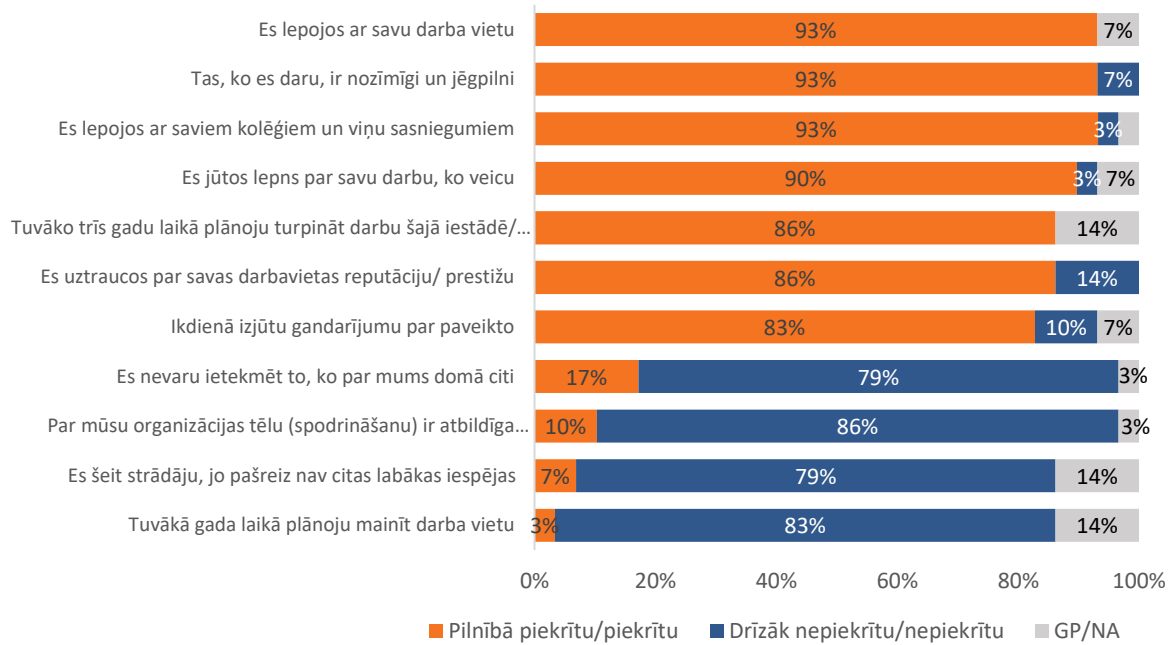
Sociālā dienesta darbinieki visaugstāk vērtē šādus apgalvojumus: (1) Ir iespēja mācīties, apgūt jaunas profesionālās prasmes, (2) Kolēģu attieksme ir laipna un atbalstoša, uz sadarbību vērsta, (3) Vadība novērtē darbiniekus, kas izrāda iniciatīvu – šiem apgalvojumiem piekrīt 97% no aptaujātajiem darbiniekiem. Darbinieki piekrīt, ka darba vietā pastāv karjeras izaugsmes iespējas (86%) un uzskata, ka novērtējums (prēmijas, u.c. bonusi) ir motivējoši (86%).

Mazāk apmierināti darbinieki ir par lietām, kas saistītas ar atalgojumu un veselības apdrošināšanu. Kopumā 20% nepiekrīt tam, ka darba vieta sedz apdrošināšanas izdevumus. Lai arī vairāk nekā puse (61%) piekrīt, ka atalgojums ir atbilstošs tam, ko viņi dara, tajā pašā laikā kopumā 39% šādam apgalvojumam nepiekrīt.

Tabula Nr.54 *Attieksme pret vadību*

Salīdzinot ar citiem aptaujas jautājumiem, lūdzot novērtēt vadības attieksmi, visi apgalvojumi tiek vērtēti pozitīvi. Sociālā dienesta darbinieki 100% piekrīt gandrīz visiem apgalvojumiem par tiešā darba vadītāju. Vienīgais apgalvojums, kuram darbinieki piekrituši nedaudz retāk (93 %) ir “Mans tiešais darba vadītājs/-a norāda, kad mans sniegums nav apmierinošs”. Var secināt, ka Sociālā dienesta darbinieki kopumā ir apmierināti ar savām attiecībām ar savu tiešo darba vadītāju.

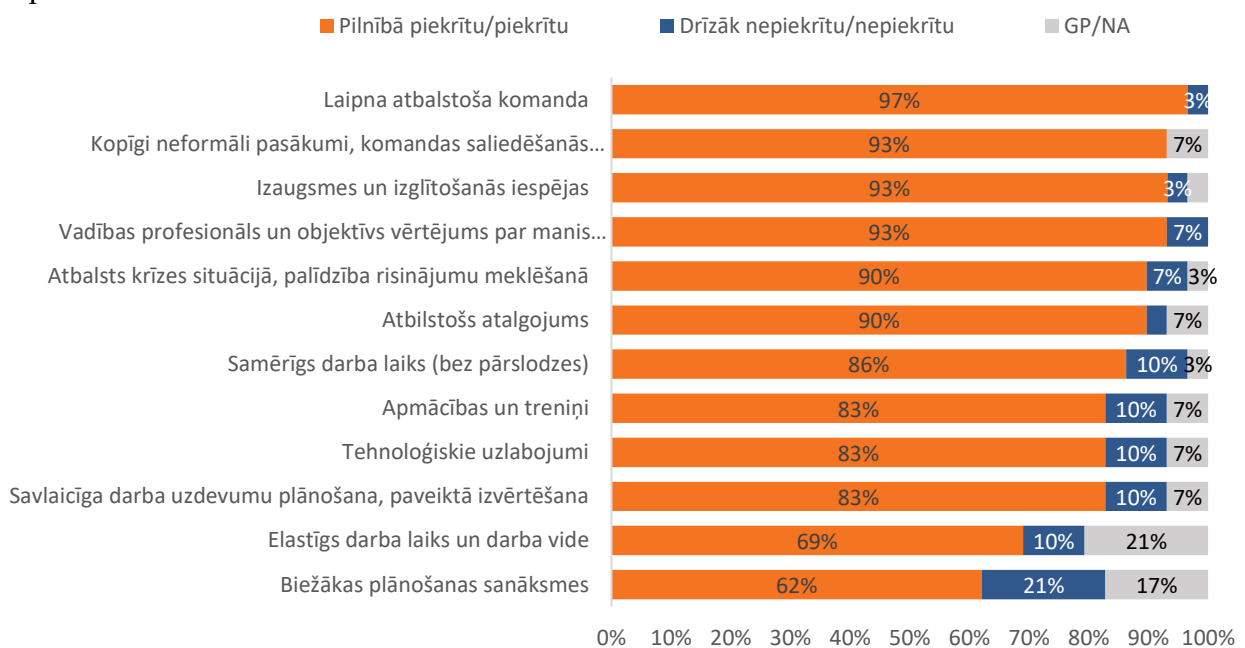

Tabula Nr.55 Sociālā dienesta tēls

Vairākums Sociālā dienesta darbinieki ir lepmi ar savu darbavietu un kolēģiem, kā arī kopumā izjūt gandarījumu savā darbā. Būtiskākie trīs apgalvojumi, kuriem piekrīt 93% no aptaujātajiem darbiniekiem ir: (1) Es lepojos ar savu darba vietu, (2) Tas, ko es daru, ir nozīmīgi un jēgpilni un (3) Es lepojos ar saviem kolēģiem un viņu sasniegumiem.

Vērojams, ka Sociālā dienesta darbiniekiem piemīt atbildības sajūta attiecībā uz Sociālā dienesta tēlu. Lielākā daļa darbinieki (79%) nepiekrīt, ka nevar ietekmēt to, ko par Sociālo dienestu domā citi un 86% nepiekrīt apgalvojumam, ka par organizācijas tēlu (spodrināšanu) ir atbildīga vadība, nevis darbinieks pats.

Domājot par nākotnes plāniem attiecībā uz darbavietu, 83% norāda, ka tuvākā gada laikā neplāno mainīt darba vietu.

Tabula Nr.56 Darbā nepieciešamie uzlabojumi

Darbiniekiem tika lūgts novērtēt apgalvojumus, kas viņiem šobrīd nepieciešams, lai varētu labāk veikt savu darbu. Visbiežāk (97 %) darbinieki piekrīt tam, ka ir nepieciešama laipna atbalstoša komanda. Vienlīdz svarīgi (93 %) tiek vērtēti šādi trīs apgalvojumi: (1) Kopīgi neformāli pasākumi, komandas saliedēšanās pasākumi (piem., pārgājieni, veselību veicinošas aktivitātes) (2) Izaugsmes un izglītošanās iespējas un (3) Vadības profesionāls un objektīvs vērtējums par manis paveikto.

Divi apgalvojumi, kuriem darbinieki piekrīt retāk nekā citiem apgalvojumiem par uzlabojumiem darbavietā ir “Elastīgs darba laiks un darba vide”(69%) un “Biežākas plānošanas sanāksmes” (62%).

Pie nepieciešamiem pilnveidojumiem Sociālā dienesta darba organizēšanā darbinieki papildus norādījuši brīvo vakanču aizpildīšanu un biežāku savstarpējo komunikāciju.

4.3. SOCIĀLO PAKALPOJUMU UN SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS DARBĪBAS IZVĒRTĒJUMS (SVID ANALĪZE)

Nemot vērā šajā stratēģijā veikto esošās situācijas analīzi, iedzīvotāju un sociālā dienesta darbinieku vajadzību izvērtējumu, kā arī ekspertu viedokli, ir sagatavota SVID analīze, kas nepieciešama stratēģijā noteikto sociālās jomas galveno vajadzību, problēmu noteikšanai un stratēģiskās programmas izveidei.

Stiprās puses	Vājās puses	Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> - Dažādu sociālo pakalpojumu nodrošināšana; - Pakalpojumu pirkšana no dažādiem pakalpojumu sniedzējiem; - Orientēšanās uz sociālo pakalpojumu nodrošināšanu un attīstību; - Pašvaldības cieša sadarbība ar pakalpojumu sniedzējiem un NVO iedzīvotāju vajadzību apzināšanai; - Starpinstitucionāla sadarbība; - Mērķtiecīgas pašvaldības iniciatīvas par materiālo atbalstu 	<ul style="list-style-type: none"> - Nepietiekams sabiedriskā transporta pārklājums, kas ierobežo dažādu pakalpojumu saņemšanu, kā arī darbspējīgo iesaisti darba tirgū; - Cilvēkiem trūkst iespēju irēt viņu vajadzībām atbilstošu dzīvesvietu; - Telpu trūkums NVO sniegto sociālo pakalpojumu attīstīšanai; - Sociālo darbinieku un citu profesionāļu trūkums; - Augsta profesionālā izdegšana; 	<ul style="list-style-type: none"> - Pakalpojumu multiplicēšana visā jaunā novada teritorijā; - Pilnveidojas un rodas jaunas iespējas pakalpojumu pieejamībai; - Pārmaiņu procesā sociālā darba speciālistiem iespēja izaugsmei; - Iespēja pilnveidot, attīstīt iedzīvotāju iniciatīvas, organizācijas, klubi, interešu grupas koordinēšanu, izmantojot esošās kultūras, izglītības 	<ul style="list-style-type: none"> – Telpu trūkuma dēļ netiek nodrošināts pietiekošs pakalpojumu apjoms iedzīvotājiem; –Nevienmērīgs pakalpojumu pārklājums; –Mobilitāte, loģistika pakalpojumu nodrošināšanai, transporta pieejamība; – Lēmējvaras neizpratne par sociālās jomas pakalpojumiem; – Sociālās jomas nodrošināšanā

<p>(sociālā palīdzība) ātri reaģējot uz krīzes situācijām;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pakalpojumi vērsti uz individuālo pieeju – centrā cilvēks; - Sociālo pakalpojumu pēctecība cilvēkiem ar invaliditāti – atbalsta sistēma; - Sociālā darba specializāciju nodrošināšana, profesionāli darbinieki; - Spēja ātri reaģēt valsts mēroga krīzes vai ārkārtas situācijās (UK, COVID utt.); - SAC reģistrēts Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā; - SAC struktūrvienību atpazīstamība kā pakalpojumu sniedzējiem (labas atsauksmes); - SAC struktūrvienību ģeogrāfiskais stāvoklis (iedzīvotājiem ir iespēja saņemt pakalpojumu tuvu dzīvesvietai); - SAC struktūrvienību darbinieki. 	<ul style="list-style-type: none"> - Digitālā plaisa – pietiekoši daudz iedzīvotāji nelieto datoru, internetu. Nav iespēja operatīvi nodot informāciju; - Ierobežota speciālistu mobilitāte – trūkst autotransports; - Novecojusi SAC materiāli tehniskā bāze; - Nepietiekošs pašvaldības finansējums struktūrvienību infrastruktūras sakārtošanai; - Sociālās aprūpes pakalpojuma pēctecība (aprūpe mājās, dienas aprūpes centrs, pansijas pakalpojums, ilgstoša sociālā aprūpe); - Specializēta autotransporta trūkums iedzīvotāju ar īpašām vajadzībām transportēšanai; 	<p>iestāžu u.c. infrastruktūru;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Apgūt sociālā darba specializācijas; - Veicināt dokumentu digitālo apriti; - Popularizēt sociālo darbu, celt profesijas prestižu līdzdarbojoties profesionālajās apvienībās, darba grupās, projektos; - Iesaistīt citu jomu speciālistu iedzīvotāju sociālās dzīves kvalitātes uzlabošanai, problēmsituāciju risināšanai; -SAC struktūrvienību darba profilēšana (demences klienti, paliatīvās aprūpes klienti); -Atbalstīt darbiniekus kvalifikācijas iegūšanai tiek nodrošināts kvalitatīvāks sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums; -Motivēt iedzīvotājus iesaistīties kā brīvprātīgā darba veicējiem SAC klientu jēgpilna brīvā laika nodrošināšanai. 	<p>atbilstošs sociālā darba speciālistu skaits;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vidējā līmeņa sociālā darba speciālistu trūkums konkurētspējīga atalgojuma dēļ; - Sociālā darba speciālistu mobilitāte palīdzības nodrošināšana visā novada teritorijā; - Atšķirīgas sociālā darba speciālistu darba vērtības; - Pakalpojumu centralizācija novada centrā – būtu nepieciešams no tā izvairīties;
---	--	--	---

Tabula Nr.57 SVID analīze

5. STRATĒĢISKĀ DAĻA

5.1. SOCIĀLĀ DIENESTA DARBĪBAS STRATĒĢISKIE VIRZIENI, MĒRĶI UN UZDEVUMI (VĪZIJA, MISIJA)

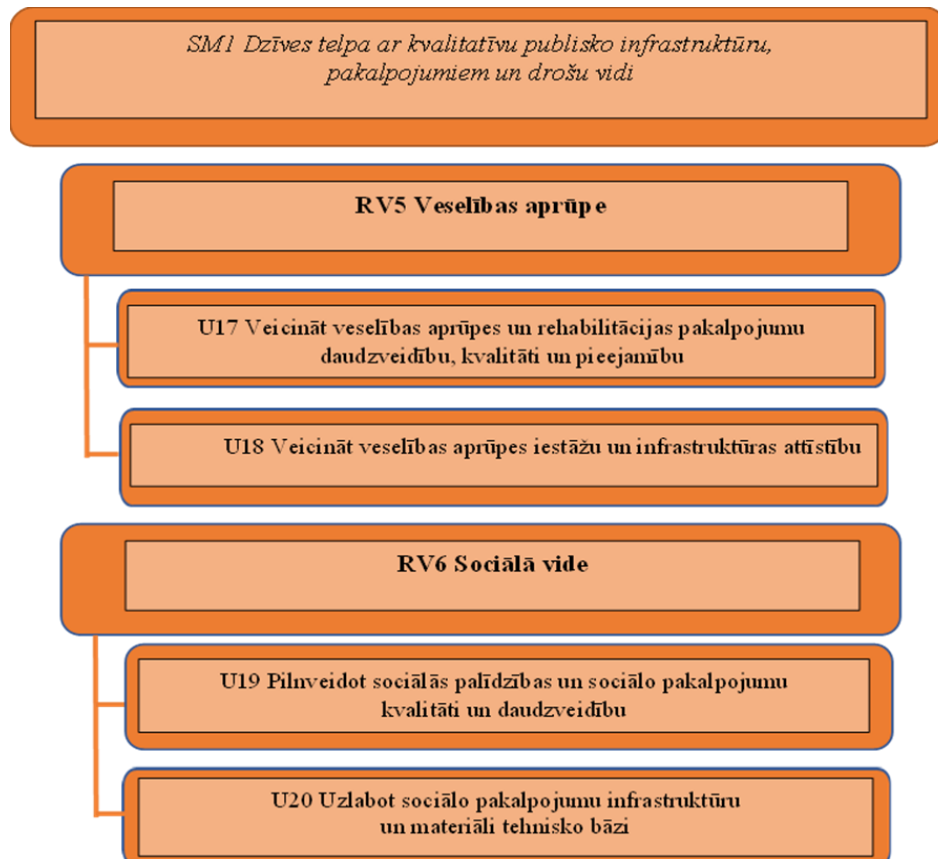
Stratēģijas ieviešanas laiks ir sākot no 2023. gada līdz 2028.gadam ieskaitot, Stratēģijas rīcības plāns ir saistošs dienesta darbiniekiem atbilstoši noteiktajai kompetencei.

Sociālā dienesta misija ir attīstīt personas un kopienas resursus sociālo problēmu risināšanā, atbilstoši individuālajām vajadzībām un spējai līdzdarboties savas dzīves kvalitātes uzlabošanā.

Sociālā dienesta vīzija – Siguldas novada iedzīvotāji saņem daudzveidīgu un viņu pamatvajadzībām atbilstošu sociālo atbalstu, kas ir sekmējais dzīves kvalitātes uzlabošanas. Sociālais dienests ir augsta servisa organizācija, kurā strādā profesionāli un motivēti speciālisti, kas sniedz sociālo drošību ikvienam pašvaldības iedzīvotājam viņa sociālo problēmu mazināšanā vai atrisināšanā.

Atbilstoši Siguldas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijai 2021.– 2045.gadam Siguldas novada galvenā prioritāte ir iedzīvotājs– katra cilvēka labklājība kā plašs sociālo un ekonomisko apstākļu kopums. Viens no stratēģiskajiem mērķiem ir noteikts Dzīves telpa ar kvalitatīvu publisko infrastruktūru, pakalpojumiem un drošu vidi.

Siguldas novada Attīstības programmas 2021. – 2027.gadam ir pašvaldības vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurā kā viena no vidēja termiņa prioritātēm izvirzīta iedzīvotāju vajadzībās balstīti pakalpojumi, kuras mērķis ir sakārtot un attīstīt izglītības, veselības, sociālo pakalpojumu, kultūras un sporta jomas, kas ir pašvaldības un tās iestāžu pārziņā, nodrošinot kvalitatīvu materiāli tehnisko bāzi, atbilstošu infrastruktūru un pakalpojumu sniegšanas kvalitāti.

Attēls Nr.6 Siguldas novada rīcības virziens un uzdevumi veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu jomā

Siguldas novada Attīstības programmā paredzētie uzdevumi 2021.–2027.gadam veselības aprūpes un sociālajā jomā.

Nr.p.k. rīcības plānā	Pasākumi, aktivitātes	Iznākuma rezultatīvie rādītāji
<i>Veicināt veselības aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu daudzveidību, kvalitāti un pieejamību</i>		
R. 58	Izstrādāt vadlīnijas un nodrošināt veselības aprūpes pēctecību novada iedzīvotājiem.	Izstrādātas un ieviestas vadlīnijas sadarbības uzlabošanā starp ārstiem un sociālajiem darbiniekiem, ar mērķi nodrošināt nepieciešamo palīdzību pēcoperāciju un/vai ilgstošas slimības laikā atsevišķām iedzīvotāju grupām (piemēram, smagi slimi, vientuļi, trūcīgi iedzīvotāji, utml.) Sociālo “gultu” atjaunošana/ieviešana novada ārstniecības iestādēs.
<i>Pilnveidot sociālo pakalpojumu kvalitāti un daudzveidību</i>		
R. 61	Jaunu sociālo pakalpojumu izveidošana atbilstoši iedzīvotāju vajadzībām.	Nodrošināti iedzīvotāju vajadzībām atbilstoši sociālie pakalpojumi.
R. 62	Sociālo pakalpojumu pilnveidošana ģimenēm.	Pilnveidoti sociālie pakalpojumi noteiktai mērķa grupai – ģimenēm.
R.63	Ģimeniskai videi pietuvinātu ārpusģimenes atbalsta formu atbalstīšana.	Sniegts atbalsts un organizēti pasākumi dažādu ārpusģimeņu atbalsta formu, kas ir pietuvināti ģimeniskai videi, attīstībai.
R.64	Preventīvā darba attīstīšana darbā ar dažādām mērķu grupām, lai mazinātu sociālo problēmu veidošanos.	Organizēti preventīvie pasākumi un aktivitātes dažādām mērķu grupām.
R. 65	Brīvprātīgā darba attīstība.	Tiek veicināts un attīstīts brīvprātīgais darbs.
R. 66	Nevalstiskā sektora iesaistīšana sociālo pakalpojumu sniegšanā	Pieaug sociālo pakalpojumu skaits, iesaistot nevalstisko sektoru.
R. 67	Speciālistu piesaiste sociālo pakalpojumu kvalitatīvai un daudzveidīgai nodrošināšanai.	Piesaistīti speciālisti un nodrošināta kvalitatīva un daudzveidīga sociālo pakalpojumu sniegšana.
<i>Uzlabot sociālo pakalpojumu infrastruktūru un materiāli tehnisko bāzi</i>		

R. 68	Sociālo pakalpojumu sniegšanai atbilstošu un piemērotu telpu un aprīkojumu nodrošināšana	Nodrošinātas atbilstošas un piemērotas telpas sociālo pakalpojumu sniegšanu dažādām mērķa grupām, t.sk. nodrošināta vides pieejamība un paaugstināta ēku energoefektivitāte
R. 69	Ilglaicīgas sociālās aprūpes infrastruktūras izveide	Izveidotas Grupu mājas/dzīvokļi, kur tiek nodrošina ilglaicīga sociālā aprūpe personām ar garīga rakstura traucējumiem
R. 70	Sociālo un īres dzīvokļu nodrošināšana	Tiek nodrošināti trūcīgie un maznodrošinātie iedzīvotāji ar sociāliem dzīvokļiem
R.71	Dienas centru izveide	Izveidoti jauni dienas centri novadā, t.sk. papildus nodrošinot sociālā dienesta pakalpojumus Izveidots dienas aprūpes centrs personām ar GRT (garīga rakstura traucējumiem) un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar funkcionāliem traucējumiem Krimuldā. Grupu mājas būvniecība sociālo un atelpas brīža pakalpojumu nodrošināšanai Siguldas novadā. Veco ļaužu mītnes “Pēterupe” Krimuldā, iekštelpu remontdarbi, teritorijas labiekārtošana un evakuācijas izejas izveidošana. Sociālās aprūpes centra Mālpilī, iekštelpu pārbūve, remonts.

Vienlaikus jānorāda uz Siguldas novada attīstības programmas 2021.–2027. gadam Investīciju plānā iekļautajām nozīmīgākajām Siguldas novada pašvaldības investīcijām sociālajā jomā, kuras nepieciešamas, lai realizētu izvirzītos vidēja termiņa uzstādījumus un rīcības plānā iekļautos pasākumus/aktivitātes, kā arī jau uzsāktos investīciju projektus.

Nr. p.k.	Projekta nosaukums	Projekta plānotie darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji	Projekta realizācijas gads
1.	Dienas aprūpes centrs personām ar garīga rakstura traucējumiem un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar funkcionāliem traucējumiem Krimulda novadā”, Nr. 9.3.1.1/19/I/019	Izveidota Sociālo pakalpojumu infrastruktūra, Izveidots Dienas aprūpes centrs personām ar garīga rakstura traucējumiem un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar funkcionāliem traucējumiem Krimuldas novadā.	2023.

2.	Iespēju mājas fasādes atjaunošana un iekštelpu remontdarbi.	Iespēju mājai veikti fasādes atjaunošanas darbi un iekštelpu remontdarbi.	2025.
3.	SAM "Pēterupe" Krimuldā, iekštelpu remontdarbi, teritorijas labiekārtošana un evakuācijas izejas izveidošana.	Iekštelpu pielāgošana cilvēkiem ar kustību traucējumiem, izremontētas, labiekārtotas telpas	2024.
4.	Sociālās aprūpes centra Mālpilī, iekštelpu pārbūve, remonts	Iekštelpu pielāgošana cilvēkiem ar kustību traucējumiem, izremontētas, labiekārtotas telpas, izbūvētas bioloģiskās attīrīšanas iekārtas	2024.

5.2. SOCIĀLĀ DIENESTA RĪCĪBAS PLĀNS UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI 2023.–2028.GADAM

Stratēģijas rīcības plānā minētie rīcības virzieni un darbības rezultāti ir tieši Sociālā dienesta kompetencē esošās darbības, bet jāņem vērā, ka Sociālā dienesta darbība un attīstība ir tieši saistīta ar kopējo sociālās politikas attīstības gaitu valstī.

Rīcības virzieni:

1. Rīcības plāns sociālās palīdzības sistēmas pilnveidei;
2. Rīcības plāns sociālo pakalpojumu pilnveidei;
3. Rīcības plāns darbam ar pilngadīgām personām;
4. Rīcības plāns ģimenēm ar bērniem, jauniešiem, audžuģimenēm, aizbildņiem, bez vecāku gādības palikušiem bērniem;
5. Rīcības plāns deinstitutionalizācijas un citu sabiedrībā balstītu pakalpojumu personām ar invaliditāti īstenošanai;
6. Rīcības plāns sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sistēmas pilnveidei, sociālā dienesta speciālistu kompetences paaugstināšanai;
7. Rīcības plāns iedzīvotāju apmierinātības un sociālo pakalpojumu kvalitātes novērtēšana.

Rīcības Nr.	Rīcības virziens	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes periods	Finanšu resursi vai avoti	Atbildīgais
1. RĪCĪBAS PLĀNS SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS SISTĒMAS PILNVEIDEI					
R.1.1.	Pilnveidot sociālo darbu ar mērķgrupu personu individuālo resursu attīstīšanai	Materiālās palīdzības saņemšanā uzsvāru uz klienta līdzdarbību savas sociālās situācijas risināšanā, savu personisko resursu novērtēšanā Motivēt pabalstu saņēmējus uzturēt, saglabāt un apgūt darba iemaņas un prasmes Iesaistīt mērķa grupas personas sociālās rehabilitācijas pasākumos.	2023.–2028.	SD	Sociālās palīdzības nodaļas vadītāja, Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja
R.1.2.	Sociālās palīdzības izvērtēšana un analīze	Veikt materiālās palīdzības piešķiršanas analīzi – jaunu palīdzības veidu nepieciešamība, esošo dinamika Saistošo noteikumu analīze un aktualizēšana. Atbalsta apjoma palielināšana novada mazaizsargātajām iedzīvotāju grupām	2023.–2028.	SD	SD vadītāja, Sociālās palīdzības nodaļas vadītāja, Jurista palīgs
2. RĪCĪBAS PLĀNS SOCIĀLO PAKALPOJUMU PILNVEIDEI					
R.2.1.	Sniegt atbalstu personām ar funkcionāliem traucējumiem nodrošinot pakalpojumu pieejamību un pēctecību	Nodrošināti sociālie pakalpojumi personām ar funkcionāliem traucējumiem un viņu likumiskajiem apgādniekiem atbilstoši nepieciešamībai – aprūpe mājās, sociālā rehabilitācijas pakalpojumi, SAM, u.c. pakalpojumi.	2023.–2028.	SD LM	Sociālo pakalpojumu nodaļas vadītāja SAM NVO Ģimenes ārsti

R.2.2.	Vientuļiem, vienatnē dzīvojošiem senioriem pakāpeniska pakalpojuma “Drošības poga” nodrošināšana	Nodrošināts pakalpojums “Drošības poga”	2023.–2028.	SD	Sociālo pakalpojumu nodaļas vadītāja
R.2.3.	Kvalitatīvu sociālo pakalpojumu nodrošināšana atbilstoši klienta individuālajām vajadzībām	Veikta klientu apmierinātības anketēšana par saņemto pakalpojumu, informācijas apgūšana par nepieciešamiem un pieprasītiem pakalpojumiem. Nodrošināti jauni sociālie pakalpojumi, noteikti saistošajos noteikumos	2023.–2028.	SD	SD vadītāja SD vadītājas vietiece Sociālo pakalpojumu nodaļas vadītāja Jurista palīgs
R.2.4.	SAC struktūrvienību specializācija	Veikta vajadzību izvērtēšana Atjaunota materiāli tehniskā bāze kvalitatīva pakalpojuma nodrošināšanai Noteikta struktūrvienību specializācija – demences nodaļa (t.sk. pieaugušo dienas uzraudzības pakalpojums), hospis un paliatīvās aprūpes nodaļa utt.	2023.–2028.	SAC LM	SAC vadītāja SD vadītāja
Rīcības Nr.	Rīcības virziens	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes periods	Finanšu resursi vai avoti	Atbildīgais
3. RĪCĪBAS PLĀNS SOCIĀLAJAM DARBAM AR PILNGADĪGĀM PERSONĀM					
R.3.1.	Sociālā gadījuma vadīšana pilngadīgām personām	Turpinās specializāciju apgūšana, sociālo gadījumu vadīšana atbilstoši apgūtajām specializācijām	2023.–2028.	SD	Sociālā gadījuma vadīšana pilngadīgām personām

R.3.2.	Sociālo pakalpojumu atbilstības sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas klientu vajadzībām izvērtēšana un aktualizēšana	Izvērtēta un aktualizēta sociālo pakalpojumu nepieciešamība atbilstoši klientu vajadzībām Veikti saistošo noteikumu grozījumi	2023.–2028.	SD	SD vadītāja Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja
R.3.3.	Jēgpilna brīvā laika pavadīšanas iespējas, dzīves kvalitātes uzlabošana	Noskaidrota esošā situāciju kopienā, apzinātas senioru vajadzības, vēlmes būt sabiedriski aktīviem un senioru dzīves kvalitāti ietekmējošie faktori	2023.–2028.	SD	SD vadītāja Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja
		Dažādas sociālās un veselību veicinošās aktivitātes Kopienas centros	2023.–2028.	SD ESF projekts	Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja Sadarbība NVO
		Attīstīta un veicināta sadarbība ar kultūras namu vadītājiem, bibliotekāriem, Izglītības un sporta pārvaldi utt. par pasākumu/aktivitāšu organizēšanu	2023.–2028.	SD	Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja Sadarbība ar pašvaldības iestādēm
		Izstrādāti jauni noteikumi “Par atbalstu biedrībām un nodibinājumiem sabiedriski nozīmīgu aktivitāšu īstenošanai sociālajā jomā”	2023.–2028.	SD	SD vadītāja Vietnieks Jurista palīgs Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja

		Izveidota senioru – iedzīvotāju padome	2023.–2028.	SD	Speciālisti darbam ar kopienu
R.3.4.	Apkopot un novērtēt paaudžu savstarpējo attiecību veidošanas iespējas	Izveidots sadarbības tīkls ar Izglītības un sporta pārvaldi, Kultūras pārvaldi un Jauniešu centru kopīga brīvprātīgo darba organizēšanā Notikuši pasākumi kopienas senioriem	2023.–2028.	SD	Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja Sadarbība pašvaldības iestādēm
R.3.5.	Pilnveidot psihosociālā atbalsta sniegšanu vienatnē dzīvojošajiem, vai vientuļajiem senioriem dzīvesvietā	Nodrošināt apmācības darbiniekiem un pilnveidot psihosociālā darba metodes darbam ar novadā dzīvojošajiem senioriem, kuri ir vientuļi vai dzīvo vieni. Palielinājies pakalpojuma “Drošības poga” saņēmēju skaits	2023.–2028.	Sociālais dienests LM ESF	Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja
R.3.6.	Uzsākt darbu ar vardarbībā cietušām pieaugušajām personām un vardarbību veikušām personām	Nodrošinātas apmācības darbiniekiem grupu vadīšanā. Pilnveidots un attīstīts sociālā darba pakalpojums mērķgrupai – vardarbībā cietušajām personām un vardarbību veikušām personām	2023.–2028.	SD LM	SD vadītāja Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja ĢAN vadītāja
R.3.7.	Sniegt psihosociālu atbalstu ilgstošajiem bezdarbniekiem	Atbalsta sniegšana individuālajās sociālā darbinieka konsultācijās, lai aktivizētu līdzdarbību savas sociālās situācijas risināšanai un dzīves kvalitātes uzlabošanai	2023.–2028.	SD	Sociālās palīdzības nodaļas vadītāja Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja NVA

Rīcības Nr.	Rīcības virziens	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes periods	Finanšu resursi vai avoti	Atbildīgais
4. RĪCĪBAS PLĀNS ĢIMENĒM AR BĒRNIEM, JAUNIEŠIEM, AUDŽUGIMENĒM, AIZBILDŅIEM, BEZ VECĀKU GĀDĪBAS PALIKUŠIEM BĒRNIEM					
R.4.1.	Specializāciju nodrošināšana sociālo gadījumu vadīšana darbam ar ģimenēm ar bērniem, jauniešiem	Izietas speciālistu apmācības, metodikas sociālam darbam ar ģimenēm ar bērniem, Sociālam darbam ar jauniešiem un citu metodiku ieviešana praksē	2023.–2028.	SD	SD vadītāja Ģimenes atbalsta nodaļas vadītāja
R.4.2.	Pakalpojumu nodrošināšana ģimenēm ar bērniem, jauniešiem pamatprasmju pilnveidošanai	Sociālais pakalpojums bez izmitināšanas – ģimenes asistents, mentors, dažādu speciālistu konsultācijas, atbalsta grupas u.c. pēc nepieciešamības	2023.–2028.	SD	SD vadītāja Ģimenes atbalsta nodaļas vadītāja
R.4.3.	Atbalsta pasākumi ģimenēm ar bērniem ar uzvedības traucējumiem, pārmērīgu atkarību vielu lietošanu un bērniem ar emocionāliem traucējumiem	- Pieejami atbilstoši speciālisti un atbalsta programmas bērniem ar uzvedības un emocionāliem traucējumiem, atkarību vielu pārmērīgu lietošanu. - Noslēgtas vienošanās ar atbalsta pakalpojuma sniedzējiem/programmu nodrošinātājiem. - Izveidota un darbojas starpdisciplināra komanda: izglītības iestādes, sociālais dienests, Izglītības un sporta pārvalde, Jauniešu iniciatīvu centrs, risku novēršanai	2023.–2028.	SD	SD vadītāja Ģimenes atbalsta nodaļas vadītāja Pusaudžu resursu centrs Pašvaldības Bērnu tiesību aizsardzības grupa PP

		un preventīvo pasākumu īstenošanai. – Darbojās bērnu tiesību aizsardzības grupa.			
R.4.4.	Krīzes intervences pakalpojumu attīstīšana krīzes situācijā nonākušām ģimenēm, kurās ir risks bērniem nonākt ārpusģimenes aprūpē	Nodrošināti sociālie pakalpojumi ģimenēm dzīvesvietā atbilstoši nepieciešamībai Noslēgts sadarbības līgums ar BKUS par atbalsta programmu bērniem ar smagām diagnozēm un viņu ģimenes locekļiem	2023.–2028.	SD	SD vadītāja Ģimenes atbalsta nodaļas vadītāja Sadarbība ar Pusaudžu resursu centru BKUS BT
R.4.5.	Agrīnās intervences pakalpojums ģimenēm ar bērniem	Atbalsta programma vecākiem – sniegt vecākiem atbalstu un apmācības bērnu aprūpes un audzināšanas prasmju un iemaņu apgūšanā, veicinot vecāka un bērna piesaisti, emocionālās attiecības, lai nodrošinātu bērnu veselīgu attīstību	2023.–2028.	SD	SD vadītāja Ģimenes atbalsta nodaļas vadītāja
R.4.6.	Konsultatīvā atbalsta un sociālo pakalpojumu nodrošināšana audžuģimenēm, aizbildņiem, adoptētājiem	Noslēgta vienošanās un izveidota efektīva sadarbība ar atbalsta centriem audžuģimenēm, aizbildņiem; Nodrošināts konsultatīvais atbalsts un sabiedrībā balstīts pakalpojums audžuģimenēm, aizbildņiem, adoptētājiem	2023.–2028.	SD LM	SD vadītāja Ģimenes atbalsta nodaļas vadītāja Sadarbība ar ārpusģimenes aprūpes atbalsta centriem BT
Rīcības Nr.	Rīcības virziens	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes periods	Finanšu resursi vai avoti	Atbildīgais

**5. RĪCĪBAS PLĀNS DEINSTITUCIONALIZĀCIJAS UN CITU SABIEDRĪBĀ
BALSTĪTU PAKALPOJUMU PERSONĀM AR INVALIDITĀTI ĪSTENOŠANAI**

R.5.1.	Nodrošināt Deinstitutionalizācijas ESF projekta pēctecību sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem personām ar garīga rakstura traucējumiem, bērniem ar invaliditāti un funkcionālajiem traucējumiem.	Nodrošināts Grupu mājas/dzīvokļu pakalpojums personām ar GRT patstāvīgas dzīves uzsākšanai.	2023.–2028.	SD LM	SD vadītāja Sociālo pakalpojumu nodaļas vadītāja Sadarbībā ar NVO
		Nodrošināts pakalpojums “Atelpas brīdis” pilngadīgām personām ar GRT, sniegts atbalsts likumiskajiem apgādniekiem			
		Nodrošināts Dienas aprūpes centra pakalpojums personām ar GRT			
		Nodrošināts pakalpojums “Atelpas brīdis” bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, sniegts atbalsts likumiskajiem apgādniekiem			
		Nodrošināti sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem			
Rīcības Nr.	Rīcības virziens	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes periods	Finanšu resursi vai avoti	Atbildīgais

**6. RĪCĪBAS PLĀNS SOCIĀLO PAKALPOJUMU UN SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS
SISTĒMAS PILNVEIDEI, SOCIĀLĀ DIENESTA SPECIĀLISTU KOMPETENCES
PAAUGSTINĀŠANAI**

R.6.1.	Jaunu sociālā darba metožu un tehniku pielietošana sociālo pakalpojumu sniegšanā, uzsāktas specializācijas	Mērķtiecīgas apmācības atbilstoši mācību plānam, uzsāktas specializācijas	2023.–2028.	SD LM, ESF	SD vadītāja Ģimenes atbalsta nodaļas vadītāja; Sociālās palīdzības
--------	--	---	-------------	---------------	--

					nodaļas vadītāja; Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja
R.6.2.	Nodrošināt SD un SAM speciālistiem profesionālās kvalifikācijas celšanu un karjeras izaugsmes iespējas.	Racionāli izmantoti cilvēkresursi un potenciāls. Maksimāli efektīvi izmantots darba laiks Atbalsts darbinieku tālākizglītībai iegūstot sociālā darba speciālista kvalifikāciju.	2023.–2028.	SD	SD vadītāja SAC vadītāja
R.6.3.	Nodrošināt profesionālu sociālo darbu dažādām mērķgrupām, apgūstot un pielietojot inovatīvas darba metodes	Klients saņem individuālu sociālo pakalpojumu savu problēmu risināšanā krīzes un pēc krīzes periodā – tuvu dzīvesvietai un atbilstoši viņa individuālajām vajadzībām	2023.–2028.	SD	SD vadītāja; Ģimenes atbalsta nodaļas vadītāja; Sociālās palīdzības nodaļas vadītāja; Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja
R.6.4.	Attīstīt daudzveidīgākas iedzīvotāju informēšanas formas	Izdots buklets, informācija mājas lapā un sociālajos tīklos, nodrošinātas pieejas internetam, notikušas tikšanās ar iedzīvotājiem vizuāli, bukleti utt	2023.–2028.	SD	SD vadītāja Sabiedrisko attiecību nodaļa
R.6.5.	Darba izpildes novērtēšanas attīstības pārrunas	1x gadā uz darbinieku profesionālo attīstību vērstas pārrunas	2023.–2028.	Siguldas novada pašvaldība SD	SD vadītāja

R.6.6.	Iesaistīšanās sociālās politikas veicināšanas aktivitātēs pašvaldības un valstiskā līmenī	Dalība LM un citās darba grupās. Iesaiste profesionālajās apvienībās un biedrībās	2023.–2028.	SD	SD vadītāja
R.6.7.	IT tehnoloģiju pielietojuma izmantošana darbā ar klientu	Darbs ar sistēmu “E–aprūpe”, efektīvāka sistēmu “SOPA” un “NPAIS” izmantošana. E–iesniegumu nodrošināšana Online konsultācijas	2023.–2028.	SD	SD vadītāja Sadarbība ar Klientu apkalpošanas pārvaldi, Sadarbība ar IT nodaļu
R.6.8.	Jaunu sociālā darba speciālistu piesaiste.	Izstrādāta programma sociāla darba speciālistu piesaistei. Pilna vakanču aizpilde SD	2023.–2028.	SD	SD vadītāja SD nodaļu vadītāji SNP personāla pārvalde
Rīcības Nr.	Rīcības virziens	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes periods	Finanšu resursi vai avoti	Atbildīgais

7. RĪCĪBAS PLĀNS IEDZĪVOTĀJU APMIERINĀTĪBAS UN SOCIĀLO PAKALPOJUMU KVALITĀTES NOVĒRTĒŠANA

R.7.1.	Novada iedzīvotāju un SD klientu apmierinātība ar sociālo palīdzību un sociālajiem pakalpojumiem novadā	Izstrādāta dienesta iekšējās kontroles sistēma. Dalība LM kvalitātes modeļa izstrādes pilotprojektā. Stratēģijas periodā veikta viena novada iedzīvotāju un SD klientu anketēšana, apkopoti rezultāti	2023.–2028.	SD	SD vadītāja, vietiece Ģimenes atbalsta nodaļas vadītāja Sociālās palīdzības nodaļas vadītāja Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja
R.7.2.	SD klientu apmierinātības ar saņemto sociālo pakalpojumu	Veikta individuālā klientu apmierinātības novērtēšana 1x gadā	2023.–2028.	SD	SD vadītāja Ģimenes atbalsta

	un/vai palīdzību novērtēšana				nodaļas vadītāja Sociālās palīdzības nodaļas vadītāja Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja
R.7.3.	Sociālo pakalpojumu sniedzēju sniegto pakalpojumu kvalitātes pārbaude	Veikta biedrību un iestāžu sniegto sociālo pakalpojumu kvalitātes novērtēšana 1x gadā, sastādīts pārbaudes akts	2023.–2028.	SD	SD vadītāja Ģimenes atbalsta nodaļas vadītāja Sociālās palīdzības nodaļas vadītāja Sociālā darba ar pilngadīgām personām nodaļas vadītāja
R.7.4.	SAM klientu apmierinātības ar saņemto sociālo pakalpojumu	Veikta individuālā klientu apmierinātības novērtēšana 1x gadā Veikta apgādnieku anketēšana sniegtā pakalpojuma kvalitātes izvērtēšanai. Pilnveidota iekšējā kontroles sistēma	2023.–2028.	SAC	SAC vadītāja

5.3. Stratēģijas ieviešanas uzraudzība un monitorings

Siguldas novada pašvaldības Sociālā dienesta attīstības stratēģija 2023.–2028. gadam ir izstrādāta, balstoties uz Siguldas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2021.–2045.gadam un Siguldas novada Attīstības programmu 2021.–2027.gadam. Sociālā dienesta attīstības stratēģijā ir noteikti Sociālā dienesta attīstības uzdevumi un rīcību plāns sešiem gadiem. Stratēģijas ieviešanas uzraudzības un aktualizācijas mērķis ir apzināt un analizēt Stratēģijas ieviešanas procesu, pamatojoties uz informāciju par mērķu īstenošanai pieejamiem finanšu resursiem un darbības rezultātu rādītāju datiem, kā arī nodrošinot Stratēģijas īstenošanas novērtēšanas iespējas. Stratēģijas uzraudzība ir regulāra, sistemātiska resursu, rīcību un rezultātu pārbaude.

Stratēģiskā rīcības plāna ieviešanas termiņi var tikt koriģēti, pamatojoties uz Siguldas novada pašvaldības un Sociālā dienesta budžeta iespējām. Par Sociālā dienesta attīstības stratēģijas uzraudzību ir atbildīga Siguldas novada pašvaldības Sociālā dienesta vadība, kā galveno uzdevumu izvirzot vadīt un koordinēt rīcības plāna ieviešanas un uzraudzības procesu, identificējot, vai sociālā dienesta attīstības stratēģijā definēto uzdevumu izpilde norit atbilstoši plānotajam. Uzraudzības un ieviešanas procesā tiek iesaistīti visas atbildīgās nodaļas, kas norādītas kā atbildīgās par aktivitāšu izpildi.

Atbilstoši attīstības tendencēm un normatīvo aktu grozījumiem, izmaiņas attīstības stratēģijā var tikt veiktas vienu reizi gadā, ja rodas šāda nepieciešamība. Stratēģiju var pārskatīt arī atbilstoši reālajai situācijai. Atbildīgais par rezultātu novērtēšanu, stratēģijas aktualizēšanu un izstrādi nākamajam plānošanas periodam ir Sociālā dienesta vadītājs.

Stratēģijas novērtēšanu veic plānošanas perioda pēdējā gada ceturtajā ceturksnī, veicot gan darbības plāna kārtējam gadam, gan Stratēģijas rezultātu izvērtēšanu. Sociālā dienesta darbības stratēģija nākošajam plānošanas periodam tiek izstrādāta 2028. gada nogalē.

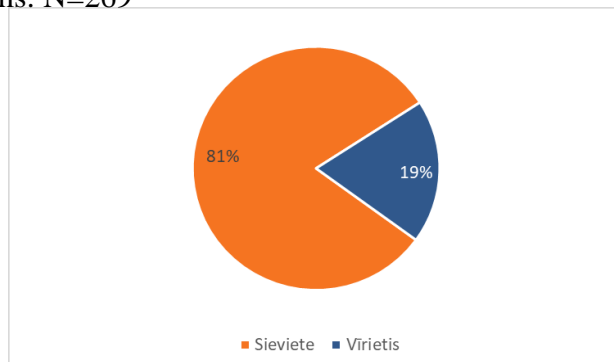
Stratēģijas ieviešanas uzraudzības un aktualizācijas procesa galvenie uzdevumi:

- 1) Reizi gadā veikt procesa novērtēšanu, analizēt paveikto;
- 2) Identificēt pārmaiņas valsts sociālās politikas un novada sociālajā situācijā kopumā un izvērtēt sniegtos un nodrošinātos sociālos pakalpojumus un to kvalitāti;
- 3) Aktualizēt un precizēt Stratēģijas realizācijas plānu, nepieciešamo finansējumu un tā iegūšanas iespējām.

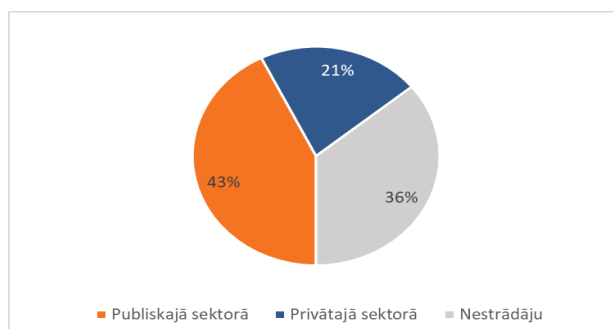
1.Pielikums

Demogrāfiskie dati

Dzimums: N=269

Kādā sektorā Jūs strādājat:

Dzīvesvieta:

